

R O M Â N I A
JUDEȚUL HUNEDOARA
COMUNA BĂTRÂNA

STRATEGIA
DE DEZVOLTARE LOCALĂ
2023-2027

CUPRINS

CUPRINS.....	3
Lista acronimelor utilizate.....	5
Index tabele.....	6
Index grafice.....	6
Index figuri.....	6
INTRODUCERE.....	7
CAPITOLUL I: CONTEXTUL STRATEGIC GENERAL.....	9
1. Direcții strategice la nivel european.....	9
1.1. Politica de coeziune 2021-2027.....	9
1.2. Prioritățile investiționale pentru perioada 2021-2027:.....	10
2. Direcții strategice la nivel național.....	14
2.1. Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030.....	14
2.2. Planul Național de Redresare și Reziliență.....	24
3. Direcții strategice la nivel regional.....	42
3.1. Strategia de Dezvoltare a Regiunii de Vest 2021-2027.....	42
3.2. Context județean de dezvoltare durabilă - Strategia de dezvoltare durabilă a județului Hunedoara.....	54
4. Programe și surse de finanțare 2021-2027.....	62
4.1. Programe operaționale.....	62
4.2. Programe și surse de finanțare 2021-2027.....	65
4.2.1. Bugetul local.....	65
4.2.2. Bugetul județean.....	66
4.2.3. Programele guvernamentale.....	66
4.2.4. Compania Națională de Investiții S.A.	69
4.2.5. Programele europene de finanțare nerambursabilă.....	70
4.2.6. Programele de cooperare teritorială.....	74
4.2.7. Granturile SEE / Granturi norvegiene.....	74
4.2.8. Parteneriatele de tip public-privat.....	75
4.2.9. Creditarea.....	75
CAPITOLUL II: ANALIZA DE POTENȚIAL A COMUNEI BĂTRÂNA.....	77
1. Așezarea geografică.....	77
3. Suprafața comunei Bătrâna.....	82
4. Cadrul natural.....	83
4.1. Relieful.....	83
4.2. Solurile.....	84
4.3. Clima.....	84
4.4. Rețeaua hidrografică.....	85
4.5. Vegetația și fauna.....	86
5. Factori și probleme de mediu.....	87
5.1. Factorii de mediu.....	87
5.1.1. Calitatea aerului.....	87
5.1.2. Calitatea apei.....	87
5.1.3. Calitatea solului.....	89
5.1.4. Nivelul de zgomot și vibrații.....	90
5.1.5. Gestionarea deșeurilor.....	90
5.2. Arii protejate.....	91
5.3. Factorii de risc.....	91
6. Infrastructura de transport.....	95

7. Infrastructura tehnico-edilitară.....	97
7.1. Alimentarea cu apă.....	97
7.2. Canalizarea menajeră	97
7.3. Alimentarea cu energie electrică	97
7.4. Telefonie, televiziune, internet.....	98
7.5. Alimentarea cu energie termică	98
7.6. Alimentarea cu gaze naturale.....	99
8. Structura demografică.....	99
8.1. Populația comunei Bătrâna	99
Evoluția populației comunei	104
9. Capital uman, educație, sănătate și servicii sociale	105
9.1. Forța de muncă și șomajul.....	105
9.2. Educația.....	105
9.3. Sănătate și servicii sociale	106
10. Activitatea economică.....	106
10.1. Agricultură.....	106
10.2. Industria	108
10.3. Turismul	108
10.4. Servicii publice.....	109
10.5. Operatorii economici de pe raza comunei	109
11. Potențialul cultural și turistic	110
11.1. Patrimoniul arhitectural	110
11.2. Lăcașuri de cult din comuna Bătrâna.....	110
11.3. Obiective culturale din comuna Bătrâna.....	110
11.4. Turismul	111
12. Administrația publică locală.....	112
12.1. Structura administrației publice locale	112
CAPITOLUL III: ANALIZA SWOT	115
ANALIZA SWOT A COMUNEI BĂTRÂNA	117
CAPITOLUL IV: STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ.....	127
1. Misiunea	127
2. Viziunea.....	127
3. Obiectiv general.....	127
4. Obiective strategice, obiective prioritare și măsuri aferente	127
5. Planul local de acțiune.....	136
PLANUL LOCAL DE ACȚIUNE PENTRU PERIOADA 2023-2027.....	137
6. Portofoliul de proiecte prioritare	164
FIȘELE PROIECTELOR PRIORITARE 2023-2027.....	165
CAPITOLUL V: IMPLEMENTAREA, EVALUAREA ȘI RAPORTAREA.....	204

Lista acronimelor utilizate

Acronim	Denumire completă
AAPL	Autoritate administrație publică locală
UAT	Unitate administrativ-teritorială
CJ	Consiliul județean
CL	Consiliul local
AM	Autoritatea de management
MFE	Ministerul Fondurilor Europene
UE	Uniunea Europeană
L	Lege
HG	Hotărâre de Guvern
OUG	Ordonanță de urgență a Guvernului
OG	Ordonanța Guvernului
HCL	Hotărâre de consiliu local
IMM	Întreprinderi mici și mijlocii
ONG	Organizații neguvernamentale
ADI	Asociație de dezvoltare intercomunitară
GAL	Grup de acțiune local
ACOR	Asociația Comunelor din România
PODD	Programul Operațional Dezvoltare Durabilă
POT	Programul Operațional Transport
POCIDIF	Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare
POS	Programul Operațional Sănătate
POEO	Programul Operațional Educație și Ocupare
POIDS	Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială
POR	Programul Operațional Regional
POAT	Programul Operațional Asistență Tehnică
POTJ	Programul Operațional Tranziție Justă
PAC	Politica Agricolă Comună
PNDL	Programul Național de Dezvoltare Locală
FEDR	Fondul European de Dezvoltare Regională
FC	Fondul de Coeziune
FSE	Fondul Social European
FEADR	Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală
FEGA	Fondul European de Garantare Agricolă
FEPAM	Fondul european pentru Pescuit și Afaceri Maritime
BVC	Buget de venituri și cheltuieli
BS	Bugetul de stat
BL	Bugetul local

Index tabele

- Tabelul nr. 1 – Componenta de investiții a PNRR
- Tabelul nr. 2 – Obiectivele politicii, programe și fonduri 2021-2027
- Tabelul nr. 3 – Categoriile de folosință ale terenurilor agricole în comuna Bătrâna
- Tabelul nr. 4 – Categoriile de folosință ale terenurilor neagricole în comuna Bătrâna
- Tabelul nr. 5 – Populația comunei Bătrâna în perioada 2013-2021
- Tabelul nr. 6 – Repartizarea pe sexe a populației comunei în perioada 2016 - 2021
- Tabelul nr. 7 – Structura populației pe grupe de vârstă și sexe
- Tabelul nr. 8 – Durata medie a vieții pe sexe în perioada 2017-2021
- Tabelul nr. 9 – Mișcarea naturală a populației comunei Bătrâna în perioada 2013-2021
- Tabelul nr. 10 – Structura populației în funcție de etnie
- Tabelul nr. 11 – Structura populației în funcție de confesiunea religioasă
- Tabelul nr. 12 – Situația locuințelor existente și suprafața locuibilă
- Tabelul nr. 13 – Mișcarea migratorie a populației comunei Bătrâna pentru 2017-2021
- Tabelul nr. 14 – Numărul mediu de salariați din comuna Bătrâna în perioada 2017-2020
- Tabelul nr. 15 – Ponderea șomerilor din comuna Bătrâna în perioada 02 – 11.2022
- Tabelul nr. 16 – Categoriile de terenuri agricole în comuna Bătrâna
- Tabelul nr. 17 – Situația efectivelor de animale
- Tabelul nr. 18 – Principali operatori economici după cifra de afaceri a anului 2021
- Tabelul nr. 19 – Componenta Consiliului local al comunei Bătrâna

Index grafice

- Graficul nr. 1 – Populația comunei Bătrâna în perioada 2013-2021
- Graficul nr. 2 – Reprezentarea grafică a populației comunei pe sexe – perioada 2016-2021
- Graficul nr. 3 – Mișcarea naturală a populației comunei Bătrâna în perioada 2013-2021

Index figuri

- Figura nr. 1 – Priorități de investiții 2021-2027
- Figura nr. 2 – Harta Regiunilor
- Figura nr. 3 – Regiunea Vest
- Figura nr. 4 – Vedere de ansamblu comuna Bătrâna

INTRODUCERE

La mai bine de 13 ani de la aderarea României la Uniunea Europeană, fondurile europene sunt încă un concept abstract pentru mulți dintre cetățeni, iar rata de absorbție a acestora de către țara noastră rămâne în continuare sub media europeană.

79.917.000.000 euro vor fi la dispoziția României în Cadrul financiar multianual 2021-2027. Acești bani vor putea fi accesați doar prin proiecte care să fie finanțate de UE. Din CFM, României i-au fost alocate 46,3 miliarde de euro pentru următorii 7 ani. Din Next Generation EU, care va ajuta Uniunea Europeană să se refacă economic în urma pandemiei COVID-19 și va susține investiții în tranzițiile către economia digitală și verde, România va primi 16,8 miliarde de euro granturi, iar 16,7 miliarde de euro în împrumuturi. Acești bani vor avea un efect real în viața cetățenilor: infrastructură de calitate, școli și spitale moderne, proiecte care să creeze locuri de muncă durabile, un mediu mai curat și o administrație digitalizată, demnă de secolul 21.

România are o șansă extraordinară de a avansa, în sfârșit, în modernizarea țării, iar în acest proces, rolul administrațiilor locale și județene va fi crucial.

Întrucât la nivelul Uniunii Europene abordarea strategică și programarea prezintă o importanță deosebită pentru politicile conturate de către aceasta, și pentru a putea beneficia de fondurile alocate țărilor membre, România, prin intermediul autorităților administrației publice centrale și locale trebuie să își stabilească pe termen mediu și lung direcțiile de dezvoltare și să propună proiecte în concordanță cu acestea pentru comunitățile reprezentate, ținând seama de obiectivele stabilite la nivel comunitar.

Pentru a obține fonduri europene în vederea implementării unei măsuri la nivel local, este necesar ca această măsură să fie inclusă în strategia de dezvoltare a comunei și să fie în concordanță cu prevederile și prioritățile trasate de documentele strategice la nivel european și național.

Strategia de dezvoltare a comunei se constituie astfel într-un ghid de prezentare a tuturor obiectivelor de dezvoltare, cu identificarea direcțiilor de dezvoltare specifice și a viitoarelor proiecte ale administrației publice locale.

Strategia de dezvoltare locală reprezintă totodată un instrument de lucru pus la dispoziția tuturor factorilor interesați în progresul economico-social al comunei, fixând traiectoria evoluției printr-o succesiune de proiecte ce urmează a se concretiza într-o listă finală de acțiuni pentru o perioadă multianuală.

Pornind de la aceste considerente, prezentul document încearcă să prezinte o imagine cât mai obiectivă a situației actuale, identificând acele arii sau domenii care pot oferi comunității un avantaj competitiv real în următorii 4 ani.

Strategia de dezvoltare locală a comunei Bătrâna este structurată pe 5 capitole:

- **Capitolul I – Contextul strategic general**, care cuprinde prezentarea succintă a principalelor strategii la nivel european, național și regional, precum și programele și sursele de finanțare pentru perioada 2021-2027;
- **Capitolul II – Analiza diagnostic a comunei**, în cadrul căreia sunt expuse aspecte privind așezarea geografică, istoricul, cadrul natural, structura demografică, infrastructura de transport și tehnico-edilitară, factorii și problemele de mediu, capitalul uman, infrastructura socială, educație și sănătate, infrastructura de agrement, capacitatea administrativă și mediul asociativ;
- **Capitolul III – Analiza SWOT**, care prezintă concomitent caracteristicile interne și influențele mediului extern, ținând cont atât de factorii pozitivi, cât și de cei negativi;
- **Capitolul IV – Strategia de dezvoltare locală**, care stabilește: misiunea, viziunea de dezvoltare, obiectivul general și obiectivele specifice, domeniile de intervenție, prioritățile, măsurile de întreprins, planul local de acțiune, precum și portofoliul de proiecte prioritare în perioada 2023-2027;
- **Capitolul V – Implementarea și evaluarea strategiei de dezvoltare locală**, precum și raportarea cu privire la gradul de implementare a strategiei de dezvoltare locală.

CAPITOLUL I: CONTEXTUL STRATEGIC GENERAL

Ca membră a comunității internaționale, dar mai ales ca membră a Uniunii Europene, România are interesul de a implementa principiile dezvoltării durabile pe plan național.

Conceptul de **dezvoltare durabilă** desemnează totalitatea formelor și metodelor de dezvoltare socio-economică care se axează în primul rând pe asigurarea unui echilibru între aspectele sociale, economice și ecologice și elementele capitalului natural.

România are nevoie de o schimbare a paradigmei prezente de dezvoltare pentru a face față provocărilor secolului XXI. Trăim o perioadă marcată de procesul de globalizare, de accentuare a inegalităților și de agravare a problemelor de mediu. Dezvoltarea durabilă este soluția.

Ne propunem în cele ce urmează să prezentăm contextul strategic general actual, prin evidențierea principalelor direcții strategice de dezvoltare, atât la nivel european, cât și la nivel național și regional.

1. Direcții strategice la nivel european

1.1. Politica de coeziune 2021-2027

Pachetul de coeziune pentru perioada 2021-2027 prevede investiții multianuale, majoritatea resurselor fiind concentrate pe țările și regiunile mai puțin dezvoltate, pentru a promova coeziunea socială, economică și teritorială în întreaga UE. În contextul crizei actuale, acest lucru nu numai că va atenua efectele sociale și economice pe termen lung ale pandemiei de COVID-19, ci va contribui și la funcționarea pieței unice.

Cele 5 priorități investiționale mijlocite optim de UE sunt următoarele:

- ✚ **Europă mai inteligentă**, prin inovare, digitalizare, transformare economică și sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii;
- ✚ **Europă mai verde**, fără emisii de carbon, punerea în aplicare a Acordului de la Paris și investiții în tranziția energetică, energia din surse regenerabile și combaterea schimbărilor climatice;
- ✚ **Europă conectată**, cu rețele strategice de transport și digitale;
- ✚ **Europă mai socială**, pentru realizarea pilonului european al drepturilor sociale și sprijinirea calității locurilor de muncă, a învățământului, a competențelor, a incluziunii sociale și a accesului egal la sistemul de sănătate;
- ✚ **Europă mai apropiată de cetățenii săi**, prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE.

Figura nr. 1 – Priorități de investiții 2021-2027

Proiectele finanțate din fonduri cuprind de la infrastructura de transport, spitale și asistență medicală, energie curată, gestionarea apei, dezvoltare urbană durabilă, cercetare, inovare și digitalizare, până la regimuri privind ocuparea forței de muncă, incluziune socială, educație și formare.

1.2. Prioritățile investiționale pentru perioada 2021-2027:

OP 1 – O Europă mai inteligentă

❖ Cercetare și inovare

Obiectiv specific:

- Dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate.

❖ Digitalizare

Obiectiv specific:

- Fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor și al guvernelor.

❖ Competitivitate

Obiectiv specific:

- Impulsionarea creșterii și competitivității IMM-urilor.

❖ Specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenariat

Obiectiv specific:

- Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenariat.

OP 2 - O Europă mai verde

❖ Energie

Obiective specifice:

- Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră;
- Promovarea energiei din surse regenerabile;
- Dezvoltarea de sisteme inteligente de energie, rețele și stocare în afara TEN-E.

❖ Schimbări climatice, riscuri, apă

Obiective specifice:

- Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii riscurilor și a rezilienței în urma dezastrelor;
- Promovarea gestionării sustenabile a apei.

❖ Economia circulară

Obiectiv specific:

- Promovarea tranziției către o economie circulară.

❖ Biodiversitate

Obiectiv specific:

- Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării.

❖ Aer

Obiectiv specific:

- Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării.

❖ **Situri contaminate****Obiectiv specific:**

- Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării.

❖ **Mobilitate urbană****Obiectiv specific:**

- Mobilitate națională, regională și locală sustenabilă, rezilientă în fața schimbărilor climatice, inteligentă și intermodală, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere.

OP 3 - O Europă mai conectată

❖ **Conectivitate****Obiective specifice:**

- Dezvoltarea unei rețele TEN-T durabilă, rezilientă în fața schimbărilor climatice, inteligentă, sigură și intermodală;
- Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere.

❖ **Broadband****Obiectiv specific:**

- Îmbunătățirea conectivității digitale.

OP 4 - O Europă mai socială

❖ **Ocupare****Obiective specifice:**

- Îmbunătățirea **accesului pe piața muncii pentru toate persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă**, în special pentru tineri, șomeri de lungă durată și grupurile dezavantajate pe piața muncii, persoane inactive, prin promovarea angajării pe cont propriu și a economiei sociale;
- **Modernizarea instituțiilor și a serviciilor pieței muncii** pentru a evalua și anticipa necesarul de competențe și a asigura asistența personalizată și în timp real, urmărind asigurarea medierii/plasării (*matching*), tranziției și a mobilității forței de muncă;

- Promovarea **participării echilibrate după gen pe piața muncii** și a asigurării echilibrului dintre viața profesională și cea privată;
- Promovarea **adaptării la schimbare a lucrătorilor, întreprinderilor și antreprenorilor**, a îmbătrânirii active și în condiții bune de sănătate, precum și a unui mediu de lucru sănătos și adaptat care să reducă riscurile la adresa sănătății.

❖ Educație

Obiective specifice:

- Îmbunătățirea **calității, eficacității și a relevanței sistemului de educație și formare pentru piața muncii**, pentru a sprijini dobândirea de competențe cheie, inclusiv a competențelor digitale;
- Promovarea **accesului egal la educație și formare de calitate și favorabile incluziunii**, completarea studiilor și a absolvirii acestora, în special pentru grupurile defavorizate, începând de la educația și îngrijirea copiilor preșcolari, continuând cu educația și formarea generală și profesională și până la învățământul terțiar;
- Promovarea **învățării pe tot parcursul vieții**, în special a unor oportunități flexibile de perfecționare și reconversie profesională pentru toți, luând în considerare competențele digitale.

❖ Incluziune socială

Obiective specifice:

- Promovarea **integrării socio-economice a resortisanților țărilor terțe** și a comunităților marginalizate, cum ar fi romii;
- Îmbunătățirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, durabile și accesibile; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecția socială; îmbunătățirea **accesibilității, a eficacității și a rezilienței sistemelor de asistență medicală și a serviciilor de îngrijire de lungă durată**;
- Promovarea integrării sociale a persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială, inclusiv a persoanelor cele mai defavorizate și a copiilor;
- Reducerea deprivării materiale prin furnizarea de alimente și/sau asistență materială de bază persoanelor celor mai defavorizate, inclusiv prin măsuri de acompaniere.

❖ Sănătate

Obiective specifice:

- Îmbunătățirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, durabile și accesibile; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecția socială; îmbunătățirea **accesibilității, a eficacității și a rezilienței sistemelor de asistență medicală și a serviciilor de îngrijire de lungă durată**.

OP 5 - O Europă mai aproape de cetățenii săi

❖ Turism, patrimoniu, cultură, securitate urbană

Obiectiv specific:

- Promovarea dezvoltării integrate în domeniul social, economic și al mediului, a patrimoniului cultural și a securității în zonele urbane.

❖ Dezvoltare teritorială integrată

Obiectiv specific:

- Promovarea dezvoltării integrate în domeniul social, economic și al mediului la nivel local, a patrimoniului cultural și a securității, inclusiv în zonele rurale și de coastă și inclusiv prin dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității.

2. Direcții strategice la nivel național

2.1. Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030

România, în calitate de stat membru al Organizației Națiunilor Unite (ONU) și Uniunii Europene (UE), și-a exprimat adeziunea la cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD) ale **Agendei 2030**, adoptată prin Rezoluția Adunării Generale a ONU A/RES/70/1, în cadrul Summit-ului ONU pentru Dezvoltare Durabilă din septembrie 2015.

Concluziile Consiliului UE, adoptate în data de 20 iunie 2017, „*Un viitor durabil al Europei: răspunsul UE la Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă*” reprezintă documentul politic asumat de statele membre ale UE privind implementarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă.

Prin Hotărârea Guvernului nr. 877/2018 a fost adoptată Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030.

Prin această strategie, România își stabilește cadrul național pentru susținerea Agendei 2030 și implementarea setului de 17 ODD. Strategia susține dezvoltarea României pe trei piloni principali, respectiv economic, social și de mediu. Strategia este orientată către cetățean și se concentrează pe inovație, optimism, reziliență și încrederea că statul servește nevoile fiecărui cetățean, într-un mod echitabil, eficient și într-un mediu curat, în mod echilibrat și integrat.

Strategia reprezintă modalitatea de conectare practică, de articulare a României la parteneriatele naționale, regionale, europene și globale specifice. Totodată, ca efect al participării voluntare a României la raportările periodice cu privire la stadiul implementării Agendei 2030, Strategia contribuie la creșterea credibilității, eficacității și impactului politicilor implementate.

OBIECTIVUL 1: FĂRĂ SĂRĂCIE

Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context

Ținte stabilite pentru 2030:

- Eradicarea sărăciei extreme pentru toți cetățenii;
- Reducerea cu cel puțin jumătate a numărului de cetățeni care trăiesc în sărăcie relativă;
- Consolidarea sistemului național unitar al serviciilor de intervenție de urgență, reabilitare ulterioară și compensare a pierderilor în caz de calamități naturale, accidente industriale sau evenimente climatice extreme.

OBIECTIVUL 2: FOAMETE ZERO

Eradicarea foamei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi sustenabile

Ținte stabilite pentru 2030:

- Eradicarea malnutriției și menținerea ratei obezității sub 10%, similar cu nivelul înregistrat în anul 2014;
- Finalizarea cadastrului agricol;
- Dublarea ponderii agriculturii în PIB-ul României, față de anul 2018;
- Menținerea și extinderea diversității genetice a semințelor, a plantelor cultivate și a animalelor de fermă și domestice și a speciilor sălbatice înrudite;
- Creșterea gradului de valorificare a producției agricole autohtone;
- Creșterea ponderii agriculturii ecologice în totalul producției agricole;
- Menținerea și rentabilizarea unor ocupații și metode tradiționale de valorificare a plantelor medicinale și fructelor de pădure în zona montană;
- Menținerea tradițiilor locale prin creșterea numărului de produse cu caracteristici specifice în ceea ce privește originea geografică.

OBIECTIVUL 3: SĂNĂTATE ȘI BUNĂSTARE

Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor, la orice vârstă

Ținte stabilite pentru 2030:

- Asigurarea accesului universal la servicii de informare, educare și consiliere pentru promovarea prevenției și adoptarea unui stil de viață fără riscuri,
- Digitalizarea completă a sistemului de sănătate și, implicit eliminarea documentelor și registrelor tipărite pe suport de hârtie, pentru a eficientiza și a facilita intervențiile medicale, pentru a asigura populației accesul rapid la servicii medicale de calitate, la tratamente și medicamente și pentru monitorizarea eficientă a nevoilor;

- Reducerea prevalenței mortalității materne și infantile, a incidenței cancerului la sân sau de col uterin și a sarcinilor la adolescente, având ca obiectiv prioritar grupurile vulnerabile și defavorizate;
- Reducerea mortalității materne și mortalității neonatale, astfel încât să se situeze sub media UE;
- Creșterea acoperirii vaccinale până la nivelul minim recomandat de OMS pentru fiecare vaccin, prin dezvoltarea unei platforme comune de colaborare între autorități, medici, pacienți, organizații internaționale cu experiență în acest domeniu, reprezentanți ai companiilor în domeniu, precum și alți factori interesați;
- Promovarea conștientizării bolilor psihice, reducerea stigmatului și crearea unui mediu în care cetățenii afectați se simt acceptați și unde pot cere ajutor;
- Stoparea îmbolnăvirii de tuberculoză și combaterea hepatitei și a altor boli transmisibile
- Reducerea cu o treime a mortalității premature cauzate de bolile netransmisibile prin prevenire și tratament și prin promovarea sănătății și bunăstării mintale;
- Reducerea mortalității cauzate de boli cronice;
- Reducerea consumului de substanțe nocive.

OBIECTIVUL 4: EDUCAȚIE DE CALITATE

Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți

Ținte stabilite pentru 2030:

- Reducerea ratei de părăsire timpurie a sistemului educațional;
- Învățământ axat pe competențe și centrat pe nevoile elevului, căruia să îi fie oferită o mai mare libertate în definirea priorităților de studiu, prin măsuri precum creșterea ponderii de materii opționale;
- Asigurarea faptului că toți elevii dobândesc cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, inclusiv prin educația pentru dezvoltare durabilă și stiluri de viață durabile, drepturile omului, egalitatea de gen, promovarea unei culturi a păcii și non-violenței, aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii la dezvoltarea durabilă;
- Accentuarea rolului, în procesul educațional, al educației civice, a principiilor și noțiunilor despre o societate durabilă pașnică și incluzivă, egalitate de gen, despre valorile democrației și pluralismului, despre valorile multiculturalismului, prevenția discriminării și înțelegerea percepției „celuilalt”, despre importanța eradicării violenței cu accent pe fenomenul de violență în școli;
- Modernizarea sistemului de învățământ prin adaptarea metodologiilor de predare-învățare la folosirea tehnologiilor informaționale și creșterea calității actului educațional;

- Organizarea învățământului profesional și tehnic în campusuri special amenajate și dotate; pregătirea personalului didactic bine calificat; elaborarea de curriculum potrivit cerințelor de pe piața muncii prin dezvoltarea de parteneriate, inclusiv cu mediul de afaceri;
- Extinderea generalizată a facilităților pentru formarea și perfecționarea continuă pe tot parcursul vieții, sporirea considerabilă a participării la sistemele formale și nonformale de cunoaștere în vederea apropierii României de media performanțelor din statele membre ale UE;
- Extinderea rețelei de centre comunitare de învățare permanentă de către autoritățile locale; continuarea cointerесării companiilor în sprijinirea înrolării angajaților în asemenea programe;
- Creșterea substanțială a numărului de tineri și adulți care dețin competențe relevante, inclusiv competențe profesionale, care să faciliteze angajarea, crearea de locuri de muncă decente și antreprenoriatul;
- Creșterea nivelului de educație financiară a cetățenilor;
- Extinderea în educația formală universitară a dezvoltării durabile ca principii și specializare și accentuarea rolului cercetării interdisciplinare în dezvoltarea unei societăți durabile.

OBIECTIVUL 5: EGALITATE DE GEN

Realizarea egalității de gen și întărirea rolului femeilor și al fetelor în societate

Ținte stabilite pentru 2030:

- Continuarea reducerii disparității salariale dintre sexe;
- Eliminarea tuturor formelor de violență împotriva femeilor și fetelor, în sferele publice și private, inclusiv a traficului, exploatării sexuale și a altor tipuri de exploatare;
- Asigurarea participării depline și eficiente a femeilor și a egalității de șanse la ocuparea posturilor de conducere la toate nivelurile de luare a deciziilor în viața politică, economică și publică.

OBIECTIVUL 6: APĂ CURATĂ ȘI SANITAȚIE

Asigurarea disponibilității și gestionării durabile a apei și sanitație pentru toți

Ținte stabilite pentru 2030:

- Creșterea substanțială a eficienței folosirii apei în activitățile industriale, comerciale și agricole; extinderea reutilizării raționale a apelor tratate și reciclate în perspectiva atingerii obiectivelor economiei circulare;
- Creșterea substanțială a eficienței de utilizare a apei în toate sectoarele și asigurarea unui proces durabil de captare și furnizare a apei potabile, pentru a face față deficitului de apă;

- Conectarea gospodăriilor populației din orașe, comune și sate compacte la rețeaua de apă potabilă și canalizare în proporție de cel puțin 90%;
- Creșterea accesului la apă potabilă pentru grupurile vulnerabile și marginalizate;
- Îmbunătățirea calității apei prin reducerea poluării, eliminarea depozitării deșeurilor și reducerea la minimum a produselor chimice și materialelor periculoase, reducând proporția apelor uzate netratate și sporind substanțial reciclarea și reutilizarea sigură;
- Realizarea accesului la condiții sanitare și de igienă adecvate și echitabile pentru toți, acordând o atenție specială celor în situații vulnerabile.

OBIECTIVUL 7: ENERGIE CURATĂ ȘI LA PREȚURI ACCESIBILE

Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern

Ținte stabilite pentru 2030:

- Extinderea rețelelor de transport și distribuție pentru energie electrică și gaze naturale în vederea asigurării accesului consumatorilor casnici, industriali și comerciali la surse sigure de energie la prețuri acceptabile;
- Asigurarea securității cibernetice a platformelor de monitorizare a rețelelor de producție, transport și distribuție a energiei electrice și gazelor naturale;
- Decuplarea creșterii economice de procesul de epuizare a resurselor și de degradare a mediului prin sporirea considerabilă a eficienței energetice (cu minimum 27% comparativ cu scenariul de status-quo) și folosirea extinsă a schemei EU ETS în condiții de piață previzibile și stabile;
- Creșterea ponderii surselor de energie regenerabilă și a combustibililor cu conținut scăzut de carbon în sectorul transporturilor (autovehicule electrice), inclusiv combustibili alternativi;
- Asigurarea unui cadru de reglementare stabil și transparent în domeniul eficienței energetice în vederea atragerii investițiilor;
- Susținerea strategică a ponderii energiei electrice în totalul consumului casnic, industrial și în transporturi prin stabilirea unor norme de performanță pentru instalații și aparatură.

OBIECTIVUL 8: MUNCĂ DECENTĂ ȘI CREȘTERE ECONOMICĂ

Promovarea unei creșteri economice susținute, deschisă tuturor și durabilă, a ocupării depline și productive a forței de muncă și asigurarea de locuri de muncă decente pentru toți

Ținte stabilite pentru 2030:

- Păstrarea în continuare a unui ritm al creșterii PIB superior față de media UE pentru a susține efortul de reducere a decalajelor în comparație cu țările europene avansate, paralel

cu aplicarea principiilor dezvoltării durabile și îmbunătățirea constantă a nivelului de trai al populației,

- Promovarea unor politici orientate spre dezvoltare care susțin activitățile productive, crearea locurilor de muncă decente, antreprenoriatul prin start-up, creativitatea și inovația, și care încurajează formalizarea și creșterea întreprinderilor micro, mici și mijlocii, inclusiv prin acces la servicii financiare;
- Atingerea unor niveluri mai ridicate ale productivității prin diversificare, modernizarea tehnologică și inovație, inclusiv prin accent pe sectoarele cu valoare adăugată sporită și utilizarea intensivă a forței de muncă;
- Realizarea unui turism competitiv pe termen lung, dezvoltarea agroturismului, ecoturismului, turismului rural, balnear și cultural și îmbunătățirea imaginii României ca destinație turistică;
- Consolidarea capacității instituțiilor financiare interne pentru a încuraja și a extinde accesul la servicii bancare, de asigurări și servicii financiare pentru toți.

OBIECTIVUL 9: INDUSTRIE, INOVAȚIE ȘI INFRASTRUCTURĂ

Construirea unor infrastructuri reziliente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației

Ținte stabilite pentru 2030:

- Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii calitative, fiabile, durabile și puternice, inclusiv infrastructura regională și transfrontalieră, pentru a sprijini dezvoltarea economică și bunăstarea oamenilor, cu accent pe accesul larg și echitabil pentru toți;
- Îmbunătățirea siguranței rutiere;
- Reabilitarea industriilor pentru a deveni durabile, cu eficiență sporită în utilizarea resurselor și adoptare sporită a tehnologiilor și proceselor industriale curate și ecologice, toate țările luând măsuri în conformitate cu capacitățile respective ale acestora;
- Stimularea cu precădere a economiei digitale și investițiilor industriale care se situează în zona mai profitabilă a lanțului valoric, care fructifică și rezultatele eforturilor naționale de cercetare-dezvoltare-inovare și care se adresează unor piețe stabile și în creștere;
- Întărirea cercetării științifice, modernizarea capacităților tehnologice ale sectoarelor industriale; încurajarea inovațiilor și creșterea semnificativă a numărului de angajați în cercetare și dezvoltare și sporirea cheltuielilor publice și private pentru cercetare și dezvoltare;
- Promovarea industrializării incluzive și durabile și sporirea ratei de ocupare;
- Creșterea accesului întreprinderilor mici industriale și de altă natură la servicii financiare, inclusiv la credite accesibile și integrarea acestora în lanțuri valorice și piețe externe.

OBIECTIVUL 10: INEGALITĂȚI REDUSE

Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și între țări

Ținte stabilite pentru 2030:

- Adoptarea politicilor, în special fiscale, salariale și de protecție socială, în scopul reducerii progresive a inegalităților, respectiv a proporției grupurilor dezavantajate;
- Aproximarea României de nivelul mediei UE, corespunzător anului 2030, din punctul de vedere al indicatorilor dezvoltării durabile;
- Reducerea discriminării prin acordarea de sprijin organizațiilor neguvernamentale care activează în domeniul drepturilor omului.

OBIECTIVUL 11: ORAȘE ȘI COMUNITĂȚI DURABILE

Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile

Ținte stabilite pentru 2030:

- Asigurarea accesului la condiții de locuire adecvate pentru toți cetățenii;
- Reducerea semnificativă a pierderilor economice provocate de inundații și alunecările de teren, îmbunătățirea răspunsului colectiv și întărirea capacității de adaptare și revenire la nivel funcțional în cel mai scurt timp după producerea evenimentului, reducerea impactului inundațiilor sau a poluărilor generate de inundații și ale alunecărilor de teren asupra ecosistemelor, inclusiv prin îmbunătățirea constantă a cadrului legislativ;
- Asigurarea accesului la sisteme de transport sigure, la prețuri echitabile, accesibile și durabile pentru toți, în special prin extinderea rețelelor de transport public, acordând o atenție deosebită nevoilor celor aflați în situații vulnerabile, femei, copii, persoane cu dizabilități și în etate;
- Elaborarea și punerea în aplicare a unui program general de planificare spațială și amenajare a teritoriului în corelare cu strategiile sectoriale la nivel național prin aplicarea conceptului de dezvoltare spațială policentrică și echilibrată, care să susțină coeziunea teritorială;
- Educarea și responsabilizarea populației pentru situații de risc seismic;
- Reducerea efectelor pe care poluarea atmosferică le are asupra sănătății umane și a mediului prin acordarea unei atenții deosebite calității aerului;
- Reducerea substanțială a numărului deceselor și bolilor provocate de produsele chimice periculoase de poluare și de contaminarea aerului, apei și a solului;
- Consolidarea eforturilor de protecție și salvagardare a patrimoniului cultural și natural, a elementelor de peisaj din mediul urban și rural;
- Implementarea prevederilor legale referitoare la producția, transportul, depozitarea, utilizarea și eliminarea produselor chimice, inclusiv a celor farmaceutice, care pot prezenta pericole pentru sănătatea oamenilor și animalelor și pentru integritatea mediului.

OBIECTIVUL 12: CONSUM ȘI PRODUCȚIE RESPONSABILĂ

Asigurarea unor modele de consum și producție durabile

Ținte stabilite pentru 2030:

- Trecerea etapizată la un nou model de dezvoltare bazat pe utilizarea rațională și responsabilă a resurselor cu introducerea unor elemente ale economiei circulare, elaborarea unei foi de parcurs,
- Înjumătățirea pe cap de locuitor a risipei de alimente la nivel de vânzare cu amănuntul și de consum și reducerea pierderilor de alimente de-a lungul lanțurilor de producție și de aprovizionare, inclusiv a pierderilor post-recoltare;
- Reciclarea în proporție de 55% a deșeurilor municipale până în 2025 și 60% până în 2030;
- Reciclarea în proporție de 65% a deșeurilor de ambalaje până în 2025 (materiale plastice 50%; lemn 25%; metale feroase 70%, aluminiu 50%, sticlă 70%, hârtie și carton 75%) și 70% până în 2030 (materiale plastice 55%; lemn 30%; metale feroase 80%, aluminiu 60%, sticlă 75%, hârtie și carton 85%);
- Colectarea separată a deșeurilor menajere periculoase până în 2022, a deșeurilor biologice până în 2023 și a materialelor textile până în 2025;
- Stabilirea de scheme obligatorii de răspundere extinsă a producătorilor pentru toate ambalajele până în 2024;
- Implementarea practicilor durabile de achiziții publice verzi, în conformitate cu prioritățile naționale și politicile europene.

OBIECTIVUL 13: ACȚIUNE ÎN DOMENIUL SCHIMBĂRILOR CLIMATICE

Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor

Ținte stabilite pentru 2030:

- Consolidarea rezilienței și capacității de adaptare a României la riscurile legate de climă și dezastre naturale;
- Îmbunătățirea capacității de reacție rapidă la fenomene meteorologice extreme intempestive de mare intensitate;
- Îmbunătățirea educației, sensibilizării și capacității umane și instituționale privind atenuarea schimbărilor climatice, adaptarea, reducerea impactului și alerta timpurie;
- Intensificarea eforturilor României pentru a realiza tranziția la o economie „verde”, cu emisii reduse de dioxid de carbon, rezilientă la schimbările climatice și pentru integrarea măsurilor de adaptare la schimbările climatice în sectoarele vulnerabile economice, sociale și de mediu, în conformitate cu politicile UE.

OBIECTIVUL 14: VIAȚĂ ACVATICĂ

Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă

Ținte stabilite pentru 2030:

- Prevenirea și reducerea semnificativă a poluării marine de toate tipurile, în special de la activitățile terestre, inclusiv poluarea cu deșeuri marine și poluarea cu nutrienți;
- Minimizarea și gestionarea impactului acidificării mediului apelor marine, inclusiv prin cooperare științifică sporită la toate nivelurile;
- Dezvoltarea responsabilă și sustenabilă a activităților de pescuit la speciile sălbatice și de acvacultură cu respectarea cotelor și metodelor stabilite prin lege și menținerea, în limite rezonabile, a viabilității îndeletnicirilor tradiționale în acest domeniu, inclusiv a pescuitului sportiv și de agrement;
- Atragerea celorlalte state riverane Mării Negre în actul de management durabil a resurselor acvatice vii.

OBIECTIVUL 15: VIAȚĂ TERESTRĂ

Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate

Ținte stabilite pentru 2030:

- Dezvoltarea infrastructurii verzi și folosirea serviciilor oferite de ecosistemele naturale (în special în luncile Dunării, afluenților acesteia și în Delta) prin gestionarea integrată a bazinelor hidrografice și zonelor umede;
- Conservarea și protejarea zonelor umede, între care se află și Rezervația Biosferei Delta Dunării, zonă umedă unicat în Europa, ca parte a patrimoniului natural european și mondial;
- Asigurarea conservării ecosistemelor montane, inclusiv a biodiversității acestora, în scopul de a spori capacitatea acestora de a oferi beneficii esențiale pentru dezvoltare durabilă;
- Susținerea instituțiilor și infrastructurilor de cercetare-dezvoltare de interes național și european pentru studierea, gestionarea, protejarea și conservarea diversității patrimoniului natural;
- Gestionarea durabilă a pădurilor, eliminarea tăierilor ilegale de arbori, dezvoltarea sistemului informatic integrat pentru monitorizarea exploatarei și transportului masei lemnoase, inclusiv la punctele de frontieră, asigurarea împăduririi și reîmpăduririi terenurilor din fondul forestier și a celor degradate sau supuse deșertificării, desfășurarea plantării programate a perdelelor forestiere pentru protecția culturilor agricole și a elementelor de infrastructură în scopul limitării impactului schimbărilor climatice;

- Tranziția către o economie circulară prin abordări complementare ce implică metode tradiționale și tehnologii de ultimă generație pentru restabilirea/refacerea capitalului natural și reducerea dependenței de fertilizatorii sintetici și de pesticide, pentru combaterea degradării solului;
- Combaterea deșertificării, restaurarea terenurilor și solurilor degradate, inclusiv a terenurilor afectate de deșertificare, secetă și inundații.

OBIECTIVUL 16: PACE, JUSTIȚIE ȘI INSTITUȚII EFICIENTE

Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile

Ținte stabilite pentru 2030:

- Administrarea justiției în condiții de imparțialitate și celeritate, în conformitate cu legile și procedurile stabilite, cu respectarea principiului prezumției de nevinovăție;
- Asigurarea și susținerea dialogului cu minoritățile naționale în vederea îmbunătățirii actului decizional, prin acces egal pentru toți cetățenii de a-și respecta și valorifica cultura, tradițiile, limba maternă și de a participa la viața economică, socială și politică și pentru combaterea preconcepțiilor, a prejudecăților și a discriminărilor în toate formele sale și promovarea dialogului interetnic, valorilor comune, diversității culturale și lingvistice;
- Reducerea semnificativă a tuturor formelor de violență și ratelor de deces conexe;
- Stoparea abuzului, exploatării, traficului și a tuturor formelor de violență și torturii copiilor;
- Reducerea semnificativă a fluxurilor ilicite financiare și de armament, consolidarea recuperării și returnării bunurilor furate și combaterea tuturor formelor de crimă organizată;
- Asigurarea procesului decizional receptiv, incluziv, participativ și reprezentativ la toate nivelurile;
- Dezvoltarea instituțiilor eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile;
- Profesionalizarea și perfecționarea activității tuturor instituțiilor administrației publice centrale și locale, mai ales a compartimentelor care intră în contact direct cu cetățenii, pentru prestarea unor servicii prompte și civilizate; extinderea și generalizarea serviciilor pe internet (on-line).

OBIECTIVUL 17: PARTENERIATE PENTRU REALIZAREA OBIECTIVELOR

Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă

Ținte stabilite pentru 2030:

- Majorarea progresivă a cantumului asistenței oficiale de dezvoltare acordate de România în cadrul programelor ODA, în funcție de capacitatea de susținere a

economiei naționale, având ca obiectiv-țintă atingerea cifrei de 0,33% din venitul național brut la nivelul anului 2030;

- Sporirea și diversificarea ajutorului oficial pentru dezvoltare pe măsura creșterii potențialului economic al României și încurajarea agenților economici români să investească, pe baze competitive, în economia țărilor mai puțin dezvoltate;
- Aderarea României la Zona Euro, la spațiul Schengen și la Organizația pentru Dezvoltare și Cooperare Economică;
- Susținerea angajamentelor internaționale și implicarea pro-activă pe plan european și internațional.

2.2. Planul Național de Redresare și Reziliență

Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) este documentul strategic al României care stabilește domeniile și prioritățile de investiții, precum și reformele elaborate pentru fiecare domeniu de investiții, în concordanță cu Recomandările Specifice de Țară (RST), precum și cu Regulamentele Comisiei Europene, a căror finanțare este asigurată din Facilitatea de Redresare și Reziliență (FRR), care are drept obiectiv general ameliorarea stării economice a României, consolidarea capacității de reziliență în perioade de criză pandemică și asigurarea unei creșteri economice pe termen lung.

Obiectivul general al PNRR este de a stabili prioritățile naționale de investiții și direcțiile principale de reformă ale României în acord cu RST și Regulamentele Specifice ale Comisiei Europene pentru a asigura ameliorarea stării economice a României și a consolida capacitatea de reziliență la nivel național în perioade de criză pandemică.

Din obiectivul general al PNRR decurg o serie de **obiective specifice** care privesc:

- ✚ **Reformele orizontale** elaborate la nivelul sectoarelor de activitate ale economiei naționale, administrației publice și societății civile în ansamblul său, au drept scop consolidarea statului de drept, sustenabilitatea finanțelor publice, stabilitatea financiară, politicile sociale și piața muncii, consolidarea capacității de implementare a proiectelor și absorbția fondurilor externe nerambursabile, precum și digitalizarea și transparentizarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziție publică;
- ✚ **Reformele sectoriale** elaborate pentru fiecare domeniu de investiții propus spre finanțare în cadrul Planului de Redresare și Reziliență (PNRR), care au în vedere fie sustenabilitatea finanțării proiectelor de investiții pe termen lung, fie modernizarea serviciilor publice și îmbunătățirea calității vieții populației, fie elaborarea unor pachete de măsuri care să permită creșterea capacității de implementare a proiectelor de investiții;
- ✚ **Investițiile în infrastructură** urmăresc dezvoltarea infrastructurii specifice în domenii considerate strategice pentru România precum transporturi, schimbări climatice, energie și energie regenerabilă, mediu, eficiență energetică, modernizarea serviciilor publice locale, sănătate și educație pentru a moderniza serviciile publice prestate în interesul populației, fie pentru a îmbunătăți calitatea serviciilor publice prestate sau standardele de locuit ale

populației, dar și pentru a îmbunătăți conectivitatea localităților urbane la rețelele de transport transeuropene sau pentru a crește capacitatea de reziliență a localităților urbane;

- ✚ **Investițiile în digitalizare și tranziție verde** au drept scop alinierea la obiectivele stabilite de Uniunea Europeană și cuprinse în European Green Deal, precum și dezvoltarea marilor servicii publice din domeniul educației și sănătății în mediul on-line, dar și creșterea capacității de reziliență a României în perioade de criză pandemică. De asemenea, sunt prevăzute investiții în infrastructură care conțin elemente de inteligență artificială, precum: sistemele informatice de gestiune pentru infrastructura de transport, sistemele de gestiune ale infrastructurii specifice pentru schimbări climatice, rețele inteligente destinate transportului sau distribuției de combustibil de tranziție etc.;
- ✚ **Investițiile în competitivitatea mediului de afaceri și accesul la cercetare și inovare** sunt destinate consolidării competitivității economice pe piața europeană a IMM-urilor, creșterea valorii adăugate, îmbunătățirii calității produselor și serviciilor obținute, rețehnologizării, robotizării și automatizării proceselor industriale, digitalizării activității IMM-urilor, dar și dezvoltării activităților de cercetare, inovare și specializare inteligentă de către Institutele Naționale de Cercetare Dezvoltare și IMM-uri, care au drept scop final introducerea pe piață de produse și servicii competitive în acord cu cerințele de calitate și preț ale consumatorilor;
- ✚ **Investițiile în creșterea capacității de reziliență a României** sunt destinate creșterii capacității de reziliență a României prin două modalități: creșterea capacității de reziliență în perioade de criză pandemică, în special prin realizarea unor depozite regionale de echipamente medicale și medicamente destinate sistemului de sănătate publică, precum și creșterii capacității de reziliență în perioade de crize alimentare prin realizarea de depozite destinate stocării de cereale, alimente și altor asemenea bunuri de consum destinate crizelor alimentare, precum și a unor puncte smart-acces pentru depozitele de alimente și medicamente pentru situații de urgență.

Structura pe piloni a PNRR

Componenta de investiții a PNRR a fost elaborată pe baza a trei piloni și o serie de obiective specifice prezentate în tabelul de mai jos, cu sumele calculate în prețuri curente¹:

¹ A se urmări din pagina următoare.

Tabelul nr. 1 – Componenta de investiții a PNRR

Piloni	Componente
Pilonul I. Tranziția verde	I.1 Sistemul de management al apei
	I.2 Împădurim România și protejăm biodiversitatea
	I.3 Managementul deșeurilor
	I.4 Transport sustenabil
	I.5 Fondul pentru Valul Renovării
	I.6 Energie
Pilonul II. Transformare digitală	II.1 Cloud guvernamental și sisteme publice digitale
Pilonul III. Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii	III.1 Reforme fiscale și reforma sistemului de pensii
	III.2 Suport pentru sectorul privat, cercetare, dezvoltare și inovare
Pilonul IV. Coeziune socială și teritorială	IV.1 Fondul local pentru tranziția verde și digitală
	IV.2 Turism și cultură
Pilonul V. Sănătate, precum și reziliență economică, socială și instituțională, în scopul, printre altele, al creșterii nivelului de pregătire pentru situații de criză și a capacității de reacție la criză	V.1 Sănătate
	V.2 Reforme sociale
	V.3 Reforma sectorului public, creșterea eficienței justiției și întărirea capacității partenerilor sociali
Pilonul VI. Politici pentru generația următoare, copii și tineret, cum ar fi educația și competențele	VI.1. România Educată

Pilonul I. Tranziția verde

Componenta I.1 Sistemul de management al apei

Domeniu de intervenție:

Apă și apă uzată, infrastructura de gospodărire a apelor

Obiectiv:

Asigurarea sustenabilă a apei pentru un viitor sigur al populației, mediului și economiei

Reforme

R1. Consolidarea cadrului de reglementare pentru managementul sustenabil al sectorului de apă și apă uzată și pentru accelerarea accesului populației la servicii de calitate conform directivelor europene

R2. Reconfigurarea actualului mecanism economic al Administrației Naționale Apele Române (ANAR) în vederea asigurării modernizării și întreținerii sistemului național de gospodărire a apelor, precum și a implementării corespunzătoare a Directivei Cadru Apă și a Directivei inundații

R3. Consolidarea cadrului legislativ actual privind stabilirea pragurilor pentru avertizarea fenomenelor meteorologice periculoase și a fluxului de elaborare și transmitere a informărilor, atenționărilor și avertizărilor meteorologice

Investițiile

- I.1 Extinderea sistemelor de apă și canal în localități aflate în aglomerări mai mari de 2000 de locuitori echivalenți (l.e), prioritizate prin Planul accelerat de conformare cu Directivele europene
 - I.2 Colectarea apelor uzate în aglomerările mai mici de 2000 de l.e. care împiedică atingerea unei stări bune a corpurilor de apă și / sau afectează arii naturale protejate
 - I.3 Sprijinirea conectării populației cu venituri mici la rețelele de alimentare cu apă și canalizare existente.
 - I.4 Adaptarea la schimbările climatice prin automatizarea și digitalizarea echipamentelor de evacuare și stocare a apei la acumulări existente pentru asigurarea debitului ecologic și creșterea siguranței alimentării cu apă a populației și reducerea riscului la inundații
 - I.5 Dotarea adecvată a administrațiilor bazinale pentru monitorizarea infrastructurii, prevenirea și gestionarea situațiilor de urgență
 - I.6 Realizarea cadastrului apelor
 - I.7 Adaptarea la schimbările climatice a infrastructurii de îmbunătățiri funciare - sistemele de desecare-drenaj care deservește unele zone expuse riscului de inundații.
- Pentru investițiile aferente reformei 2 este prevăzută o alocare de 876,4 mil. euro din care: 480 de mil. pentru I.4, 35 de mil. pentru I.5, 30 mil. pentru I.6, 323,4 mil pentru I.7, precum și 8 mil. euro pentru pentru consolidarea capacității Administrative a ANAR și elaborarea noului mecanism economic
- I.8 Extinderea rețelei naționale de observații din cadrul Sistemului Meteorologic Integrat Național (SIMIN)

Pilonul I. Tranziția verde

Componenta I.2 Împădurim România și protejăm biodiversitatea

Obiectiv:

Armonizarea practicilor de management forestier cu cele privind conservarea biodiversității și protejarea mediului în contextul generat de Pactul Verde European și asigurarea tranziției către o Europă neutră din punct de vedere climatic prin crearea de noi suprafețe acoperite cu păduri și refacerea habitatelor degradate

Reforme:

- R.1 – Reforma sistemului de management și a celui privind governanța în domeniul forestier prin dezvoltarea unei noi Strategii forestiere naționale și a legislației subsecvente (Codul Silvic și legislație forestieră secundară)
- R.2 – Reforma sistemului de management al ariilor naturale protejate în vederea implementării coerente și eficace a Strategiei Europene privind biodiversitatea

Investiții

Păduri

- I.1 – Investiții în noi suprafețe ocupate de păduri, inclusiv păduri urbane
- I.2 – Investiții în refacerea și regenerarea naturală a unor ecosisteme forestiere degradate, inclusiv habitate forestiere incluse în rețeaua Natura 2000
- I.3 – Investiții în pepiniere și tehnologii moderne de producere a puieților
- I.4 – Investiții în tehnologii moderne de extragere a lemnului afectat de factori destabilizatori
- I.5 – Investiții în sisteme integrate de reducere a riscurilor generate de viituri torențiale în bazinele forestiere expuse unor astfel de fenomene

Biodiversitate

- I.6 - Actualizarea planurilor de management existente pentru arii naturale protejate și fundamentarea implementării Strategiei UE privind biodiversitatea pentru 2030
- I.7 - Investiții integrate de reconstrucție ecologică a habitatelor și conservarea speciilor aferente pajiștilor, zonelor acvatice și dependente de apă

Pilonul I. Tranziția verde

Componenta I.3 Managementul deșeurilor

Domeniu de intervenție:

Managementul deșeurilor

Obiectiv:

Accelerarea procesului de extindere și modernizare a sistemelor de gestionare a deșeurilor cu accent pe colectarea separată, măsuri de prevenție, reducere, reutilizare și valorificare în vederea conformării cu directivele aplicabile și trecerii la economia circulară

Reforma:

R1. Îmbunătățirea guvernantei în domeniul gestionării deșeurilor în vederea accelerării tranziției către economia circulară

Investiții:

I.1 Dezvoltarea, modernizarea și completarea sistemelor de management integrat al deșeurilor municipale la nivel de județ sau la nivel de oraș/comune.

I.2 Dezvoltarea infrastructurii pentru managementul gunoiului de grajd și al altor deșeuri agricole compostabile.

I.3 Dezvoltarea capacității tehnice și a competențelor în materie de economie circulară și de climă la nivelul instituțiilor publice centrale și locale.

Pilonul I. Tranziția verde

Componenta I.4 Transport sustenabil

Obiectiv

Obiectivul acestei componente este de a dezvolta o infrastructură de transport durabilă și ecologică, cu standarde de siguranță adecvate, care să contribuie la finalizarea rețelelor transeuropene de transport (TEN-T) și la descongestionarea nodurilor urbane, stimulând în același timp tranziția către un transport sustenabil la nivel național, fiind vizate acțiuni orientate către dezvoltarea de măsuri „*environmental friendly*” pe noile sectoare de transport de mare viteză, asigurarea elementelor de protecție a mediului, precum și a sistemelor inteligente de transport (ITS) și a măsurilor de siguranță rutieră.

Sectorul transporturilor nu este doar un pilon de sprijin pentru alte sectoare, ci are o contribuție majoră la reziliența unei economii, oferind o bază solidă pentru o redresare accelerată în cazul unor crize prelungite cu impact negativ semnificativ asupra societății în ansamblul ei.

Reforme

R1 – ”Transport sustenabil, decarbonizare și siguranță rutieră” - Îmbunătățirea cadrului strategic, legal și procedural pentru tranziția către transport sustenabil

R2 – „Viziune și management performant pentru transport de calitate” - Îmbunătățirea capacității instituționale de management și guvernanta corporativă

Investiții

I1 – Dezvoltarea infrastructurii rutiere aferente rețelei TEN-T centrale, a unor proiecte care asigură conectivitatea centrelor urbane mari la rețeaua TEN-T, precum și a infrastructurii necesare implementării noilor măsuri de taxare și control, a sistemelor de management al traficului rutier și asigurarea siguranței rutiere

I2 – Modernizarea liniilor de cale ferată, inclusiv implementarea Sistemului European de Management al Traficului Feroviar (ERTMS), nivel 2, centralizarea stațiilor; reînnoirea și electrificarea liniilor de cale ferată pentru secțiunile selectate (reprezentând faza 1 din procesul de modernizare)

I3 – Achiziționare de material rulant sustenabil și modernizarea materialului rulant existent

I4 – Dezvoltarea rețelei de transport cu metroul în municipiile București și Cluj-Napoca

Pilonul I. Tranziția verde

Componenta I.5 Fondul pentru Valul Renovării

Domeniu de politică:

Tranziția verde

Obiectiv general:

Tranziția către un fond construit rezilient și verde

Prin intermediul componentei Valul renovării - Fondul pentru reabilitarea verde și seismică se va urmări îmbunătățirea fondului construit printr-o abordare integrată a eficienței energetice, a consolidării seismice, a reducerii riscului la incendiu și a tranziției către clădiri verzi și inteligente, conferind respectul cuvenit pentru estetică și calitatea arhitecturală a acestuia, dezvoltarea unor mecanisme adecvate de monitorizare a performanțelor fondului construit și asigurarea capacității tehnice pentru implementarea investițiilor.

Obiective specifice:

1. Asigurarea rezilienței și sustenabilității fondului construit prin abordarea integrată a eficienței energetice, a consolidării seismice, a reducerii riscului la incendiu, ameliorarea calității aerului interior și tranziția spre clădiri inteligente.

2. Asigurarea cadrului strategic și de reglementare tehnică, actualizat pentru proiectarea și realizarea de construcții verzi și reziliente.
3. Monitorizarea performanțelor fondului construit și fundamentarea politicilor pe evidențe prin realizarea registrului digital al clădirilor și implementarea treptată a pașaportului energetic al clădirilor.
4. Asigurarea forței de muncă specializată pentru clădiri verzi și inteligente.
5. Introducerea practicilor de economie circulară în construcții.

Reforme:

R1 - Realizarea unui cadru normativ simplificat și actualizat care să sprijine implementarea investițiilor în tranziția spre clădiri verzi și reziliente

R2 - Asigurarea cadrului strategic și de reglementare tehnică actualizat pentru proiectarea și realizarea de construcții verzi și reziliente

Investiții:

I1 – Instituirea unui fond "renovation wave" care să finanțeze adecvat, printr-un program de investiții, lucrări de îmbunătățire a fondului construit existent:

Axa 1 - schema de granturi pentru reziliență și eficiența energetică în clădiri rezidențiale multifamiliale;

Axa 2 - schema de granturi pentru reziliență și eficiența energetică în clădiri publice (sedii administrative, clădiri care deserveșc servicii publice, inclusiv clădiri istorice, pe baza unei metodologii de intervenție care prezervă valoarea culturală).

I2 – Realizarea Registrului național al clădirilor, sistem informatic georeferențiat (logbook conform strategiei Renovation wave) și implementarea treptată a pașaportului energetic al clădirilor

I3 – Consolidarea capacității profesionale a specialiștilor și lucrătorilor în domeniul construcțiilor pentru realizarea de construcții cu performanțe energetice sporite – dezvoltarea de centre regionale de pregătire și formare profesională și organizarea de sesiuni de instruire

I4 – Economie circulară și creșterea eficienței energetice a clădirilor istorice

Pilonul I. Tranziția verde

Componenta I.6 Energie

Obiectiv:

Asigurarea tranziției verzi și a digitalizării sectorului energetic prin promovarea producției de energie electrică din surse regenerabile, a eficienței energetice și a tehnologiilor viitorului

Reforme:

Reforma 1: Reforma pieței de energie electrică, prin înlocuirea cărbunelui din mixul energetic și susținerea unui cadru legislativ și de reglementare stimulativ pentru investițiile private în producția de electricitate din surse regenerabile

Reforma 2: Dezvoltarea unui cadru legislativ și de reglementare favorabil tehnologiilor viitorului, în special hidrogen și soluții de stocare

Reforma 3: Îmbunătățirea guvernantei corporative a companiilor de stat din sector

Reforma 4: Reducerea intensității energetice a economiei prin dezvoltarea unui mecanism sustenabil de stimulare a eficienței energetice în industrie

Reforma 5: Creșterea competitivității și decarbonizarea sectorului de încălzire - răcire

Reforma 6: Decarbonizarea sectorului de transporturi prin investiții în infrastructură de transport electric și crearea de stimulente pentru transportul verde

Investiții:

Investiția 1: Digitalizarea și tranziția către surse regenerabile de energie atât a consumurilor proprii ale operatorilor din rețea și altor operatori critici, cât și investiții în noi capacități pentru producția de electricitate din surse regenerabile

Investiția 2: Infrastructura de distribuție de gaz natural în combinație cu hidrogen

Investiția 3: Proiecte demonstrative integrate în domeniul hidrogenului verde, cercetare-dezvoltare în domeniu și facilitarea IPCEI

Investiția 4: Lanț industrial de producție și/sau reciclare a bateriilor, a celulelor și panourilor fotovoltaice (inclusiv echipamente auxiliare) și cercetare-dezvoltare în domeniu

Investiția 5: Schemă de stimulare a eficienței energetice în industrie

Investiția 6: Infrastructură încărcare vehicule electrice

Pilonul II. Transformare digitală

Componenta II.1 Cloud guvernamental și sisteme publice digitale

Domeniu de intervenție:

Transformare digitală

Obiectiv:

O infrastructură digitală coerentă și integrată la nivelul administrației publice din România care să ofere servicii digitale de înaltă calitate atât cetățenilor, cât și companiilor. Prin realizarea acestui obiectiv sunt create condițiile pentru adoptarea tehnologiilor digitale în toate sectoarele și domeniile de activitate ale instituțiilor statului și pentru creșterea numărului de cetățeni și companii care vor putea beneficia și fructifica oportunitățile oferite de digitalizare. Implementarea pe scară largă a soluțiilor digitale va contribui, la creșterea gradului de transparentizare a activității autorităților statului și la reducerea barierelor birocratice, contribuind, de asemenea, la realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă

Reforme și investiții:

A. Servicii publice digitale pentru cetățeni și firme

a) Reforma

A.1 Dezvoltarea și implementarea unui cadru unitar pentru definirea arhitecturii unui sistem de tip cloud guvernamental, a principalelor servicii livrate de către acesta, a componentelor sale de infrastructură și guvernanta, inclusiv proiectarea, implementarea și operarea acestui tip de sistem care să permită interconectarea sistemelor digitale din administrația publică printr-o abordare standardizată și livrarea de servicii digitale de înaltă calitate către cetățeni, firme și alte autorități publice.

b) Investiții

A.2 Investiții privind realizarea infrastructurii cloudului guvernamental

A.3 Investiții pentru dezvoltarea/migrarea în cloud (cloud ready), upgradarea și creșterea gradului de interoperabilitate al tehnologiilor digitale folosite în prezent la nivelul instituțiilor publice și dezvoltarea de noi aplicații cloud-native pentru livrarea de servicii digitale guvernamentale

A.4 Investiții pentru realizarea unui sistem integrat de eHealth și telemedicină

A.5 Digitalizarea sistemului judiciar

A.6 Investiții pentru digitalizare în domeniul mediului

A.7 Investiții pentru digitalizare în domeniul muncii și protecției sociale

A.8 Investiții pentru realizarea interoperabilității sistemului informatic SMIS2014+ cu alte sisteme informatice naționale utilizând instrumente și tehnologii TIC de tip Big Data

A.9 Investiții pentru implementarea formularelor electronice eForms în domeniul achizițiilor publice

A.10 Investiții pentru transformare digitală și automatizare RPA în administrația publică

A.11 Crearea unui program de finanțare pentru adoptarea cărții de identitate electronice și a semnăturii digitale calificate (qualified electronic signature)

A.12. Digitalizarea celui de-al treilea sector

B. Conectivitate digitală

a) Reforma

B.1 Alinierea strategiei naționale în domeniul conectivității digitale la legislația europeană prin măsuri specifice pentru atingerea obiectivelor de conectivitate UE 2025 și stimularea investițiilor private pentru dezvoltarea rețelilor de foarte mare capacitate cu acoperire largă națională, inclusiv în corelație cu rețelele de transport, respectiv zonele de interes de mediu, prin eliminarea barierelor din cadrul normativ în vigoare.

b) Investiții

B.2 Implementarea unei scheme de sprijinire a utilizării serviciilor de comunicații prin diferite tipuri de instrumente pentru beneficiari, cu accent pe zonele albe

C. Securitate cibernetică

a) Reforma

C.1 Creșterea arealului de protecție și asigurarea securității cibernetică a entităților publice și private care dețin infrastructuri cu valențe critice.

b) Investiții

C.2 Investiții pentru asigurarea unui nivel adecvat de securitate cibernetică pentru entități publice și private

C.3 Investiții pentru creșterea rezilienței și securității cibernetică a infrastructurii de servicii de tip ISP asigurate pentru autoritățile publice din România

C.4 Investiții în sisteme de securitate pentru protecția spectrului guvernamental

C.5 Investiții pentru crearea de noi competențe de securitate cibernetică pentru societate și economie

D. Competențe digitale, Capital Uman și utilizarea Internetului

a) Reforma

D.1 Creșterea competențelor digitale pentru exercitarea funcției publice și educație digitală pe parcursul vieții pentru *cetățeni*

b) Investiții

D.2 Program de formare competențe digitale avansate pentru funcționarii publici

D.3 Scheme de granturi dedicate upskilling-ului/reskillingului angajaților

D.4 Scheme de finanțare pentru biblioteci pentru a deveni HUB-uri de dezvoltare a competențelor digitale

Pilonul III. Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii**Componenta III.1 Reforme fiscale și reforma sistemului de pensii****Obiectivele generale**

O.1. Consolidarea sistemului fiscal și creșterea capacității de colectare a veniturilor la bugetul de stat. Rezultatele așteptate ale reformelor ce vor fi întreprinse în cadrul acestei componente vor duce la creșterea ponderii veniturilor colectate cu 3 p.p din PIB raportat la valoarea medie a anilor 2019 și 2020 și la reducerea decalajului la TVA cu 5 p.p. raportat la valoarea medie a anilor 2019 și 2020

O.2 Reforma sistemului de pensii printr-un nou cadru legislativ care să corecteze inechitățile din sistemul de pensii, să răspundă la Recomandările Specifice de Țară (RST) 2019 și 2020, să asigure sustenabilitatea și predictibilitatea sistemului și să respecte principiul contributivității în raport cu beneficiarii drepturilor de pensie.

Reforme

Reforma ANAF prin digitalizare.

Modernizarea sistemului vamal și implementarea vămii electronice.

Consolidarea capacității instituționale de prognoză a cheltuielilor cu pensiile prin utilizarea de instrumente complexe de modelare economică.

Revizuirea cadrului fiscal.

Crearea și operaționalizarea Băncii Naționale de Dezvoltare.

Reforma sistemului de pensii.

Investiții

I.1.1 Creșterea conformării voluntare a contribuabililor prin dezvoltarea serviciilor digitale

I.1.2 Îmbunătățirea proceselor de administrare a impozitelor și taxelor, inclusiv prin implementarea managementului integrat al riscurilor

I.1.3 Asigurarea capacității de răspuns pentru provocările informaționale actuale și

I.2 Modernizarea sistemului vamal și implementarea vămii electronice

I.3 Îmbunătățirea managementului cheltuielilor publice în vederea eficientizării și prioritizării acestora

I.4 Consolidarea capacității instituționale de prognoză a cheltuielilor cu pensiile prin utilizarea de instrumente complexe de modelare economică

I.5 Revizuirea cadrului fiscal

I.6.1 Crearea și operaționalizarea Băncii Naționale de Dezvoltare

I.6.2 Dezvoltarea capacității instituționale pentru gestionarea unui Fond de capital de risc

I.7 Susținerea procesului de evaluare a dosarelor de pensii aflate în plată

I.8 Eficiență operațională și servicii electronice avansate pentru sistemul național de pensii prin digitalizare

Pilonul III. Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii**Componenta III.2 Suport pentru sectorul privat, cercetare, dezvoltare și inovare****Obiectiv:**

Principalul obiectiv al componentei este crearea unui mediu sustenabil, predictiv și simplificat pentru derularea activității mediului de afaceri, creșterea accesului la finanțare prin dezvoltarea de instrumente adaptate nevoilor întreprinderilor, cu accent inclusiv pe contribuția la schimbările climatice și tranziția digitală, creșterea capacității de inovare a sistemului CDI pentru crearea de sinergii cercetare–mediu de afaceri, precum și dezvoltarea premiselor necesare pentru reformarea sustenabilă a companiilor de stat

Reforme:

Reforma 1. Transparentizare legislativă, debirocratizare și simplificare procedurală destinate mediului de afaceri

Reforma 2. Reforme în domeniul cercetării, dezvoltării și inovării

Investiții:

Investiția 1. Realizarea de platforme digitale pentru punerea în aplicare a reformelor privind transparentizarea legislativă, debirocratizare și simplificare procedurală destinate mediului de afaceri.

Investiția 2.1 Instrumente financiare pentru sectorul privat

Investiția 2.2 Scheme de ajutor pentru sectorul privat

Investiția 3. Investiții inovative în microelectronică (consorțiu IPCEI)

Investiția 4. Cercetare, dezvoltare și inovare

Pilonul IV. Coeziune socială și teritorială**Componenta IV.1 Fondul local pentru tranziția verde și digital****Obiective:**

O1. Asigurarea cadrului pentru reziliența localităților urbane și rurale prin investiții în infrastructura locală care vor susține tranziția verde a zonelor urbane și rurale din România și reducerea disparităților teritoriale la nivel regional, intra-regional și intra-județean.

O2. Asigurarea cadrului pentru reformarea și digitalizarea instrumentelor de planificare teritorială și urbană la nivelul autorităților publice locale.

O3. Crearea unei rețele naționale velo care să includă și rutele EuroVelo

Reforme:**1. Politica Urbană a României, cadru de politici pentru îmbunătățirea dezvoltării urbane**

R1.1. Stabilirea unui mecanism de implementare pentru Politica Urbană a României bazat pe o structură de guvernare clară și principii de implementare

R1.2. Crearea cadrului pentru mobilitate urbană durabilă

R1.3. Reforma sistemului de planificare - Codul Amenajării Teritoriului, Urbanismului și Construcțiilor

2. Strategia de Dezvoltare Teritorială a României, cadru de politici pentru reducerea disparităților teritoriale

R2.1. Crearea cadrului de implementare a Strategiei de Dezvoltare Teritorială a României

R2.2. Lege pentru reducerea disparităților teritoriale și stabilirea unor măsuri investiționale și fiscale pentru creșterea coeziunii teritoriale

R2.3. Consorții administrative pentru a îmbunătăți eficiența serviciilor publice și eficacitatea implementării investițiilor

R2.4. Adoptarea cadrului legislativ și instituțional pentru dezvoltarea de piste velo și trasee cicloturistice, de rang național și regional, prin crearea și, după caz, actualizarea legislației de profil, precum și prin crearea unei entități cu rol de coordonator național al rețelei, inclusiv a traseelor EuroVelo.

Investiții: (intervensiile 1-4)**I1. Intervenții pentru tranziția verde și digitală în municipiile reședință de județ**

- Construirea de locuințe pentru tineri/locuințe sociale/ locuințe de necesitate/ locuințe pentru specialiști din sănătate și învățământ;

- Mobilitatea urbană durabilă - Schimbarea parcului de vehicule destinate transportului public (achiziția de vehicule curate);

- Mobilitatea urbană durabilă - Asigurarea infrastructurii pentru transportul verde – ITS;

- Mobilitatea urbană durabilă - Asigurarea infrastructurii pentru transportul verde - stații de încărcare vehicule electrice;

- Mobilitatea urbană durabilă - Asigurarea infrastructurii pentru biciclete.

I2. Intervenții pentru tranziția verde și digitală în municipii, altele decât cele reședință de județ

- Construirea de locuințe pentru tineri/locuințe sociale/ locuințe de necesitate/ locuințe pentru specialiști din sănătate și învățământ;

- Mobilitatea urbană durabilă - Schimbarea parcului de vehicule destinate transportului public (achiziția de vehicule curate);

- Mobilitatea urbană durabilă - Asigurarea infrastructurii pentru transportul verde – ITS;

- Mobilitatea urbană durabilă - Asigurarea infrastructurii pentru transportul verde - stații de încărcare vehicule electrice;

- Mobilitatea urbană durabilă - Asigurarea infrastructurii pentru biciclete.

I3. Intervenții pentru tranziția verde și digitală în orașe

- Construirea de locuințe pentru tineri/locuințe sociale/ locuințe de necesitate/ locuințe pentru specialiști din sănătate și învățământ;

- Reabilitarea moderată a clădirilor ce adăpostesc servicii publice;

- Mobilitatea urbană durabilă - Schimbarea parcului de vehicule destinate transportului public (achiziția de vehicule curate);
- Mobilitatea urbană durabilă - Asigurarea infrastructurii pentru transportul verde - stații de încărcare vehicule electrice;
- Mobilitatea urbană durabilă - Asigurarea infrastructurii pentru transportul verde – ITS;
- Mobilitatea urbană durabilă - Asigurarea infrastructurii pentru biciclete.

I4. Intervenții pentru creșterea calității vieții în mediul rural

- Construirea de locuințe pentru specialiști din sănătate și învățământ;
- Reabilitarea moderată a clădirilor ce adăpostesc servicii publice;
- Crearea de piste pentru bicicliști;
- Dezvoltarea de stații de încărcare pentru vehiculele electrice;
- Achiziția de microbuze electrice/hidrogen în scopuri comunitare;
- Asigurarea infrastructurii pentru transportul verde – ITS și alte sisteme inteligente (pentru comunele care se află în zonele urbane funcționale, în zonele turistice și în zonele de frontieră).

I5. Elaborarea/actualizarea în format GIS a documentațiilor de amenajarea teritoriului și de urbanism de tip Plan de Amenajarea Teritoriului Județean/Plan de Amenajarea Teritoriului Zonal Metropolitan/Plan Urbanistic General/Plan Urbanistic Zonal/ a Planurilor de Mobilitate Urbană Durabilă

I6. Intervenții pentru implementarea la nivel național a traseelor cicloturistice

- Realizarea planului de acțiuni și a studiilor specifice pentru traseele cicloturistice
- Digitalizarea pistelor și traseelor velo
- Realizarea a 3.000 km de piste pe trasee velo naționale (de exemplu Via Transilvanica), inclusiv traseele EuroVelo.
- Realizare infrastructură conexă pentru traseele cicloturistice

Pilonul IV. Coeziune socială și teritorială

Componenta IV.2 Turism și cultură

Obiective:

Valorificarea patrimoniului cultural, construit și natural prin turism, având ca rezultat:

- Dezvoltare teritorială durabilă și coeziune
- Creșterea calității vieții și dezvoltare economică în zonele rurale și defavorizate
- Crearea de locuri de muncă în special pentru tineri
- Crearea de piață de desfacere pentru produsele locale și creșterea nivelului de branding local

Susținerea tranziției digitale a sectoarele culturale și creative

- Creșterea capacităților organizaționale și a sustenabilității pe termen mediu și lung a operatorilor culturali
- Creșterea angajabilității în sectoarele cultural-creative a forței de muncă înalt calificate
- Creșterea accesului la produse culturale digitale

Reforme:

R1 Transformarea structurală socio-economică în zonele rurale și în zonele defavorizate prin dezvoltarea sustenabilă a turismului cultural și natural ca vector de dezvoltare teritorială

Demersuri legislative: Elaborarea strategiei de turism cultural al României și adoptarea măsurilor privind dezvoltarea turismului cultural și natural ca factor de dezvoltare regională, inclusiv prin valorificarea patrimoniului natural și cultural.

Investiții

I1. Implementarea măsurilor Strategiei de turism cultural al României prin 12 trasee turistice

Refacerea peisajului cultural din Delta Dunării și alte destinații cu specific ecoturistic (ex. intervenții asupra clădirilor publice și private pentru recuperarea aspectului tradițional în concordanță și cu conceptul de tranziție verde) și recuperarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural tradițional prin realizarea rutei castelelor, rutei bisericilor fortificate, rutei mănăstirilor, rutei culelor din Oltenia, rutei curiilor din Transilvania și rutei pelerinilor, traseelor gastronomice tradiționale și extinderea la nivel național al Drumului vinului

I2. Finanțarea lanțului muzeelor și memorialelor dedicate opresiunii și conflictelor

I3. Finanțarea centrelor științifice și tehnice

Modernizarea și crearea muzeelor memoriei: Muzeul identităților transilvănene (Mutra), Muzeul Național de Istorie a Evreilor și al Holocaustului, Memorialul Revoluției Decembrie 1989/ Timișoara Capitală Europeană a Culturii, Închisoarea tăcerii de la Râmnicu Sărat, Memorialul Victimelor din Sighetul Marmăției, alte

memoriale prin care România democratică și europeană onorează memoria victimelor totalitarismelor și educă generațiile tinere.

R2 Creșterea competitivității turismului românesc prin managementul participativ al destinațiilor turistice și operaționalizarea Organizațiilor de Management al Destinației (OMD)

R3. Modele de finanțare pentru tranziția digitală a sectoarelor culturale și creative

1.1. Investiții în dezvoltarea de conținut și dezvoltare organizațională/de business pentru societăți de producție sau distribuție de film

1.2. Transformarea digitală a sectorului culturii scrise și creșterea ofertei de cărți în format electronic

Pilonul V. Sănătate, precum și reziliență economică, socială și instituțională, în scopul, printre altele, al creșterii nivelului de pregătire pentru situații de criză și a capacității de reacție la criză

Componenta V.1 Sănătate

Obiectiv:

Consolidarea rezilienței sistemului de sănătate din România prin creșterea nivelului de acces, siguranță, calitate și funcționalitate a serviciilor medicale și a infrastructurii sanitare

Reforme:

Reforma 1: Reforma gestionării fondurilor publice din sănătate

Reforma 2: Reforma managementului fondurilor destinate investițiilor în sănătate.

Reforma 3: Reforma managementului sanitar și a resurselor umane din sănătate

Investiții:

Investiția 1: Investiții în infrastructura medicală prespitalicească

Investiția 2: Investiții în infrastructura spitalicească publică

Pilonul V. Sănătate, precum și reziliență economică, socială și instituțională, în scopul, printre altele, al creșterii nivelului de pregătire pentru situații de criză și a capacității de reacție la criză

Componenta V.2 Reforme sociale

Obiectiv general:

Creșterea gradului de integrare și de acces la serviciile sociale și de inserție socio-profesională a unor categorii defavorizate, dezvoltarea unor politici active de stimulare a formalizării muncii și de creștere a impactului și calității serviciilor de asistență socială și de ocupare, coroborat cu stimularea accesului pe piața forței de muncă prin dezvoltarea unor formule flexibile de lucru și a unor măsuri de activare în zona economiei sociale

Obiective specifice:

Asigurarea cadrului legal necesar desfășurării activității de prevenire a separării copilului de familie și sprijinirea familiei în ceea ce privește creșterea și îngrijirea copilului expus riscului de separare.

Asigurarea “drepturilor egale tuturor persoanelor vulnerabile, cu precădere cu dizabilități și a altor lucrători vulnerabili de a trăi în comunitate, cu șanse egale cu ale celorlalți” prin oferirea de servicii sociale și de inserție specifice și integrate care răspund nevoilor lor și care să le crească gradul de independență.

Creșterea gradului de acoperire și de adecvare a prestațiilor sociale și coroborarea acestora cu măsuri de activare pe piața muncii.

O acțiune integrată pentru *reducerea sărăciei, includerea pe piața forței de muncă a grupurilor vulnerabile, inclusiv cele aflate în risc de excludere din cauza sărăciei, reducerea fenomenului muncii nedecarate pentru categorii vulnerabile, precum și creșterea rolului economiei sociale în reducerea gradului de sărăcie și creșterea nivelului de incluziune socială a grupurilor vulnerabile.*

Reforme:

Reforma 1 - Crearea unui nou cadru legal pentru oferirea de soluții adecvate sprijinirii familiilor care trăiesc în sărăcie, cu copii în întreținere, astfel încât aceștia să poată fi menținuți în familie

Reforma 2 - Reforma sistemului de protecție a persoanelor adulte cu dizabilități: intensificarea acțiunilor de creștere a rezilienței sociale în comunitate, având ca scop prevenirea instituționalizării și îmbunătățirea calității vieții persoanelor adulte cu dizabilități

Reforma 3 – Implementarea Venitului Minim de Incluziune

Reforma 4 – Introducerea tichetelor de muncă și formalizarea muncii în domeniul lucrătorilor casnici

Reforma 5 - Îmbunătățirea și modernizarea legislației privind economia socială

Investiții:

Investiția 1 - Crearea unei rețele de centre de zi pentru copiii în situații de risc

Investiția 2 – Reabilitarea, renovarea și dezvoltarea infrastructurii sociale pentru persoanele cu dizabilități

Investiția 3 - Operaționalizarea sistemului instituțional și tehnic pentru implementarea Venitului Minim de Incluziune

Investiția 4 - Operaționalizarea introducerii tichetelor de muncă în domeniul lucrătorilor casnici

Investiția 5 – Implementarea unor scheme de granturi pentru sprijinirea economiei sociale

Pilonul V. Sănătate, precum și reziliență economică, socială și instituțională, în scopul, printre altele, al creșterii nivelului de pregătire pentru situații de criză și a capacității de reacție la criză

Componenta V.3 Reforma sectorului public, creșterea eficienței justiției și întărirea capacității partenerilor sociali

Domenii de intervenție: Administrație publică / Justiție / Politici salariale

Obiectiv general: obiectivul național este de a îmbunătăți guvernanta în condițiile unui sistem de luare a deciziei predictibil, fundamentat și participativ, de a asigura furnizarea de servicii publice de calitate de către un corp de funcționari publici profesioniști și bine pregătiți, care să răspundă adecvat la provocările, nevoile și așteptările cetățenilor și mediului de afaceri, consolidând rezistența și, acolo unde este necesar, adaptate la tranziția verde și digitală.

Obiective specifice:

1. O mai bună coordonare, elaborare și implementare a politicilor guvernamentale, transparență sporită și încredere în sectorul public.
2. Management performant al resurselor umane în sectorul public - tranziția către managementul strategic, modern, digital și verde al resurselor umane din administrația publică.
3. Salarizare unitară corectă - O nouă politică de salarizare în sectorul public coerentă, conectată cu performanța obținută și sustenabilă pe termen lung.
4. Stat de Drept - Consolidarea independenței sistemului judiciar prin îmbunătățirea accesului la justiție și creșterea eficienței la nivelul sistemului judiciar.
5. Achiziții publice - Reformarea sistemului național de achiziții prin eficientizarea procesului de achiziții, în sensul identificării măsurilor de simplificare aferente, concomitent cu întărirea capacității administrative a autorităților/entităților contractante, într-un cadru legal flexibil și coerent.
6. Îmbunătățirea proceselor de formulare a politicilor publice / deciziilor publice prin implicarea tuturor actorilor implicați.
7. Creșterea rezilienței companiilor de stat ca urmare a operaționalizării principiilor guvernantei corporative

Reforme și investiții:

1. O mai bună elaborare și implementare a politicilor, transparență sporită și încredere în sectorul public.

Reforma 1.1 Predictibilitatea și eficiența proceselor decizionale prin întărirea capacității de coordonare a politicilor și analiză de impact la nivelul Guvernului și a ministerelor coordonatoare, precum și prin consolidarea instrumentelor în vederea creșterii calității consultărilor publice la toate palierele administrației.

Reforma 1.2 Întărirea coordonării la Centrul Guvernului (CoG) printr-o abordare integrată și coerentă a inițiativelor în domeniul schimbărilor climatice și a dezvoltării durabile

Această reformă vizează următoarele **intervenții specifice**:

- Asigurarea eficienței și eficacității măsurilor și politicilor verzi, prin operaționalizarea unui mecanism de coordonare și implementare a Pactului Verde European în România, condus de SGG și Administrația Prezidențială;
- Reforma administrației publice prin promovarea și coordonarea unei politici publice coerente de dezvoltare durabilă la toate nivelurile și în toate sectoarele statului cu focus pe transformare digitală și creșterea relevanței/ utilizarea abordării științifice în politicile publice de dezvoltare durabilă.

2. Management performant al resurselor umane în sectorul public- Tranziția către managementul strategic, modern, digital și verde al resurselor umane din administrația publică.

Reforma 2.1 Reforma funcției publice prin digitalizare și managementul parcursului de carieră

Următoarele **intervenții specifice** sunt vizate a fi realizate ca parte a acestei măsuri:

- Dezvoltarea sistemului de management și coordonare al strategiilor guvernamentale pe termen lung prin ajustări procedurale și pomovarea de noi mecanisme de coordonare;

- Îmbunătățirea sistemului de planificare a politicilor publice pe termen scurt și mediu prin alinierea planificării strategice cu programarea bugetară;
- Consolidarea sistemului de fundamentare/ analiza preliminară a impactului și asigurarea calității adecvate a procesului decizional;
- Eficientizarea gestionării fondurilor structurale prin simplificare administrativă;
- Introducerea conceptului de inovare în sectorul public, elaborarea unei strategii de guvernare inovativă și anticipativă dedicată administrației publice prin integrarea în procesul decizional și prin promovarea de noi instrumente moderne de planificare în mediul guvernamental;
- Creșterea calității consultărilor publice și dezvoltarea implicării societății civile în procesul de luare a deciziilor prin consolidarea cadrului legislativ și procedural pentru coordonarea și implementarea eficientă a inițiativelor de guvernare deschisă (Open Government initiative)
- Identificarea și implementarea unor soluții privind creșterea prestigiului funcției publice (realizarea unui studiu integrat privind managementul resurselor umane, elaborarea a 2 propuneri legislative privind managementul resurselor umane, pachet de intervenții publice în vederea diseminării și promovării);
- Managementul parcursului de carieră: Organizarea etapizată a concursului național pentru celelalte categorii de funcții publice (pe modelul EPSO al instituțiilor europene), altele decât cele pilotate deja, se va face după efectuarea unei analize și pe baza experiențelor pozitive ale modului în care s-a derulat faza pilot a concursului național (derulat începând cu semestrul 2 din 2022) pentru debutanți și înalți funcționari publici. Analiza va conține concluzii și recomandări pentru eventuala extindere a concursului la nivelul administrației publice, introducerea și extinderea cadrelor de competențe, profesionalizarea prin dezvoltarea competențelor digitale (ICDL, specializări cheie IT&C), de leadership și de talent management/recrutare).

3. Salarizare unitară corectă – O nouă politică de salarizare în sectorul public coerentă, conectată cu performanța obținută și sustenabilă pe termen lung.

Reforma 3.1 Modificarea și modernizarea legislației privind sistemul de salarizare

Principalele activități aferente acestei reforme includ:

- Analiza situației actuale și evaluarea sustenabilității politicii de salarizare;
- Stabilirea și agrearea principiilor noii politici de salarizare unitară;
- Dezvoltarea, aprobarea și implementarea noii legi.

4. Stat de Drept - Consolidarea statului de drept și a independenței sistemului judiciar prin îmbunătățirea accesului la justiție și creșterea eficienței sistemului judiciar

Reforma 4.1 Garantarea independenței justiției, creșterea calității și eficienței acesteia

Principalele activități aferente acestei reforme includ:

- consolidarea cadrului instituțional prin: adoptarea noilor legi ale justiției (organizare judiciară, statutul magistraților și CSM); implementarea unei politici de resurse umane în funcție de nevoile sistemului și de noul cadru normativ; specializarea urmăririi penale în cazul infracțiunilor de mediu; modificarea Codului penal și a Codului de procedură penală pentru a le pune în acord cu deciziile CCR și directivele europene relevante;
- Transformarea digitală pentru trecerea la documente electronice simultan cu accelerarea utilizării semnăturilor și sigiliilor electronice, modernizarea registrelor naționale, creșterea interoperabilității cu autorități publice naționale și din UE, întărirea securității cibernetice și a guvernantei IT, pentru îmbunătățirea accesului la informație și eficientizarea proceselor în tot sistemul judiciar;
- Optimizarea infrastructurii judiciare pentru a garanta accesul la justiție și calitatea serviciilor.

Reforma 4.2 Intensificarea luptei împotriva corupției

Principalele activități aferente acestei reforme includ:

- Consolidarea capacității DNA în lupta împotriva corupției, inclusiv prin asigurarea sprijinului logistic și recuperarea bunurilor și a prejudiciilor generate de infracțiuni, inclusiv prin extinderea mandatului instituțional al ANABI;
- Adoptarea și implementarea unei noi strategii naționale anticorupție.

Investițiile propuse pentru acest obiectiv:

Investiție 4.1 la reforma 4.1 - Optimizarea infrastructurii judiciare pentru a garanta accesul la justiție și calitatea serviciilor;

Investiție 4.2 la reforma 4.2 - Dezvoltarea infrastructurii logistice (non-IT) necesare luptei împotriva corupției și a recuperării produsului și prejudiciilor generate de infracțiuni, inclusiv a formării profesionale în aceste domenii.

Sistemul de integritate

Reforma 4.3 - Evaluarea și actualizarea legislației privind cadrul de integritate, pentru a răspunde recomandărilor mecanismului de Cooperare și Verificare (MCV) și mecanismului privind statul de drept (Rule of Law).

5. Achiziții publice - Reformarea sistemului național de achiziții prin eficientizarea procesului de achiziții, în sensul identificării măsurilor de simplificare aferente, concomitent cu întărirea capacității administrative a autorităților/entităților contractante, într-un cadrul legal flexibil și coerent.

Reforma 5.1 Reformarea sistemului național de achiziții prin eficientizarea procesului de achiziții, în sensul identificării măsurilor de simplificare aferente, concomitent cu întărirea capacității administrative a autorităților/entităților contractante, într-un cadrul legal flexibil și coerent

Următoarele intervenții sunt vizate în cadrul acestei reforme:

- Modificarea cadrului legal pentru a permite implementarea rapidă a contractelor de achiziții;
- Susținerea achizițiilor centralizate pentru anumite produse/zone prin configurarea și pilotarea a 8 UCA locale în cele opt județe identificate prin intermediul proiectului SIPOCA 625;
- Profesionalizare în domeniul achizițiilor publice.

6. Îmbunătățirea proceselor de formulare a politicilor publice / deciziilor publice

Reforma 6.1 – Parteneriat și participare în dezvoltarea politicilor la nivel local și digitalizarea sectorului neguvernamental - Creșterea predictibilității, eficacității, coerenței și “inclusivității” proceselor de formulare a politicilor publice/ deciziei publice prin planificare, monitorizare și evaluare transparente și participative, cu consultarea și coordonarea permanentă cu actorii relevanți din comunitate

Următoarele intervenții specifice sunt vizate:

- Crearea de structuri partenoriale locale APL – societatea civilă care să favorizeze prezența unei diversități de ONG-uri locale active alături de administrația publică în procesele obișnuite de decizie pentru comunitate, dar și pentru transfer de expertiză și input din partea cetățenilor în reformele din interiorul APL;
- Creșterea capacității organizațiilor societății civile de stimulare a cetățeniei active, de implicare profesionalistă în planificarea și implementarea politicilor publice privind drepturile sociale adresate prin PNRR și monitorizarea reformelor asociate.

Investiția 6.1 - Crearea de structuri partenoriale locale APL – societatea civilă

Investiția 6.2 - Creșterea capacității organizațiilor societății civile de stimulare a cetățeniei active, de implicare profesionalistă în planificarea și implementarea politicilor publice privind drepturile sociale adresate prin PNRR și monitorizarea reformelor asociate

7. Creșterea rezilienței companiilor de stat ca urmare a operaționalizării principiilor guvernantei corporative

Reforma 7.1: Îmbunătățirea cadrului procedural de implementare a principiilor guvernantei corporative în cadrul întreprinderilor de stat

Investiția 7.1: Servicii necesare în procesul de reorganizare și restructurare a companiilor și participațiilor statului

Pilonul VI. Politici pentru generația următoare, copii și tineret, cum ar fi educația și competențele

Componenta VI.1. România Educată

Domeniu: Educație

Obiectiv general: Creșterea capacității de reziliență a sistemului educațional prin modernizarea infrastructurii educaționale și a dotării aferente, în corelare cu nevoile prezente și viitoare ale pieței forței de muncă, în vederea asigurării participării la un proces educațional de calitate, modern și incluziv.

Reforme și Investiții:

R1. Dezvoltarea unui sistem de servicii de educație timpurie pentru copiii de la naștere la 6 ani, unitar, incluziv și de calitate, având la bază un mecanism eficient de cooperare inter-instituțională și de coordonare intersectorială, care să asigure beneficiarilor rate crescute de acces și participare.

I1. Schemă de granturi pentru construirea și operaționalizarea, de către operatori publici, a unui număr de 140 de creșe pentru îmbunătățirea accesului și a participării copiilor antepreșcolari la servicii standard de educație timpurie, cu scopul favorizării revenirii părinților în câmpul muncii.

I2. Schemă de granturi pentru înființarea și operaționalizarea unui număr de 412 servicii complementare pentru grupurile dezavantajate în cele 41 de județe și în municipiul București.

- I3.** Program-cadru de formare continuă a profesioniștilor care lucrează în serviciile de educație timpurie, cu precădere a celor care lucrează în servicii destinate copiilor cu vârste de la naștere la 3 ani.
- R2.** Reformarea sistemului de învățământ obligatoriu prin creșterea autonomiei unităților de învățământ în scopul identificării și implementării unor măsuri specifice pentru prevenirea și reducerea abandonului școlar.
- I4.** Schemă necompetitivă de granturi pentru unitățile de învățământ cu risc crescut de abandon școlar prin activități educaționale diversificate, măsuri remediale, programe sociale și monitorizarea activităților.
- I5.** Intervenții sistemice în vederea sprijinirii reformelor, precum evaluări, analiza de impact, activități de mentorat și coaching pentru cadre didactice și directori ai unităților de învățământ, formare în utilizarea mediilor de învățare virtuale sau hibrid, instrumentelor de învățare, observarea la clasă etc.
- R3.** Constituirea unei rute profesionale complete, facilitată de un bacalaureat reformat, care să ofere elevilor oportunitatea unei rute deschise, cu acces la instituții de învățământ superior cu profil tehnic
- I6.** Scheme de sprijin pentru dezvoltarea a 10 consorții regionale (clustere de învățământ dual) între unitățile administrativ-teritoriale, unitățile de învățământ - licee și universități, camere de comerț și/sau agenți economici, alți parteneri relevanți, exclusiv pentru crearea condițiilor optime de pregătire a elevilor, și pentru dezvoltarea și dotarea a 10 campusuri profesionale integrate, liceale și universitare (infrastructură socială care să deservească învățământul dual preuniversitar și universitar tehnologic)
- I7.** Dotarea laboratoarelor de informatică din unitățile de învățământ IPT
- I8.** Dotarea atelierelor școlare din unitățile de învățământ IPT
- I9.** Investiții pentru transformarea liceelor agricole în principalele locuri de profesionalizare a viitorilor fermieri antreprenori și salariați în domeniul agriculturii
- R4.** Adoptarea cadrului legislativ pentru digitalizarea educației
- I10.** Program de formare continuă a personalului didactic, accesibil la nivel național, aliniat Cadrului european al competențelor digitale pentru cetățeni (DigComp), cu accent pe îmbunătățirea competențelor de pedagogie digitală ale cadrelor didactice
- I11.** Schemă de finanțare a echipamentelor și resurselor tehnologice digitale pentru unitățile de învățământ
- I12.** Școala ONLINE: realizarea de conținut și instrumente educaționale digitale, prin încurajarea inovării pentru adoptarea unor soluții educaționale creative, interactive și prin elaborarea și implementarea de programe accesibile de alfabetizare digitală pentru elevii cu dizabilități, sportivi, elevi spitalizați.
- I13.** Schemă de finanțare pentru digitalizarea universităților
- R5.** Modificarea și eficientizarea cadrului normativ pentru asigurarea standardelor de siguranță și calitate, prietenoase cu mediul, în unitățile de învățământ preuniversitar și universitar
- I14.** Scheme de finanțare pentru sistemul educațional universitar pentru atingerea standardelor de siguranță și calitate
- I15.** Școli verzi: Scheme de finanțare pentru tranziția către un sistem de educație sustenabil și verde
- I16.** Asigurarea dotărilor sălilor de clasă și a laboratoarelor/cabinetelor școlare din sistemul preuniversitar pentru atingerea standardelor de calitate, altele decât unitățile gimnaziale și de IPT finanțate prin granturi
- I17.** Schema de grant pentru consorții școlare rurale
- R6.** Reforma guvernantei sistemului de învățământ preuniversitar și profesionalizarea managementului în condițiile unei autonomii sporite a școlilor
- I18.** Măsuri de sprijin pentru reformarea guvernantei și asigurarea unui management de calitate la nivelul unităților de învățământ preuniversitar

2.3. Planul Național Strategic (PNS) 2023-2027

România pune în practică PAC post 2023 prin intermediul Planului Național Strategic (PNS) 2023-2027, prin măsuri de dezvoltare a unui sector agricol rezilient și durabil, cu accent pe asigurarea veniturilor echitabile fermierilor, respectarea angajamentelor de mediu prin remunerarea fermierilor care contribuie la protejarea mediului peste cerințele nivelului de bază, pe dezvoltarea sectoarelor deficitare și o dezvoltare socioeconomică coerentă a mediului rural în baza unei strategii a intervenției fundamentată pe identificarea nevoilor.

PNS al României se va concentra pe atingerea următoarelor **obiective**:

I. Promovarea unui sector agricol inteligent, rezilient și diversificat care să asigure securitatea alimentară, creșterea viabilității fermelor prin stabilizarea veniturilor fermierilor și eliminarea discrepanțelor și disparităților între categorii de ferme

Sprijinul acordat sectorului agricol se concentrează pe abordarea și atenuarea dezavantajelor structurale, în vederea consolidării și restructurării, care să permită atingerea unui nivel optim de viabilitate al fermelor. Totodată, prin sprijinul acordat prin Pilonul I, se urmărește o revitalizare a sectorului de creșterea animalelor și prin stimularea utilizatorilor de suprafețe agricole să practice o agricultură durabilă în exploatarea suprafețelor prin pășunat.

Fermierii vor avea acces la resurse financiare și un nivel echitabil al plăților directe asigurat și prin sprijinul redistributiv complementar pentru venit, dar și prin plățile cuplate de producție. Pentru a compensa decalajul valorii subvenției față de media europeană se vor acorda în continuare Ajutoare Naționale Tranzitorii.

Intervențiile se vor concentra atât pe sprijinirea sectorului vegetal cât și zootehnic, pentru acoperirea deficitelor în anumite sectoare, fiind acordată o importanță deosebită sectorului de plante proteice. Sprijinul complementar pentru venit va fi de 15% din valoarea plăților directe.

De asemenea, un nivel al plăților suficient pentru ecoscheme (29% FEAGA), angajamente de mediu și climă și agricultură ecologică și bunăstarea animalelor (36% FEADR) asigură o plată suplimentară fermierilor, care să compenseze depășirea cerințelor minime obligatorii. Fermierii sunt stimulați să adopte practici agricole benefice pentru climă și mediu, respectiv: îmbunătățirea calității și protejarea solului prin rotația și diversificarea culturilor, inclusiv culturi leguminoase și reducerea lucrărilor, gestionarea durabilă a nutrienților, contribuția la protejarea biodiversității, menținerea și adoptarea unor practici agricole extensive care să asigure protecția antierozională a solului, managementul eficient al resurselor naturale, protecția resurselor de apă împotriva poluării și creșterea biodiversității, precum și obținerea de produse agro-alimentare cu valoare adăugată, inclusiv din perspectiva asigurării sănătății consumatorului.

Un alt aspect la fel de important este creșterea gradului de reziliență a exploatațiilor pentru a face față impactului negativ al factorilor climatici care va fi asigurată prin abordarea integrată a unor instrumente de gestionare a riscurilor finanțate din ambii piloni ai PAC.

II. Consolidarea orientării către piață și creșterea competitivității sectorului agro-alimentar prin intensificarea cooperării, încurajarea investițiilor colective, modernizarea, restructurarea fermelor, prin investiții pentru îmbunătățirea productivității concomitent cu dezvoltarea, modernizarea industriei alimentare

PNS urmărește stimularea cooperării și a consolidării formelor asociative în vederea orientării lor către performanță, obținerea unor produse mai competitive, aspect care va îmbunătăți poziția fermierilor în lanțul valoric, echilibrarea balanței comerciale și integrarea pe verticală a acestora în lanțul valoric (procesare, distribuție, comercializare).

Totodată, se vizează restructurarea și modernizarea fermelor în scopul creșterii productivității. PNS adresează nevoia de investiții la nivel de fermă, în special în anumite sectoare care au început să se dezvolte în urma infuziilor de capital din FEADR, cum ar fi legumicultură, pomicultură, zootehnie, concomitent cu creșterea investițiilor în agricultura de precizie, digitalizare instrumente esențiale pentru sustenabilitate și competitivitate.

În vederea adaptării la efectele schimbărilor climatice și eficientizării utilizării resursei de apă, se urmărește înființarea, dar și extinderea și/sau modernizarea infrastructurii eficiente de irigații necesare pentru a reduce dependența producțiilor agricole de condițiile meteo.

Din perspectiva competitivității, industria alimentară din România are încă decalaje semnificative în ceea ce privește valoarea adăugată a produselor alimentare în raport cu capacitatea de producție a produselor agricole autohtone, aspect observat prin exportul de materii prime și importul de alimente procesate. Astfel, PNS vizează investiții în unități de procesare, dezvoltate în principal de către forme asociative, cu un nivel investițional suficient pentru a realiza capacități de prelucrare a materiei prime care să conducă la o ofertă sporită de produse cu valoare adăugată, la echilibrarea balanței comerciale și eliminarea deficitelor existente în anumite sectoare.

La nivel sectorial, se va urmări creșterea competitivității și sustenabilității sectoarelor legume-fructe, apicol, viticultură, atât prin investițiile din FEADR, cât și prin intervențiile sectoriale din FEAGA.

III. Dezvoltarea socio-economică a spațiului rural prin atragerea și susținerea tinerilor și facilitarea dezvoltării afacerilor precum promovarea ocupării forței de muncă, a creșterii, a incluziunii sociale și a dezvoltării locale în zonele rurale

Agricultura României se confruntă cu un grad ridicat de îmbătrânire în rândul fermierilor și prin PNS propune o abordare integrată de sprijinire a reîntineririi generațiilor, ce vizează acordarea de plăți directe pentru tinerii fermieri, dar și intervenții dedicate instalării tinerilor și dezvoltării fermelor acestora.

PNS vizează crearea și dezvoltarea afacerilor neagricole la scară mică, ca sursă importantă de locuri de muncă și obținere de venituri, conducând la sporirea gradului de atractivitate al zonelor rurale, reducerea disparităților dintre urban și rural, precum și a fenomenului de migrație către urban manifestat în mod special în rândul tinerilor. Diversificarea economică prevede o creștere a ocupării forței de muncă și a veniturilor gospodăriilor agricole, contribuind la un mai bun echilibru teritorial socio-economic și la o dezvoltare durabilă în zonele rurale.

Îmbunătățirea infrastructurii de bază la scară mică inclusiv infrastructura agricolă conduce la îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale.

În plus, accentul pus în PNS pe consolidarea LEADER este important din perspectiva dezvoltării echilibrate a teritoriilor care să răspundă nevoilor identificate la nivelul comunităților locale. GAL-urile, prin natura structurii lor și a rolului pe care îl joacă în teritoriu vor facilita atragerea de finanțări din mai multe surse/fonduri/programe pentru o dezvoltare locală eficientă și integrată.

În cadrul PNS obiectivele de mediu sunt esențiale în implementarea PAC, acestea se vor axa pe contribuția la atenuarea și adaptarea la schimbările climatice, promovarea dezvoltării durabile și a gestionării eficiente a resurselor naturale precum și pe contribuția la protejarea biodiversității, îmbunătățirea serviciilor ecosistemice și conservarea habitatelor și a peisajelor.

Din perspectiva transpunerii obiectivelor Green Deal și Farm to Fork, în obiectivele specifice ale PNS, se va oferi un cadru adecvat pentru dezvoltarea unor modele de producție bazate pe creșterea valorii adăugate pe întreg lanțul alimentară și a modului în care provocările legate de climă și mediu se pot transforma în oportunități.

Cu toate acestea, creșterea nivelului de ambiție propusă de Green Deal va fi urmărită prin păstrarea unui echilibru în planificarea PNS în raport cu impactul de mediu al activităților agricole. Astfel, țintele propuse vor fi asiguratorii din perspectiva obiectivelor de mediu stabilite, fără însă a pune în pericol asigurarea hranei și siguranța alimentară.

Prin continuarea aplicării standardelor superioare de bunăstare a animalelor, exploatațiile beneficiare de sprijin contribuie la garantarea îmbunătățirii condițiilor de creștere și a sănătății animalelor, reducerea impactului de mediu și creșterea siguranței alimentare, îmbunătățirea calității produselor, dar și la menținerea și crearea de locuri de muncă.

Ca element de noutate, PNS va aplica AKIS, un concept nou pentru România care, alături de serviciile de formare profesională și consiliere, face parte din categoria intervențiilor orizontale necesare pentru dezvoltarea agriculturii în viitor având în vedere provocările care ne așteaptă (schimbări climatice, digitalizare, agricultură de precizie etc.).

3. Direcții strategice la nivel regional

3.1. Strategia de Dezvoltare a Regiunii de Vest 2021-2027

Având în vedere că la data elaborării Strategie de Dezvoltare Durabilă a comunei Bătrâna pentru perioada 2021-2027, nu a fost publicat Planul de Dezvoltare a Regional 2021-2027 al Regiunii Vest, se prezintă și ce corelează direcțiile conform draftului 2021-2027, publicat pe website-ul ADR VEST (<http://www.Vest.ro/>), deoarece acestea vor fi continuate pentru perioada la care se face referire în prezenta strategie. Regiunea Vest este formată din Județele: Arad, Caraș-Severin, Hunedoara și Timiș, având capitala la Timișoara.

Figura nr. 2 – Harta Regiunilor

Figura nr. 3 – Regiunea Vest

VIZIUNEA

Viziunea regiunii Sud-Vest Oltenia pentru perioada de programare 2021-2027 este aceea de a deveni un promotor al competitivității atât în domeniul industrial, cât și în agricultură, dar și al economiei digitale prin dezvoltarea unui mediu de afaceri performant bazat pe resurse umane competente, integrarea tehnologiilor inovative și promovarea dezvoltării durabile.

OBIECTIVUL STRATEGIC GENERAL

Conform website-ului Ministerului Fondurilor Europene (www.mfe.gov.ro), POR HD 2021–2027 și-a stabilit drept obiectiv general stimularea creșterii economice inteligente, durabile și echilibrate a Regiunii Vest, care să conducă la îmbunătățirea calității vieții comunităților locale prin sprijinirea capacității de inovare și digitalizare a administrației publice

locale și economiei regionale, dezvoltarea sustenabilă a infrastructurii și a serviciilor și valorificarea potențialului cultural și turistic al regiunii.

Stimularea unui proces de creștere economică durabilă și echilibrată a Regiunii Vest, bazată pe inovare și favorabilă incluziunii sociale, care să conducă la creșterea prosperității și calității vieții locuitorilor săi.

Acest obiectiv este corelat cu abordarea europeană privind creșterea competitivității regiunilor și promovarea echității prin prevenirea marginalizării zonelor cu probleme de dezvoltare economică și socială.

Astfel, obiectivul implică asigurarea unui standard de viață ridicat, prin creștere și dezvoltare economică, socială și teritorială echilibrată, bazată pe inovare, utilizarea eficientă a resurselor și favorabilă incluziunii sociale.

Scopul strategic reflectă abordarea concentrată, integrată și flexibilă pentru:

- îmbunătățirea competitivității și capacității inovatoare a economiei regiunii în vederea creșterii economice;
- reducerea disparităților economice și sociale existente în interiorul regiunii și creșterea gradului de includere a comunităților dezavantajate în viața economică a acesteia;
- protejarea și îmbunătățirea condițiilor de mediu și a biodiversității
- folosirea rațională a resurselor naturale

OBIECTIVELE STRATEGICE SPECIFICE

Atingerea obiectivului strategic general se va face printr-un set de obiective strategice specifice, care reflectă combinația aspirațiilor sociale, economice și de mediu ale regiunii.

Prin obiectivele specifice, Planul urmărește eliminarea factorilor care blochează dezvoltarea pe ansamblu a regiunii, exploatând totodată avantajele care furnizează oportunități de dezvoltare.

Împreună, cele șapte obiective specifice vor contribui la obținerea prosperității regiunii, asigurând totodată o dezvoltare pe termen lung a comunităților acesteia.

Obiectivele strategice specifice care vor ghida implementarea Planului și care printr-o abordare cuprinzătoare și integrată urmăresc revitalizarea economică și socială a regiunii, sunt:

- Creșterea atractivității și accesibilității Regiunii Vest prin dezvoltarea mobilității și conectivității populației, bunurilor și serviciilor conexe în vederea promovării dezvoltării durabile;
- Dezvoltarea policentrică și echilibrată a rețelei de localități urbane;
- Creșterea economiei regionale prin stimularea competitivității IMM-urilor autohtone și

consolidarea cercetării – dezvoltării – inovării;

- Protejarea și utilizarea eficientă a resurselor naturale și a patrimoniului natural;
- Dezvoltarea capitalului uman din Regiunea Vest prin creșterea accesului și a participării la educație și instruire pe tot parcursul vieții și stimularea ocupării forței de muncă;
- Îmbunătățirea accesului la asistență medicală și servicii sociale de calitate și promovarea incluziunii sociale;
- Creșterea rolului așezărilor urbane și a contribuției agriculturii la economia Regiunii Vest

În procesul de dezvoltare al Planului de Dezvoltare Regională 2014 - 2020, parteneriatul regional a recunoscut importanța fundamentală privind includerea în structura acestuia a trei obiective orizontale sau transversale, care vor fi aplicate tuturor priorităților și măsurilor individuale și care vor contribui la creșterea competitivității Regiunii Vest.

Cele trei obiective orizontale sunt:

- Sustenabilitatea Mediului
- Oportunități Egale
- Inovare și Societatea informațională

Aceste obiective orizontale sunt inter-dependente, aspect reflectat și în abordarea integrată adoptată de strategia de dezvoltare.

Obiectivele orizontale vor fi luate în considerare în toate fazele de implementare ale planului, legătura dintre ele și priorități/măsuri variind de-a lungul acestuia.

SUSTENABILITATEA MEDIULUI

Sustenabilitatea mediului reprezintă o politică prioritară în definirea și implementarea priorităților/măsurilor sprijinite de fondurile europene. În contextul în care îmbunătățirea performanței mediului este considerată un factor cheie al dezvoltării economice și sociale, scopul urmărit este acela de a asigura că planul susține intervențiile care urmăresc îmbunătățirea, protecția sau ameliorarea mediului prin aplicarea criteriului bunelor practici în toate domeniile de activitate care privesc mediul.

Acest obiectiv orizontal va susține activitățile planului care simultan asigură creșterea economică, progresul social și protecția mediului, urmărindu-se obținerea unui impact care va contribui la dezvoltarea durabilă prin:

- Reducerea deșeurilor, poluării și a impactului negativ al acestora asupra mediului;
- Protejarea și îmbunătățirea mediului natural și a moștenirii culturale;

- Limitarea consumului de energie și utilizarea surselor noi de energie;
- Promovarea investițiilor, inovării, cercetării și dezvoltării în tehnologii noi și curate;
- Promovarea de noi afaceri care urmăresc dezvoltarea de servicii și tehnologii de mediu durabile;
- Îmbunătățirea eficienței combustibililor în transportul public și privat;
- Conștientizarea că mediul prin calitatea sa constituie un factor economic cheie.

OPORTUNITĂȚI EGALE

În contextul existenței la nivelul regiunii a disparităților de natură socială și economică, parteneriatul a recunoscut că eliminarea inegalităților concomitent cu promovarea și sprijinirea continuă a oportunităților egale, va contribui la eficientizarea economică a regiunii.

Oportunitățile egale pentru femei și bărbați, reprezintă un principiu democratic de bază care trebuie să fie respectat de toate politicile și inclus în toate documentele programatice. În acest sens, Planul va sprijini acele activități care vor promova principiul oportunităților egale. Acest obiectiv va susține un domeniu larg de activități care pot fi caracterizate ca acțiuni pozitive adresate eliminării unor probleme și bariere particulare.

Pentru a aplica acest principiu, prioritățile/măsurile vor trebui să ia în considerare următoarele idei:

- Egalitatea sexelor
- Egalitatea în angajare
- Incluziunea socială

INOVARE ȘI SOCIETATEA INFORMAȚIONALĂ

Ieșirea treptată din criza financiară și nevoia de a răspunde provocărilor globale au făcut ca inovarea să devină mai importantă ca niciodată. Problemele legate de schimbările climatice, securitatea alimentară și energetică, sănătate și îmbătrânirea populației pot fi soluționate prin intermediul inovării. Inovarea descătușează astfel noi forțe de creștere, găsind noi modalități de soluționare a problemelor regiunii. În același timp, societatea informațională și în particular Tehnologiile Informației și Comunicării (TIC) au un rol strategic în procesul dezvoltării regionale, fiind un important conducător al schimbării economice și sociale.

În contextul viziunii strategiei de dezvoltare și totodată, pentru atingerea prosperității economice și sociale și îmbunătățirea calității vieții populației regiunii, este esențială trecerea către o societate informațională bazată pe cunoaștere.

Creșterea competitivității regiunii printr-o abordare strategică a utilizării TIC, constituie un potențial considerabil pentru întărirea coeziunii economice și sociale.

Aplicarea TIC în cadrul Planului trebuie să fie înțeleasă în sensul ei larg, urmărind sprijinirea în egală măsură atât a tehnologiilor cât și a activităților dependente de acestea și care urmăresc obținerea beneficiului economic și social.

Planul urmărește să promoveze adoptarea în cadrul regiunii TIC printr-o serie de inițiative în domeniul învățământului, comerțului, afacerilor și la nivelul comunităților, cu scopul de a reduce și elimina unde este posibil efectul generat de nivelul scăzut al acesteia.

Adoptarea inovării și informatizării, ca o temă orizontală în cadrul Planului de Dezvoltare Regională 2021 - 2027 și nu ca o prioritate distinctă, constituie o garanție a impactului acesteia asupra tuturor domeniilor societății

Obiectivele urmărite a fi obținute sunt:

- Dezvoltarea în cadrul regiunii a unui mediu și a unei culturi care să favorizeze susținerea și creșterea investițiilor în domeniul TIC;
- Utilizarea pe scară largă de către cetățeni, școli, afaceri, administrații publice, etc., a oportunităților oferite de Tehnologia Informației și Comunicării;
- O populație cultivată, cu un spirit antreprenorial și inovator ridicat și care să fie capabilă să dezvolte idei noi de afaceri.

Strategia se concentrează pe șapte priorități cheie, care individual sau în combinație, contribuie la implementarea acesteia, asigurând prin structură și conținut corelarea între acțiuni și obiectivele strategice.

Strategia va fi deci implementată pe baza următoarelor priorități cheie, ce sunt orientate spre nevoile specifice de dezvoltare ale regiunii și sunt conforme și cu Strategia Națională de Dezvoltare Regională 2021 – 2027, elaborată de Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice.

- Prioritatea 1 - Dezvoltarea durabilă a infrastructurii locale și regionale
- Prioritatea 2 - Dezvoltare urbană durabilă
- Prioritatea 3 – Creșterea competitivității economiei regionale pe termen lung
- Prioritatea 4 – Protecția mediului și creșterea eficienței energetice
- Prioritatea 5 – Susținerea educației și ocupării forței de muncă
- Prioritatea 6 – Susținerea sănătății și asistenței sociale
- Prioritatea 7 – Dezvoltarea urbană și agricultura

Obiective strategice sectoriale

Pornind de la specificul regional, de la lecțiile învățate în perioada 2014–2020 și documentele programatice regionale (PDR și RIS3), investițiile pentru dezvoltarea regională

sustenabilă vor fi realizate prin urmărirea unui număr de șapte obiective strategice, fiecare dintre ele răspunzând unei provocări de dezvoltare.

Obiectivul strategic 1 - Stimularea dezvoltării inteligente și durabile a regiunii, bazată pe inovare, digitalizare și dezvoltarea ecosistemului antreprenorial.

Regiunea Vest are o capacitate în creștere de cercetare și inovare a economiei regionale.

Regiunea Vest se încadrează în categoria regiunilor cu performanțe în creștere de inovare. În acest sens, deși este a doua regiune la nivel național, care contribuie la nivelul cheltuielilor de CD, performanțele înregistrate sunt sub așteptări, cu un indice regional al inovării la nivel european de doar 12,9 și ocupând ultimele locuri în clasamentul regiunilor inovatoare din Europa.

Sprijinul regional pentru CD este sub media națională (0,4% din PIB în 2018, cu o polarizare mare în județul Timiș ce generează 67% din cheltuielile de CD). În ceea ce privește infrastructura de cercetare regională, aceasta prezintă o creștere constantă a numărului de unități, fiind localizată în principal în sectorul public (universități și institute de cercetare) și deținând o pondere de 3% din totalul infrastructurii la nivel național și o pondere de 4% în totalul ponderii de echipamente la nivel național, ceea ce plasează regiunea pe locul 2 la nivel național (SNCISI 2021-2027).

În regiune, numărul entităților de transfer tehnologic acreditate a fost constant în perioada 2014- 2018, iar gama de servicii furnizate de acestea este bună. Cu toate acestea se estimează o creștere a numărului acestora dat fiind că în perioada 2014–2020, POR axa 1 a sprijinit dezvoltarea acestor entități și a serviciilor furnizate de acestea. La nivel de regiune s-a înregistrat în perioada 2012-2016 o scădere cu 75% a firmelor inovatoare.

Analiza economică realizată în cadrul RIS3 a validat opt sectoare relevante pentru Regiunea Vest: Energie, Mediu, Tehnologia Informației și Comunicațiilor TIC, Fizica, Materiale și Știința Materialelor, Nanotehnologii, Tehnologii avansate și fizica moleculară, Mașini și echipamente și Sănătate umană.

Motor de creștere economică, digitalizarea rămâne o provocare importantă și la nivelul regiunii, ținând cont de faptul că, în ceea ce privește integrarea tehnologiei digitale de către întreprinderi, România se situează pe locul 27 în rândul țărilor UE, cu mult sub media UE. Deși s-a înregistrat o ușoară îmbunătățire a IMM-urilor ce fac vânzări online, de la 8% în 2018 la 11% în 2019, România rămâne cu mult sub media UE de 18%. În plus, nivelul competențelor digitale este scăzut în regiune, doar 49% din populație utilizând internetul zilnic.

Competitivitatea regiunii este influențată de puternicele disparități intrajudețene cu privire la concentrarea teritorială a întreprinderilor și gradul diferit de diversificare al activităților

economice. În 2018, în Regiunea Vest, existau 53.549 de întreprinderi active, poziționând regiunea pe locul 2 după București la nivel național. Structura economiei regionale este formată în mare măsură (89%) din microîntreprinderi și mai toate tipurile de firme întâmpină probleme legate de supraviețuirea pe piață în primii 5 ani de la înființare. Structurile de sprijinire a antreprenoriatului sunt bine dezvoltate, pe teritoriul regiunii existând un singur incubator de afaceri, ce oferă o gamă diversificată de servicii. În schimb în regiune există cel mai mare număr de parcuri industriale, un avantaj care trebuie fructificat în acest context. În regiune activează 9 clustere, ce sunt active în automotive, industria agroalimentară, mobilă, textile, electronică și ITC. De-a lungul lanțului valoric, firmele din clustere se concentrează pe veriga de producție și servicii, cu intensități mici pe zona de CD și proiectare.

Pentru soluționarea strategică a acestor provocări, axa prioritară 1 își va concentra intervențiile în sprijinirea transferului tehnologic în beneficiul IMM-urilor și dezvoltarea capacității de inovare a economiei regionale prin proiecte de inovare, investiții în infrastructură, dezvoltarea capacității și competențelor de cercetare și inovare, în domeniile de specializare inteligentă validate la nivel regional, inclusiv participarea în structuri și rețele de inovare.

Acțiunile din cadrul axei 1 se vor îndrepta și către investiții pentru susținerea adoptării tehnologiilor și instrumentelor digitale de către IMM-uri. În plus, prin sprijinul acordat dezvoltării Hub-urilor de Inovare Digitală în regiune, se va putea dezvolta corespunzător și gama de servicii necesare adoptării digitalizării de către firmele din regiune.

Investițiile din cadrul acestei axe vor viza și impulsionează creșterii IMM-urilor; se vor concentra pe investiții în active corporale și necorporale pentru microîntreprinderi și IMM-uri, inclusiv pentru economie circulară și internaționalizare, dat fiind că bioeconomia și tranziția către o economie circulară reprezintă unul din sectoarele de specializare inteligentă a Regiunii Vest. În plus, vor sprijini dezvoltarea structurilor de sprijinire a afacerilor și a gamei de servicii furnizate, precum și dezvoltarea clusterelor și a rețelelor de afaceri. Totodată se va acorda atenție și sprijinirii dezvoltării competențelor actorilor implicați în procesul de descoperire antreprenorială.

Se vor finanța cu prioritate proiectele identificate în atelierele de descoperire antreprenorială și avizate de Consorțiul Regional de Inovare, prin apeluri competitive.

Obiectivul strategic 2 - Creșterea eficienței administrației publice ca urmare a digitalizării serviciilor publice

Regiunea Vest înregistrează progrese semnificative în adoptarea digitalizării de către administrația publică.

Raportul de Țară al Comisiei Europene privind Indicele Economiei și Societății Digitale 2019 evidențiază faptul că în ceea ce privește gradul de competitivitate digitală, România se situează pe locul 27 din cele 28 de state membre UE. În ceea ce privește serviciile publice digitale, situația s-a înrăutățit, România ajungând pe ultimul loc în clasamentul UE. Cu toate acestea, în ceea ce privește anumiți indicatori, țara performează satisfăcător. Există un nivel ridicat de interacțiune online între autoritățile publice și cetățeni, întrucât România se situează pe locul șapte în ceea ce privește utilizatorii de e-guvernare, care reprezintă 82% dintre utilizatorii de internet, față de media UE de 64 %. Necesitatea implementării unor platforme de interacțiune online între autorități și cetățeni a fost accentuată și de criza COVID 19, iar autoritățile trebuie să construiască pe progresul înregistrat deja în această perioadă.

În Regiunea Vest, nivelul de dezvoltare al serviciilor publice digitale oferite de orașe este unul bun, deși din cele 35 orașe, 75% sunt înrolate în platforma ghișeul.ro și permit plata anumitor taxe și impozite locale. În afară de acest serviciu, doar reședințele de județ și câteva orașe oferă o varietate mai mare de servicii publice digitale. Interacțiunea online cu cetățenii este posibilă atât pe site-urile primăriilor de orașe, dar și a unui număr de 31 de comune prin intermediul aplicației Regista.ro, însă trebuie menționat că procesele de lucru din cadrul administrației publice locale sunt parțial sau deloc digitalizate.

Prin intermediul axei prioritare 2, operațiunile se vor concentra pe intervenții de tip smart-city (siguranță publică, servicii și utilități publice, monitorizare energie, mediu, rețele de trafic și transport public, îmbunătățirea siguranței și securității pentru transportul public, iluminat public, sisteme GIS, etc.) aplicabile în zone funcționale urbane. În acest fel, se răspunde și recomandării de țară formulate în documentul Recomandarea Consiliului privind Programul Național de Reformă al României pentru 2020, anume direcționarea investițiilor către infrastructura de servicii digitale.

Obiectivul strategic 3 – Stimularea tranziției regiunii către o economie cu emisii zero prin creșterea eficienței energetice, îmbunătățirea protecției mediului și creșterea mobilității urbane

Regiunea Vest se confruntă cu creșterea poluării zonelor urbane din cauza consumurilor de energie mari în clădiri, a sistemelor de transport poluante ce determină o mobilitate limitată, precum și numărul mare de areale urbane degradate.

În contextul expansiunii urbane, fondul locativ la nivel regional era la sfârșitul anului 2018 în creștere cu 1,78%, față de sfârșitul anului 2011. Peste 95% dintre locuințele din mediul urban sunt amplasate în condominii construite în perioada 1960-1990. Multe dintre aceste clădiri au fațadele nereabilitate și sunt construite din materiale ineficiente energetic. Este

necesară deci realizarea de investiții în aceste clădiri, în vederea îmbunătățirii eficienței energetice, inclusiv activități de consolidare în funcție de riscurile identificate și măsuri pentru utilizarea unor surse alternative de energie.

Totodată, consumul de energie pentru spațiile ocupate de administrația publică, clădirile educaționale și cele comerciale reprezintă aproximativ 75% din consumul nerezidențial de energie. Pentru 2021 – 2027 sunt vizate măsuri de creștere a eficienței energetice în clădirile rezidențiale și clădirile publice, de consolidare în funcție de riscurile identificate și utilizarea surselor alternative de energie.

Foarte multe orașe din regiune se confruntă cu o serie de probleme, cu privire la existența unor spații urbane degradate, terenuri/suprafețe degradate, vacante sau neutilizate, care afectează mediul urban și implicit, calitatea vieții populației. O problemă importantă la nivelul regiunii o reprezintă și suprafața redusă a spațiilor verzi amenajate pe cap de locuitor în mediul urban (19,61mp/loc), suprafață ce este mult sub nivelul standardelor impuse de UE (26mp/loc) și a normei Organizației Mondiale a Sănătății (50mp/loc).

În acest sens, măsurile de regenerare urbană din cadrul acestei axe se referă la promovarea investițiilor în infrastructura verde în zonele urbane, reabilitarea spațiilor urbane degradate, reconversia funcțională a terenurilor virane/neutilizate/degradate și extinderea și modernizarea spațiilor verzi.

Analiza Planurilor de Mobilitate Urbană Durabilă și a PDR ilustrează faptul că mobilitatea și conectivitatea urbană este limitată, iar sistemele de transport public sunt încă generatoare de emisii de gaze cu efect de seră. Astfel, problemele comune evidențiate de majoritatea orașelor din regiune sunt lipsa benzilor dedicate, a semaforizării cu prioritate și amenajarea deficitară a stațiilor de autobuz, o infrastructură foarte slab dezvoltată pentru mijloacele de transport ecologic, o conectivitate scăzută sau chiar inexistentă. Transportul public din regiune se bucura de creșterea flotei destinate transportului de persoane și cu un număr în creștere de mijloace de transport public ecologic (rețele de tramvaie și troleibuze funcționează în orașele Timișoara, Arad).

În acest context, este nevoie de investiții pentru promovarea mobilității, dotarea cu mijloace de transport ecologice și stimularea intermodalității diverselor sisteme de transport public, transportul durabil fiind unul dintre domeniile către care României îi este sugerat să direcționeze investițiile, conform recomandărilor din documentul Recomandarea Consiliului privind Programul Național de Reformă al României pentru 2020.

Obiectiv strategic 4 – Creșterea gradului de accesibilitate a zonelor urbane și rurale la rețeaua TEN-T prin investiții în infrastructura rutieră de drumuri județene.

Regiunea are o conectivitate rutieră bună la rețeaua TEN-T.

Raportul de Țară 2020 evidențiază faptul că infrastructura de transport rutier a României este încă slab dezvoltată și subdimensionată, rețeaua TEN-T nefiind finalizată și lipsind conexiunea transcarpatică și nereușind să facă față cerințelor unei economii în plină dezvoltare.

La nivel regional, analiza socio-economică a PDR 2021–2027 arată faptul că starea tehnică a rețelei de drumuri publice este în general satisfăcătoare, 51% de km din totalul rețelei de drumuri fiind modernizați. De asemenea, din totalul lungimii de drumuri județene și orașenești, 45% sunt modernizate și 40% sunt acoperite cu îmbrăcămînți ușoare. În ceea ce privește densitatea drumurilor ca indicator de măsurare a accesibilității zonelor, județele din sudul regiunii au o accesibilitate mai redusă, acest fapt contribuind la disparitățile de dezvoltare interregionale.

În ceea ce privește siguranța rutieră, în 2017 pe drumurile regiunii s-a înregistrat un număr mare de decese din cauza accidentelor rutiere care clasează regiunea pe locul 2 la nivel național, lipsa infrastructurii adecvate fiind una dintre cauzele principale ale acestui fenomen îngrijorător. Analiza socio-economică a PDR 2021–2027 a identificat existența unor zone compacte din interiorul regiunii care nu au conectivitate directă sau indirectă cu rețeaua TEN-T.

În perioadele anterioare de programare autoritățile județene au făcut investiții pentru reabilitarea sau modernizarea drumurilor județene din fonduri proprii, fonduri naționale prin programe guvernamentale (PNDL 1 și PNDL 2), respectiv fonduri europene (POR 2007–2013, prin care s-au reabilitat 327 de km respectiv prin POR 2014-2020, prin care se vor moderniza peste 462 de km).

Investițiile propuse vor viza dezvoltarea conectivității la rețeaua de bază CORE TEN-T prin investiții în infrastructura rutieră de transport județean și soluții pentru creșterea siguranței, decongestionarea și fluidizarea traficului, care vor crea avantaje pentru creșterea economică, a gradului de mobilitate a mărfurilor și persoanelor și vor ajuta la reducerea disparităților intraregionale.

Obiectiv strategic 5 – Creșterea accesului la servicii de calitate și favorabile incluziunii în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii educaționale.

Chiar și pe fondul unei scăderi demografice, infrastructura educațională din regiune este subdimensionată și degradată, afectând accesul la educație și incluziune socială.

În România, accesul la educație se menține inegal, Rapoartele CE relevând faptul că investițiile în educație sunt de 2,8 % din PIB, față de media UE de 4,6%, situând țara pe ultimul loc la acest capitol.

În Regiunea Vest, în perioada 2011–2018, numărul unităților școlare a scăzut cu 40, ceea ce a impus relocarea elevilor. Un număr mare de școli din mediul urban al județelor mai puțin dezvoltate ale regiunii (sudul regiunii) necesită lucrări de reabilitare și dotare cu echipamente didactice, IT și materiale specifice pentru documentare, mai ales în contextul închiderii școlilor din cauza crizei provocate de COVID 19. Sistemul educațional regional se confruntă cu fenomenul de supraaglomerare (în proporție de peste 50 -60% în județele Timiș și Arad) și între 20-30% în Hunedoara și Caraș-Severin.

În 2018, rata abandonului școlar în regiune, pe forme de învățământ, a fost: 1,6% - învățământ primar, 1,7% - învățământ gimnazial, 2,3% - liceal, profesional și de ucenici și 5,8% postliceal și de maiștri. Cele mai afectate de acest fenomen sunt localitățile din mediul urban.

În ceea ce privește educația timpurie, în 2018, doar 16% din copii cu vârsta sub 3 ani, erau înscriși la creșă, aproximativ jumătate din media UE. Rata de participare în rândul copiilor cu vârste cuprinse între 4 ani și vârsta de școlarizare obligatorie a fost de 89,2 % în 2018, sub media UE (95,4%).

IPT se confruntă cu provocări diverse. Numărul elevilor înscriși în IPT a crescut constant din 2012, însă ratele de abandon sunt în continuare ridicate. În 2018, în județul Hunedoara s-a înregistrat o rată de abandon cu valori situate între 2,5% și 4,9%, în scădere în mediul rural și în creștere în mediul urban, conform ultimelor date INS analizate de Edupedu.ro

Cu privire la accesibilizarea clădirilor pentru elevii cu dizabilități, la nivel național, aproximativ 30% dintre clădirile școlare sunt prevăzute cu rampă de acces și doar 15% au grupuri sanitare pentru persoane cu dizabilități. În regiune, cea mai gravă situație se regăsește în județul Caraș-Severin unde aproape 40% din unitățile de învățământ nu au rampă de acces.

Ponderea absolvenților de studii superioare este de 15,4 %, situând regiunea în 2017 pe Locul 3 la nivel național, cu mult sub media națională (26,3%) și media UE (40,7%).

Populația cu educație superioară este concentrată în județele din centrul regiunii – Timiș și Arad unde activează majoritatea universităților din Regiunea Vest.

În perioadele anterioare, prin POR au fost reabilitate 185 unități școlare, din care 20 de creșe și grădinițe, 124 de școli primare și gimnaziale, 34 de licee și 2 universități, de care beneficiază un număr de peste 75.000 de elevi și studenți.

Obiectiv strategic 6 – Creșterea atractivității regiunii prin investiții în infrastructura de turism și patrimoniu cultural

Potențialul turistic diversificat și patrimoniul cultural valoros al regiunii este insuficient valorificat.

Conform Strategiei Naționale a României pentru Dezvoltarea Turismului 2019-2030, regiunea deține avantaje competitive pe următoarele tipuri de turism și destinații: Sporturi de iarnă și schi, Sanătate și wellness (balnear), Cultură și istorie.

Turismul de sporturi de iarnă și schi se practică în zona montană a regiunii (Stațiunea turistică Straja, stațiunea Parâng), unele dintre cele mai cunoscute și vizitate destinații de turism montan și de weekend din România datorită unicitatii și specificului local.

Turismul balnear se practică în județele Hunedoara (stațiunea Geoagiu Băi). Acest tip de turism nu beneficiază de mari investiții în infrastructură și de o cerere foarte mare pe piața turistică. Master Planul Național de Turism Balnear evidențiază faptul că infrastructura urbană din numeroase stațiuni balneare este într-o stare de degradare avansată. Există încă anumite zone ce dețin izvoare termale și minerale din regiune ce rămân neexploatate insuficient valorificate. Este evidentă deci necesitatea realizării de investiții semnificative pentru a se face tranziția acestui tip de turism la turismul de tip wellness și spa, generator de venituri importante la nivel internațional.

În ceea ce privește patrimoniul cultural, conform Strategiei Naționale pentru Cultură și Patrimoniu 2016-2022, acesta este amenințat de efectele combinate ale schimbărilor climatice, ale altor schimbări de mediu, ale intervenției umane, precum și de riscuri legate de securitate. Pe teritoriul regiunii există numeroase obiective construite, parte a patrimoniului național, lăcașuri de cult și muzee și colecții publice. Potrivit Studiului de Impact asupra Situației Monumentelor Istorice, în regiune există un număr de 400 monumente istorice de tip A. Cu toate acestea, în ultimii ani, un număr mic de obiective de patrimoniu din regiune au beneficiat de investiții semnificative pentru restaurarea și valorificarea în scop turistic.

Regiunea mai dispune și de un patrimoniu semnificativ de centre de agrement și baze turistice (tabere școlare) a căror capacitate a scăzut mult în ultimii ani, în principal din cauza investițiilor scăzute în infrastructură și a degradării. Astfel, în regiune există un număr de 14 tabere pentru elevi și preșcolari. În contextul actual, chiar dacă la nivel județean nu există strategii dedicate dezvoltării turismului, se intenționează finanțarea proiectelor care implică

punerea în valoare a patrimoniului cultural valoros și a potențialului turistic. Un exemplu de proiect cu impact mare este dezvoltarea infrastructurii de turism în zona Samizegetusa Regia, Complexul turistic de la Straja, inițiativă complementară dezvoltării turistice din județul Hunedoara.

În perioada 2007–2013 au fost reabilitate 9 infrastructuri turistice, ce au fost vizitate de peste 120 000 de turiști, iar în 2014–2020 au fost depuse 12 proiecte. Totodată, în perioada 2007–2013 au fost reabilitate 13 obiective de patrimoniu, iar în perioada 2014–2020 au fost depuse 50 de proiecte.

Obiectiv strategic 7 – Dezvoltarea capacității administrative a AMPOR

Capacitatea administrativă relativ scăzută a ADR HD, în contextul în care va deveni autoritate de management.

Personalul ADR/ AM POR HD are o experiență bogată, mulți dintre angajați lucrând în domeniul fondurilor europene din perioada de dinaintea aderării României la UE. Mediul privat poate deveni mai atractiv pentru aceste persoane, dacă se oferă o salarizare mai competitivă și condiții de lucru mai bune. Și sectorul public poate atrage resursa umană a ADR, urmare a modificărilor apărute în domeniul salarizării funcționarilor publici. Astfel, dacă nu sunt alocate suficiente fonduri pentru buna desfășurare și gestionarea programului, există riscul pierderii personalului cu experiență și al imposibilității de atragere de personal suplimentar înalt calificat.

Asistența tehnică va finanța cheltuielile de funcționare ale ADR, dar și cheltuieli legate de profesionalizarea personalului, procedurizarea activității, îmbunătățirea relației cu beneficiarii etc.

3.2. Context județean de dezvoltare durabilă - Strategia de dezvoltare durabilă a județului Hunedoara

Strategia de Dezvoltare Durabilă a județului Hunedoara este finalizată pentru perioada 2021–2027, la data întocmirii prezentei strategii, dar se va prezenta în această secțiune propunerea din draftul strategiei județului, publicată pe pagina web a Consiliului Județean spre consultare publică, la data de 30.12.2020.

Strategia de dezvoltare durabilă a județului Hunedoara pentru perioada 2021 – 2027 își propune următoarele obiective generale, specifice și măsuri:

Obiectiv general 1 Dezvoltarea capitalului uman al județului Hunedoara și a ratei de ocupare a acestuia, pentru integrarea într-o economie inovativă și performantă

Obiectiv specific 1.1 Creșterea nivelului de educație și formare profesională al populației județului odată cu creșterea ratei de participare la toate nivelele de învățământ și îmbunătățirea ofertei de formare

Măsuri:

- 1.1.1. Reducerea procentului unităților de învățământ care funcționează fără avize sau autorizații (indicele privind caracterul adecvat al utilităților) -condiții de siguranță și funcționare a spațiilor de învățare
- 1.1.2. Creșterea calității, eficacității și relevanței ofertei și procesului educațional și a spațiilor de învățare din învățământul primar, gimnazial, liceal și cel profesional din județ; educație și formare profesională modernă, atractivă, adecvată erei digitale și tranziției verzi
- 1.1.3. Creșterea capacității de școlarizare în învățământul antepreșcolar și profesional, cu precădere dual
- 1.1.4. Creșterea ratei de participare – scăderea absenteismului / abandonului școlar al copiilor din zonele / mediile defavorizate
- 1.1.5. Creșterea ratei de participare – a absolvenților de învățământ liceal la studii superioare cu precădere la Universitățile din Timișoara, Arad, Hunedoara
- 1.1.6. Dezvoltarea abilităților de viață cheie ale populației
- 1.1.7. Digitizarea managementului și operațiunilor instituțiilor de educație

Obiectiv specific 1.2 Creșterea echilibrată a numărului de locuri de muncă și îmbunătățirea ofertei de ocupare pe teritoriul județului

Măsuri:

- 1.2.1. Sprijinirea creării de locuri de muncă sustenabile pe tot teritoriul județului, inclusiv în zonele rurale / formalizarea locurilor de muncă din sectoare aflate în declin (ex. agricultura de semi-subsistență și în agricultură și industria alimentară – sau în deficit de forță de muncă, turism, etc.)
- 1.2.2 Promovarea ocupării locale prin achiziții publice social responsabile în implementarea proiectelor de investiții publice cu creare de locuri de muncă pe plan local

- 1.2.3. Asigurarea forței de muncă necesare în zonele care înregistrează deficite, ex. industria prelucrătoare prin sprijinirea integrării sustenabile pe piața muncii pentru lucrătorii defavorizați, în special pentru tineri, șomeri de lungă durată, grupurile dezavantajate pe piața muncii, foști deținuți, persoane inactive
- 1.2.4 Ajustarea dezechilibrelor dintre localități și a deficitelor de pe piață prin măsuri

Obiectiv specific 1.3 Consolidarea activităților de cercetare – dezvoltare – inovare adaptate la provocările economice actuale, prin cooperarea dintre mediul universitar, centre de cercetare și companii

Măsuri:

- 1.3.1 Îmbunătățirea capacității de cercetare - inovare
- 1.3.2. Digitalizare pentru o viață mai bună

Obiectiv general 2 Creștere economică durabilă, prin dezvoltarea antreprenoriatului și a competitivității sectoriale

Obiectiv specific 2.1 Creșterea competitivității IMM-urilor din județ cu accent pe zonele urbane aflate în declin

Măsuri:

- 2.1.1. Sprijinirea creării de noi companii și creșterea ratei de supraviețuire a acestora în județ
- 2.1.2. Creșterea competitivității economice în județ
- 2.1.3. Creșterea competitivității IMM-urilor din județ prin stimularea internaționalizării / creșterii capacității de export a acestora, inclusiv / cu precădere / cu accent pe zonele urbane aflate în declin

Obiectiv specific 2.2 Dezvoltarea antreprenoriatului și economiei sociale într-un climat general favorabil întreprinderilor – instituții prietenoase cu mediul de afaceri și facilități

Măsuri:

- 2.2.1. Stimularea atragerii de investiții în județul Hunedoara
- 2.2.2. Stimularea antreprenoriatului și economiei sociale

Obiectiv specific 2.3 Adaptarea industriei locale la progresul tehnologic și la cerințele de mediu

Măsuri:

- 2.3.1. Adaptarea industriei locale la progresul tehnologic
- 2.3.2. Adaptarea industriei la cerințele de mediu

Obiectiv specific 2.4 Hrană suficientă și sănătoasă prin sprijinirea dezvoltării agriculturii

Măsuri:

- 2.4.1. Consolidarea sectorului agricol în economia județului
- 2.4.2. Combaterea schimbărilor climatice, protecția mediului și conservarea peisajelor și biodiversității

Obiectiv specific 2.5 Consolidarea și modernizarea turismului hunedorean – factor de progres economico-social al județului

Măsuri:

- Promovarea turismului hunedorean prin acțiuni generale și prin acțiuni specifice fiecărui tip de turism
- Susținerea dezvoltării turismului durabil
- Îmbunătățirea pregătirii resursei umane ce activează în domeniul turismului

Obiectiv specific 2.6 Îmbunătățirea calității serviciilor pentru creșterea nivelului de trai al populației

Măsuri:

- Stimularea dezvoltării infrastructurii comerciale și extinderea acesteia în zonele rurale
- Diversificarea canalelor de distribuție și comercializare a produselor / serviciilor comerciale
- Îmbunătățirea calităților profesionale ale personalului implicat în activitatea de comerț și în unitățile de alimentație publică

Obiectiv general 3 Creșterea contribuției echitabile a județului Hunedoara la realizarea țintei de decarbonizare a României și îmbunătățirea calității mediului

Obiectiv specific 3.1 Creșterea gradului de atenuare și adaptare la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor

Măsuri:

- 3.1.1. Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în instituțiile publice din județ
- 3.1.2. Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră aferente iluminatului public
- 3.1.3. Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în clădirile rezidențiale
- 3.1.4. Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în economie
- 3.1.5. Creșterea gradului de prevenire a producerii riscurilor naturale și reducerea efectelor și a pagubelor cauzate de acestea, în principal de inundații, secetă
- 3.1.6. Creșterea gradului de informare și conștientizare a cetățenilor cu privire la atenuarea și adaptarea la schimbările climatice

Obiectiv specific 3.2 Îmbunătățirea calității factorilor de mediu

Măsuri:

- 3.2.1. Promovarea managementului durabil al apei
- 3.2.2 Promovarea tranziției către o economie circulară.
- 3.2.3. Creșterea calității aerului
- 3.2.4. Creșterea calității solurilor

Obiectiv specific 3.3 Îmbunătățirea protecției naturii și biodiversității

Măsuri:

- 3.3.1. Protejarea, restaurarea și utilizarea sustenabilă a siturilor Natura 2000.
- 3.3.2. Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării
- 3.3.3. Consolidarea capacității administrative a autorităților și entităților cu rol în managementul rețelei Natura 2000 și a altor arii naturale protejate
- 3.3.4. Creșterea gradului de informare și conștientizare a populației cu privire la conservarea și protejarea naturii

Obiectiv specific 3.4 Promovarea tranziției juste către o economie neutră din punct de vedere climatic

Măsuri:

- 3.4.1. Creșterea gradului de inovare și utilizare de noi tehnologii

Obiectiv general 4 Îmbunătățirea semnificativă a calității vieții cetățenilor din județul Hunedoara într-un climat de incluziune socială

Obiectiv specific 4.1 Creșterea gradului de bunăstare generală inclusiv pentru grupurile sociale vulnerabile printr-o rețea de servicii sociale bazate pe comunitate și pe parteneriate cu furnizorii de servicii sociale privați, organizații neguvernamentale

Măsuri:

- 4.1.1. Derularea / finalizarea cu succes a procesului de dezinstituționalizare – atât în domeniul protecției copilului cât și pentru persoanele cu dizabilități
- 4.1.2. Dezvoltarea rețelei de servicii sociale a județului – în parteneriat cu ONG-uri furnizoare de servicii sociale, servicii sociale comunitare organizate de autoritățile locale cu prioritate pentru grupurile defavorizate principale – familii nevoiașe cu copii, vârstnici și persoane cu dizabilități

Obiectiv specific 4.2 Îmbunătățirea condițiilor de locuire pentru toți, inclusiv grupuri și comunități defavorizate, asigurarea infrastructurii, dotărilor edilitare necesare

Măsuri:

- Dezvoltarea sistemelor de apă și apă uzată
- Reabilitarea termică a clădirilor / eficiența / incluziune energetică

Obiectiv specific 4.3 Îmbunătățirea stării de sănătate a populației prin servicii de sănătate accesibile și performante, capabile să facă față mai bine provocărilor actuale

Măsuri:

- 4.3.1. Îmbunătățirea stării de sănătate a populației prin asigurarea accesului la asistență medicală de specialitate și în spital
- 4.3.2. Creșterea eficienței politicilor locale și județene de protecție a sănătății publice și prevenție, Consolidarea asistenței medicale primare

Obiectiv specific 4.4 Dezvoltarea ofertei de servicii culturale

Măsuri:

- Creșterea și diversificarea categoriilor de public / consumator cultural, cu accent pe categorii vulnerabile
- Promovarea vizibilității și cunoașterii expresiilor culturale ale grupurilor etnice și categoriilor vulnerabile
- Promovarea mijloacelor de producție și distribuție creative, inovatoare și durabile

- Promovarea utilizării noilor tehnologii și noilor medii de comunicare în producția și consumul cultural
- Dezvoltarea și conservarea infrastructurii culturale

Obiectiv specific 4.5 Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor destinate sportului și petrecerii timpului liber

Măsuri:

- Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor locale pentru desfășurarea activităților sportive (săli de sport, piscine, stadioane etc.)
- Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor locale pentru petrecerea timpului liber (cinematografe, teatre, săli de concerte, biblioteci, muzee etc.)
- Creșterea suprafețelor verzi din spațiul urban și rural

Obiectiv general 5 Creșterea gradului de conectivitate și mobilitate la nivelul județului Hunedoara

Obiectiv specific 5.1 Îmbunătățirea conectivității digitale și a digitalizării serviciilor publice

Măsuri:

- 5.1.1. Creșterea gradului de digitalizare a serviciilor publice pentru societatea românească
- 5.2.2. Accelerarea transformării digitale a companiilor

Obiectiv specific 5.2 Consolidarea și modernizarea serviciilor de comunicații

Măsuri:

- Încurajarea accesului la infrastructura de telecomunicații existentă
- Accelerarea extinderii / implementării infrastructurii de bandă largă, inclusiv în zonele rurale

Obiectiv specific 5.3 Creșterea mobilității, inter-conectivității și accesibilității locurilor de muncă, serviciilor și educației prin sisteme și servicii publice de transport performante și durabile

Măsuri:

- Îmbunătățirea serviciilor de transport pe șosele și pe calea ferată
- Îmbunătățirea siguranței și securității pentru toate modurile de transport

- Investiții în dezvoltarea de terminale intermodale

Obiectiv specific 5.4 Dezvoltarea infrastructurii digitale și de transport

Măsuri:

- Dezvoltarea infrastructurii digitale
- Investiții în infrastructură

Obiectiv general 6 Dezvoltarea de comunități durabile și solidare în județul Hunedoara care valorifică eficient oportunitățile de dezvoltare prin colaborare și parteneriat

Obiectiv specific 6.1 Consolidarea măsurilor de bună guvernare la nivelul tuturor instituțiilor publice din județ

Măsuri:

- Creșterea legitimității administrației publice locale prin raportare la încrederea conferită de cetățeni
- Îmbunătățirea managementului strategic / operațional la nivel de autorități și instituții
- Dezvoltarea sistemului de e-guvernare la nivelul autorităților și instituțiilor publice

Obiectiv specific 6.2 Dezvoltarea parteneriatelor interne și internaționale

Măsuri:

- Valorificarea de inițiative în vederea încheierii de parteneriate-cheie cu sectorul public, privat și cu sectorul neguvernamental
- Dezvoltarea parteneriatului urban – rural la nivelul județului

Obiectiv specific 6.3 Îmbunătățirea planificării teritoriale la nivelul județului și a unităților administrativ-teritoriale pentru a facilita valorificarea optimă a oportunităților de dezvoltare în contextul poziției strategice a județului și coordonarea necesară între actorii relevanți

Măsuri:

- 6.3.1. Planificarea teritorială modernă și pregătirea eficientă a proiectelor de investiții pentru a se asigura condiții de locuit și calitatea vieții locuitorilor județului și un cadru previzibil tuturor factorilor interesați din domeniul locuirii.

4. Programe și surse de finanțare 2021-2027

4.1. Programe operaționale

Ministerul Fondurilor Europene enumeră 8 programe de fonduri europene, prin care se vor finanța proiecte de investiții, inclusiv pentru antreprenori, în România, în perioada de programare 2021-2027.

Un număr de 7 programe vor fi gestionate de MFE ca autoritate de management:

- Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare;
- Programul Operațional Dezvoltare Durabilă;
- Programul Operațional Educație și Ocupare;
- Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială;
- Programul Operațional Sănătate;
- Programul Operațional Asistență Tehnică;
- Programul Operațional Tranziție Justă.

Programul Operațional Regional va fi împărțit în 8 POR-uri mai mici, fiecare gestionat de Agențiile de Dezvoltare Regională, ca autorități de management, de la nivel regional.

Programul Operațional Regional Vest 2021-2027

Obiectivul general al POR 2021-2027 este reprezentat de creșterea competitivității economice și îmbunătățirea condițiilor de viață ale comunităților locale și regionale, prin sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri, a condițiilor infrastructurale și a serviciilor, care să asigure o dezvoltare sustenabilă a regiunii.

Obiective strategice regionale:

- **OSR1:** Susținerea inovării, prin stimularea dezvoltării mediului antreprenorial, a sectorului CDI și a colaborării dintre acestea, în vederea utilizării de produse și procese inovative, în contextul specializării inteligente
- **OSR2:** Susținerea adoptării de soluții de tip SMART CITY la nivelul regiunii
- **OSR3:** O regiune mai ecologică, cu emisii scăzute de carbon prin promovarea tranziției către o energie nepoluantă și echitabilă, a investițiilor verzi și a adaptării la schimbările climatice
- **OSR4:** Îmbunătățirea accesibilității, mobilității și conectivității în regiune, prin investiții în infrastructura rutieră de transport regional ca factor determinant al dezvoltării economice, reziliente în fața schimbărilor climatice, sigură și operațională, capabilă să asigure legături rapide și eficiente la rețelele de transport internațional, interregional și intraregional, precum și fluidizarea circulației bunurilor și persoanelor,

asigurând un standard european al infrastructurii, valorificând astfel și poziția geo-strategică a regiunii

- **OSR5:** Îmbunătățirea calității învățământului și creșterea accesului populației la educație prin dezvoltarea infrastructurii aferente
- **OSR6:** Creșterea atractivității Regiunii Vest prin valorificarea potențialului turistic și al patrimoniului cultural și natural
- **OSR7:** Întărirea capacității administrative la nivelul AMPOR și beneficiari pentru o bună implementare a POR

Priorități:

Prioritatea 1 – O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice

Obiective specifice:

- OS a (i): Dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate
- OS a (ii): Fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor și al guvernelor
- OS a (iii): Impulsionarea creșterii și competitivității IMM-urilor

Prioritatea 2 – O regiune cu orașe Smart

Obiective specifice:

- OS a (ii): Fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor și al guvernelor

Prioritatea 3 – O regiune cu orașe partenere cu mediul

Obiective specifice:

- OS b (vi): Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră
- OS b (vii): Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării
- OS b (viii): Promovarea mobilității urbane multimodale

Prioritatea 4 – O regiune accesibilă

Obiective specifice:

- OS c (iii): Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere

Prioritatea 5 – O regiune educată

Obiective specifice:

- OS d (ii): Îmbunătățirea accesului la servicii de calitate și favorabile incluziunii în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii

Prioritatea 6 – O regiune atractivă

Obiective specifice:

- OS e (i): Favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității în zonele urbane
- OS e (ii): Favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității în afara zonelor urbane

Prioritatea 7 – Asistența tehnică

Programul Operațional Regional va fi împărțit în 8 POR-uri mai mici, fiecare gestionat de Agențiile de Dezvoltare Regională, ca autorități de management, de la nivel regional.

Alocările de mai sus cuprind și cofinanțarea națională, pe lângă banii europeni.

Acești bani fac parte din Fondurile structurale și de coeziune, care totalizează 31 de miliarde de euro de la Bruxelles pentru România, în perioada de programare 2021-2027.

Alocarea celor 31 de miliarde de euro din viitoarea perioadă de programare este împărțită astfel:

- 19 miliarde de euro (55% din buget) provin din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), fiind dedicate în special digitalizării, dezvoltării durabile, incluziunii sociale ori sănătății;
- 6,07 miliarde (26%) reprezintă Fondul Social European (FSE+), prin care vor fi sprijinite incluziunea socială, sănătatea, educația și ocuparea forței de muncă.

- 4,49 miliarde de euro (14% din buget) provin din Fondul de Coeziune și sunt alocați pentru a dezvolta domeniul transportului și va sprijini dezvoltarea durabilă;
- 1,76 miliarde euro (5%) vor fi alocați pentru Fondul European Tranziție Justă pentru a sprijini diversificarea economică a celor mai afectate regiuni.
- În total, României îi vor reveni circa 80 de miliarde de euro, sprijin financiar european, în perioada 2021-2027, conform negocierilor din Consiliul European din luna iulie 2020.

Restul până la această sumă sunt fondurile din Mecanismul de redresare și reziliență (circa 30 miliarde euro) și Politica Agricolă Comună a UE (circa 20 de miliarde de euro).

4.2. Programe și surse de finanțare 2021-2027

Finanțarea proiectelor care pot contribui la dezvoltarea economică a localității poate avea drept sursă bugetul propriu, fondurile nerambursabile guvernamentale și/sau europene sau fondurile rambursabile (din categoria creditelor).

La aceste surse de finanțare se adaugă posibilitatea dezvoltării parteneriatelor de tip public-privat, care s-au dovedit a fi soluția potrivită pentru rezolvarea anumitor probleme comunitare în multe dintre statele europene dezvoltate.

Fiecare dintre aceste posibile modalități de susținere a proiectelor locale prezintă avantaje și dezavantaje. Alegerea unei surse de finanțare optime necesită o bună cunoaștere a legislației naționale în vigoare, a programelor de finanțare disponibile și, mai ales, a nevoilor/problemelor cu care se confruntă comunitatea locală.

4.2.1. Bugetul local

Actul normativ prin care este reglementată constituirea **bugetului la nivel local** este Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare. Astfel, conform art. 129 alin. (4), consiliul local aprobă, la propunerea primarului, bugetul unității administrativ-teritoriale, virările de credite, modul de utilizare a rezervei bugetare și contul de încheiere a exercițiului bugetar.

Potrivit legii, Consiliul local poate aproba finanțarea unor investiții de interes local din bugetul propriu și poate dispune alocarea sumelor necesare pentru cofinanțarea proiectelor provenite din alte fonduri. Atribuțiile consiliului local presupun și aprobarea documentației tehnico-economice pentru lucrările de investiții de interes local, a strategiei de dezvoltare economică, socială și de mediu pentru localitate, precum și asigurarea unui mediu favorabil

înființării și/sau dezvoltării afacerilor, inclusiv prin valorificarea patrimoniului existent, precum și prin realizarea de noi investiții care să contribuie la îndeplinirea programelor de dezvoltare economică regională și locală. Totodată, Consiliul local asigură realizarea lucrărilor și ia măsurile necesare implementării și conformării cu prevederile angajamentelor asumate de România în calitate de stat membru al Uniunii Europene în domeniul protecției mediului și gospodăririi apelor pentru serviciile furnizate cetățenilor.

O pondere importantă în veniturile proprii ale bugetelor locale o reprezintă cotele defalcate din impozitul pe venit.

4.2.2. Bugetul județean

O altă sursă de finanțare la nivel local este reprezentată de bugetul județean, din care pot fi repartizate fonduri pentru echilibrarea bugetelor locale, conform art. 33 alin. (3) din Legea nr. 273/2006 privind finanțele publice locale, cu modificările și completările ulterioare.

4.2.3. Programele guvernamentale

Transferurile consolidabile de la **bugetul de stat** către bugetele locale se acordă pentru investiții finanțate din împrumuturi externe, la a căror realizare contribuie și Guvernul, potrivit legii, și se aprobă anual, în poziție globală, prin legea bugetului de stat. Din bugetul de stat, prin bugetele unor ordonatori principali de credite ai acestuia (ministerele și agențiile), precum și din alte bugete, se pot acorda transferuri către bugetele locale pentru finanțarea unor programe de dezvoltare sau sociale de interes național, județean ori local.

Spre exemplu:

- *Ministerul Muncii și Protecției Sociale oferă finanțări pentru acordarea de facilități persoanelor cu handicap, acordarea ajutorului pentru încălzirea locuinței, programe pentru ocuparea temporară a forței de muncă etc.;*
- *Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației finanțează programe de reabilitare a rețelei rutiere, acțiuni privind reducerea riscului seismic al construcțiilor existente cu destinație de locuință, reabilitarea termică a clădirilor de locuit etc.;*
- *Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor oferă finanțări pentru programe multianuale prioritare de mediu și gospodărire a apelor;*
- *Ministerul Sănătății finanțează investițiile pentru modernizarea unităților medicale;*
- *Ministerul Culturii acordă fonduri pentru finalizarea lucrărilor de construcție a așezămintelor culturale.*

Programul Național de Dezvoltare Locală, coordonat de Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației, stabilește cadrul legal pentru implementarea unor

proiecte de importanță națională, care susțin dezvoltarea regională prin realizarea unor lucrări de infrastructură rutieră, tehnico-edilitară și socio-educativă.

Obiectivele de investiții care pot fi finanțate în cadrul programului trebuie să vizeze lucrări de **realizare / extindere / reabilitare / modernizare**, respectiv dotare, pentru unul dintre următoarele domenii specifice:

- *sisteme de alimentare cu apă și stații de tratare a apei;*
- *sisteme de canalizare și stații de epurare a apelor uzate;*
- *unități de învățământ preuniversitar, respectiv: grădinițe, școli generale primare și gimnaziale, licee, grupuri școlare, colegii naționale, școli profesionale, școli postliceale, unități de învățământ special de stat;*
- *unități sanitare;*
- *drumuri publice clasificate și încadrate, în conformitate cu prevederile legale în vigoare, ca drumuri județene, drumuri de interes local, drumuri comunale și/sau drumuri publice din interiorul localităților;*
- *poduri, podețe sau punți pietonale;*
- *obiective culturale de interes local, respectiv biblioteci, muzee, centre culturale multifuncționale, teatre;*
- *platforme de gunoi;*
- *piețe publice, comerciale, târguri, oboare;*
- *modernizarea bazelor sportive;*
- *sediile instituțiilor publice ale autorităților administrației publice locale, precum și a instituțiilor publice din subordinea acestora;*
- *infrastructura turistică dezvoltată de autoritățile publice locale ca instrument de punere în valoare a potențialului turistic local, pentru obiectivele de investiții aflate în proprietatea publică sau privată a unităților administrativ-teritoriale sau în administrarea acestora.*

Programul național de investiții „Anghel Saligny“

A fost aprobat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 95/2021. Valoarea programului derulat de Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației în perioada 2021-2028 este de 50.000.000 mii lei, limită maximă în baza căreia se pot încheia contracte de finanțare multianuale.

Beneficiarii programului sunt unitățile administrativ-teritoriale reprezentate de autoritățile administrației publice locale, precum și unitățile administrativ-teritoriale membre ale asociațiilor de dezvoltare intercomunitară, constituite conform legii, pentru investițiile realizate prin asociațiile de dezvoltare intercomunitară.

Obiectivele de investiții care se realizează în cadrul programului trebuie să fie amplasate pe terenuri și/sau construcții, după caz, aflate în proprietatea publică sau privată a unităților administrativ-teritoriale sau în administrarea autorităților administrației publice locale, cu respectarea prevederilor legale în vigoare.

În cadrul programului se pot realiza obiective de investiții necesare pentru echiparea unităților administrativ-teritoriale cu dotări tehnico-edilitare și de acces la căile de comunicație, în conformitate cu reglementările cuprinse în Planul de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a IV-a - Rețeaua de localități, aprobat prin Legea nr. 351/2001, cu modificările și completările ulterioare. Pot fi finanțate prin program obiectivele de investiții care nu sunt incluse la finanțare în programele derulate din fonduri externe nerambursabile în perioada de programare 2021-2027 sau prin alte programe naționale sau comunitare, inclusiv din contracte de împrumut semnate cu instituții de credit sau instituții financiare interne sau internaționale.

În cadrul programului se pot realiza obiective de investiții care constau în realizarea de construcții noi sau de lucrări de construire, reconstruire, consolidare, reparație, modernizare, modificare, extindere, reabilitare, după caz, schimbare de destinație, protejare, restaurare, conservare la construcții existente și care se încadrează în cel puțin una dintre următoarele categorii de investiții:

- a)** alimentări cu apă și stații de tratare a apei;
- b)** sisteme de canalizare și stații de epurare a apelor uzate, inclusiv canalizare pluvială și sisteme de captare a apelor pluviale;
- c)** drumurile publice clasificate și încadrate în conformitate cu prevederile legale în vigoare ca drumuri județene, drumuri de interes local, respectiv drumuri comunale și/sau drumuri publice din interiorul localităților, precum și variante ocolitoare ale localităților;
- d)** poduri, podețe, pasaje sau punți pietonale, inclusiv pentru biciclete și trotinete electrice;
- e)** sisteme de distribuție a gazelor naturale, inclusiv a bransamentelor, precum și a racordului la sistemul de transport al gazelor naturale.

Finanțarea programului se asigură din:

- a)** sume din transferuri, alocate bugetelor locale, de la bugetul de stat, aprobate cu această destinație în bugetul Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, la o poziție distinctă de cheltuieli;
- b)** sume din bugetele locale alocate cu această destinație;

c) alte surse legal constituite.

Sumele alocate de la bugetul de stat prin bugetul Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, prin program, sunt surse de finanțare complementare pentru bugetele locale.

4.2.4. *Compania Națională de Investiții S.A.*

Compania Națională de Investiții S.A. (CNI) derulează Programul Național de Construcții de Interes Public sau Social (PNCIPS) prin care se pot realiza obiective de investiții în conformitate cu prevederile Anexei 3 din OG nr. 25/2001, cu modificările și completările ulterioare, așa cum sunt acestea definite în cadrul art. 1, alin (2), lit. a) – n) din Anexa 3 a actului normativ menționat anterior.

Conform art. 3 alin. (1) din Anexa 3 la OG nr. 25/2001, cu modificările și completările ulterioare, se pot finanța următoarele categorii de servicii și lucrări: expertizare tehnică / expertizare energetică / proiectare / construcții noi / reabilitare / consolidare / extindere / modernizare / finalizare structuri începute cu aceeași destinație / dotare.

Subprograme:

- *Subprogramul "Săli de sport";*
- *Subprogramul "Bazine de înot";*
- *Subprogramul "Complexuri sportive";*
- *Subprogramul "Așezăminte culturale";*
- *Subprogramul "Unități și instituții de învățământ de stat";*
- *Subprogramul "Patinoare artificiale";*
- *Subprogramul "Unități sanitare";*
- *Subprogramul "Săli de cinema";*
- *Subprogramul "Drumuri de interes local și drumuri de interes județean";*
- *Subprogramul "Fose septice, microstații de epurare și sisteme de alimentare cu apă";*
- *Subprogramul "Alte obiective de interes public sau social în domeniul construcțiilor";*

Notă: Conform art. 3 alin. (2) din Anexa 3 la OG nr. 25/2001, cu modificările și completările ulterioare, în scopul prevenirii și atenuării efectelor riscurilor naturale cauzate de cutremure de pământ, inundații, alunecări de teren, tasări și/sau prăbușiri de teren, se pot finanța următoarele categorii de servicii și lucrări:

- *expertizare tehnică;*
- *proiectare, execuție de construcții noi;*
- *reconstrucția imobilelor afectate de cutremure de pământ, inundații, alunecări de teren, tasări și/sau prăbușiri de teren;*
- *expertizare tehnică;*
- *proiectarea și execuția lucrărilor care constau în consolidarea / repararea elementelor structurale și, după caz, a elementelor nestructurale ale construcției;*

- *introducerea unor elemente structural suplimentare;*
 - *demolări parțiale;*
 - *lucrări de îmbunătățire a terenului de fundare;*
 - *reabilitări la construcții și instalațiile aferente;*
 - *reparații capitale.*
- *Subprogramul "Lucrări în primă urgență", în care se finanțează exclusiv obiectivele de investiții preluate din Programul de reabilitare a unor blocuri de locuințe situate în localități din zone defavorizate, pentru anul 2014, aprobat prin HG 343/2014, până la finalizarea acestora;*
- *Subprogramul "Reabilitare blocuri de locuințe situate în localități din zone defavorizate".*

4.2.5. Programele europene de finanțare nerambursabilă

Fondurile structurale și de investiții europene (ESI)

Fondurile ESI sunt instrumente financiare prin care Uniunea Europeană acționează pentru realizarea obiectivelor Politicii de Coeziune prin implementarea Programelor Operaționale, pentru eliminarea disparităților economice și sociale între regiuni, în scopul realizării coeziunii economice și sociale.

Instrumentele structurale ale Uniunii Europene au rolul de a stimula creșterea economică a statelor membre ale Uniunii și de a conduce la reducerea disparităților dintre regiuni. Ele nu acționează însă singure, necesitând asigurarea unei contribuții din partea statelor membre implicate. Ele sunt co-finanțate, în principal, din resursele publice ale statului membru, însă în multe domenii este necesară și contribuția financiară privată, aceasta fiind încurajată în cele mai multe cazuri.

Fondurile Structurale și de Investiții Europene (fondurile ESI) sunt:

- *Fondul european de dezvoltare regională (FEDR);*
- *Fondul social european (FSE);*
- *Fondul de coeziune (FC);*
- *Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR);*
- *Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime (FEPAM).*

Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) urmărește consolidarea coeziunii economice și sociale în cadrul Uniunii Europene prin corectarea dezechilibrelor existente între regiunile acesteia.

FEDR își concentrează investițiile asupra mai multor domenii prioritare cheie. Această abordare este cunoscută sub denumirea de „concentrare tematică”:

- *Inovare și cercetare;*
- *Agenda digitală;*
- *Sprrijin pentru întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri);*
- *Economie cu emisii reduse de carbon.*

Fondul Social European (FSE) este principalul instrument prin care Europa susține crearea de locuri de muncă, ajută oamenii să obțină locuri de muncă mai bune și asigură

oportunități profesionale mai echitabile pentru toți cetățenii UE. Fondul funcționează prin investiții în capitalul uman al Europei – angajații, tinerii și toți cei aflați în căutarea unui loc de muncă. Astfel, finanțarea FSE îmbunătățește perspectivele de angajare pentru milioane de europeni, în special pentru cei cărora le este dificil să își găsească de lucru.

FSE finanțează următoarele priorități:

- *adaptabilitatea angajaților, prin formarea de competențe noi, și a întreprinderilor, prin adoptarea unor metode noi de lucru;*
- *sporirea accesului la locuri de muncă: ajutând tinerii în tranziția de la școală pe piața muncii sau asigurându-le formare profesională celor aflați în căutarea unui loc de muncă, pentru a le îmbunătăți perspectivele de angajare;*
- *formarea vocațională și învățarea pe tot parcursul vieții în vederea dobândirii de noi competențe;*
- *sprijinirea persoanelor din grupurile defavorizate pentru obținerea unui loc de muncă.*

Fondul de Coeziune (FC) ajută statele membre cu un produs național brut (PNB) pe cap de locuitor de mai puțin de 90% din media comunitară să-și reducă diferențele dintre nivelurile de dezvoltare economică și socială și să-și stabilizeze economiile. Acesta susține acțiuni în cadrul obiectivului „Convergență” și se află sub incidența aceluiași reguli de programare, de gestionare și de control ca în cazul FSE și FEDR.

Fondul de Coeziune finanțează acțiuni care fac parte din următoarele domenii:

- *rețele transeuropene de transport, în special proiectele prioritare de interes european definite de Uniunea Europeană;*
- *mediu.*

În acest context, Fondul de Coeziune poate interveni, de asemenea, în proiecte din domeniul energiei sau al transporturilor, atâta vreme ce acestea prezintă avantaje clare pentru mediu: eficacitate energetică, utilizarea de surse de energie regenerabile, dezvoltarea transportului feroviar, sprijinirea intermodalității, consolidarea transporturilor publice etc.

Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) reprezintă o sursă de finanțare din partea UE, utilizată de statele membre pentru a realiza o gamă largă de obiective ale politicii de dezvoltare rurale, cum ar fi: îmbunătățirea competitivității întreprinderilor agricole, forestiere și agroalimentare; susținerea protecției mediului natural; susținerea economiilor rurale; asigurarea calității vieții în zonele rurale.

Fondul European de Garantare Agricolă (FEGA) este un fond creat de Uniunea Europeană în vederea dezvoltării agriculturii statelor membre ale acesteia, prin gestiune partajată între Uniune și statele membre.

Începând cu 1 ianuarie 2007, Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură (APIA) derulează fondurile europene pentru implementarea măsurilor de sprijin finanțate din Fondul European pentru Garantare în Agricultură (FEGA).

FEGA finanțează următoarele cheltuieli în contextul gestionării comune între statele membre și Comunitate, în conformitate cu dreptul Uniunii:

- măsurile de reglementare sau sprijinire a piețelor agricole;
- plățile directe către agricultori în contextul politicii agricole comune;
- contribuția financiară a Uniunii la măsurile de informare și promovare a produselor agricole pe piața internă a Uniunii și în țările terțe, întreprinse de statele membre pe baza unor programe selectate de Comisia Europeană;
- contribuția financiară a Uniunii la programul de încurajare a consumului de fructe și legume în școli, menționat în art. 23 din R. (UE) nr. 1308/2013 și la măsurile privind bolile animalelor și pierderea încrederii consumatorilor, astfel cum sunt menționate în art. 155 din R (UE) nr. 1308/2013.
- FEAGA finanțează următoarele cheltuieli în mod direct și în conformitate cu dreptul Uniunii:
- promovarea produselor agricole, efectuate fie direct de către Comisie, fie prin intermediul unor organizații internaționale;
- măsuri luate în conformitate cu legislația comunitară pentru a asigura conservarea, caracterizarea, colectarea și utilizarea resurselor genetice în agricultură;
- crearea și întreținerea sistemelor informatice de contabilitate pentru agricultură;
- sistemele de investigare agricolă, inclusiv investigațiile privind structura exploatațiilor agricole.

Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime (FEPAM) este fondul UE destinat politicilor europene în domeniul pescuitului și al afacerilor maritime. Acesta este unul dintre cele cinci fonduri structurale și de investiții europene (fondurile ESI), care se completează reciproc și își propun să creeze condițiile necesare redresării economice a UE, generând creștere și locuri de muncă.

FEPAM:

- sprijină operatorii în tranziția către un pescuit durabil;
- ajută comunitățile din zonele de coastă să își diversifice economiile;
- finanțează proiecte care creează noi locuri de muncă și îmbunătățesc calitatea vieții în regiunile de coastă ale Europei;
- facilitează accesul la finanțare.

În ceea ce privește modul de funcționare, acest fond este utilizat pentru a cofinanța proiecte, completând resursele din bugetul național, urmând pașii următori:

- Fiecărui stat membru i se alocă o parte din bugetul FEPAM, în funcție de importanța industriei pescuitului din țara respectivă;
- Ulterior, autoritățile naționale întocmesc un program operațional în care precizează cum intenționează să cheltuiască banii alocați;
- După ce Comisia aprobă programul, autoritățile naționale decid ce proiecte vor fi finanțate;
- Autoritățile naționale și Comisia răspund împreună de implementarea programului.

Conform **Acordului de parteneriat pentru perioada de programare 2021-2027**, programele și fondurile aferente obiectivelor de politică sunt următoarele:

Tabelul nr. 2 – Obiectivele politicii, programe și fonduri 2021-2027

Obiectiv	Program	Fond
OP 1 - O Europă mai inteligentă și mai competitivă, prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente	Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF)	FEDR
	Programul Operațional Sănătate (POS)	FEDR
	Programele operaționale regionale (POR)	FEDR
OP 2 - O Europă mai ecologică, cu emisii scăzute de carbon, în tranziție spre o economie fără emisii și rezilientă, prin promovarea tranziției către o energie nepoluantă și justă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a reducerii impactului asupra schimbărilor climatice și a adaptării la schimbările climatice și a prevenirii și gestionării riscurilor	Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD)	FEDR FC
	Programul Operațional Transport (POT)	FEDR FC
	Programele operaționale regionale (POR)	FEDR
	Program Acvacultură și Pescuit (PAP)	FEPAM
OP 3 - O Europă mai conectată prin dezvoltarea mobilității și a conectivității TIC regionale	Programul Operațional Transport (POT)	FEDR FC
	Programele operaționale regionale (POR)	FEDR
OP 4 – O Europă mai socială și mai incluzivă prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale	Programul Operațional Educație și Ocupare (POEO)	FSE
	Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială (POIDS)	FSE FEDR
	Programul Operațional Sănătate (POS)	FSE FEDR
	Programele operaționale regionale (POR)	FEDR
OP 5 – O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a tuturor tipurilor de teritorii și a inițiativelor locale	Programele operaționale regionale (POR)	FEDR
	Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială (POIDS)	FEDR
	Program Acvacultură și Pescuit (PAP)	FEPAM

4.2.6. Programele de cooperare teritorială

România poate participa la trei tipuri de programe de cooperare teritorială:

- **Cooperare teritorială transfrontalieră** - presupune cooperarea regiunilor din România cu regiuni din statele vecine. Programele de cooperare transfrontalieră finanțează proiecte de accesibilitate transport și tehnologia informației, mediu și prevenirea riscurilor, dezvoltare economică și socială, precum și acțiuni „people to people”;
- **Cooperare teritorială transnațională** - presupune cooperarea cu regiunile dintr-un anumit spațiu geografic. Cooperarea transnațională finanțează dezvoltarea de rețele care să ducă la dezvoltare teritorială integrată în domenii precum inovația, mediul și accesibilitatea și dezvoltarea urbană;
- **Cooperare teritorială interregională** - presupune colaborarea cu regiuni din orice stat membru al Uniunii Europene, prin intermediul unor proiecte gestionate și administrate în comun de partenerii din statele participante. Se promovează cooperarea între autoritățile publice (locale sau regionale), precum și între cercetătorii UE, pe probleme de interes comun prin transferul de experiență și bune practici între regiuni și prin constituirea de rețele între orașele UE.
- Ca regulă generală, rata de cofinanțare pentru programele finanțate din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) este 85% din fonduri comunitare și 15% din fonduri naționale, iar pentru programele finanțate din Instrumentul European de Vecinătate și Parteneriat (ENPI) este 90% din fonduri comunitare și 10% din fonduri naționale.

Beneficiarii eligibili: autorități publice centrale, autorități publice locale, organizații de drept public, organisme de drept privat, organizații internaționale. Beneficiarii privați pot participa ca parteneri în proiecte sau în calitate de subcontractori.

4.2.7. Granturile SEE / Granturi norvegiene

Prin Acordul pentru Spațiul Economic European (SEE), trei dintre țările AELS (Asociația Europeană a Liberului Schimb) - Norvegia, Islanda și Liechtenstein, fac parte din piața internă europeană și contribuie la dezvoltarea socială și economică prin intermediul granturilor SEE și norvegiene, de care beneficiază 15 state membre din estul, centrul și sudul Uniunii Europene. Obiectivele majore ale Mecanismului Financiar SEE și Mecanismului Financiar Norvegian sunt reducerea disparităților sociale și economice în Spațiul Economic European, respectiv întărirea relațiilor bilaterale dintre statele donatoare și cele beneficiare.

Fondul Bilateral Național este un instrument menit să faciliteze contactul și cooperarea între entități din România și cele din statele donatoare (Islanda, Principatul Liechtenstein și Norvegia), dimensiunea bilaterală fiind obligatorie în orice inițiativă. Cooperarea bilaterală cu Consiliul Europei este, de asemenea, posibilă.

4.2.8. Parteneriatele de tip public-privat

Parteneriatele de tip public-privat sunt o soluție general recomandată și promovată pentru rezolvarea problemelor sau eficientizarea serviciilor publice. Apariția Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 39/2018, cu modificările și completările ulterioare, care reglementează parteneriatul public-privat este privită drept o oportunitate reală de a implementa proiectele propuse.

La nivelul administrațiilor publice există posibilitatea dezvoltării parteneriatelor de tip public-privat în diverse domenii. În urma adoptării actului normativ care reglementează parteneriatul public-privat s-ar putea externaliza o serie de servicii și activități publice, partenerii locali putând fi atât mediul de afaceri, cât și sectorul non-profit.

4.2.9. Creditarea

Din punct de vedere procedural, creditarea este o modalitate relativ simplă de obținere a finanțării pentru proiectele de investiții.

Băncile locale sunt instituții financiare care au în portofoliu programe de finanțare/creditare pentru proiectele care implică fonduri europene. Se pot acorda astfel credite de investiții atât pentru prefinanțarea fondurilor nerambursabile, cât și pentru cofinanțarea cheltuielilor eligibile și neeligibile din cadrul unui proiect, urmând o serie de reglementări interne. Costurile aferente creditelor sunt mari și implică și un anumit grad de risc vis-à-vis de posibilitatea de rambursare a datoriilor, mai ales într-o situație de incertitudine cum este cea generată de criza financiară. În plus, un grad ridicat de îndatorare poate reprezenta o blocare a posibilităților de investiții pe termen scurt și mediu, cu atât mai mult cu cât o organizație cu datorii mari devine neeligibilă atât pentru accesarea altor credite, cât și pentru atragerea de fonduri nerambursabile.

Guvernul României stabilește anual limitele pentru finanțările rambursabile care pot fi contractate de administrațiile locale, pentru încadrarea în nivelul deficitului bugetului general consolidat.

Pentru proiectele de mare amploare se pot accesa și programe de finanțare internaționale ce au ca surse instituții financiare internaționale: BERD (Banca Europeană pentru Reconstrucție

și Dezvoltare), BEI (Banca Europeană de Investiții), FMI (Fondul Monetar Internațional) și Banca Mondială.

CAPITOLUL II: ANALIZA DE POTENȚIAL A COMUNEI BĂTRÂNA

1. Așezarea geografică

Comuna Bătrâna este cea mai mică comună din România până în prezent, ea se află situată în Munții „Poiana Ruscă” la o altitudine de 960 m deasupra nivelului mării, are o suprafață totală de 29,6 km². Este înconjurată de păduri și separată de satele din jur prin văi adânci.

Patrimoniul local este alcătuit din: biserica de lemn, case de pământ și lemn, codri seculari, costumul popular pădurenesc păstrat în formă autentică.

Etnografii, în speță cunoscutul Romulus Vuia, situează comuna Bătrâna în Ținutul Pădurenilor care formează în același timp o unitate etno-geografică. Acest ținut este cuprins între Banat, Țara Hațegului, Valea Cernei și Valea Mureșului. Poiana Ruscă, 1359 m, constituie punctul central de unde coboară culmi și văi paralele spre Valea Streiului și a Mureșului.

Comuna Bătrâna are în componența sa 4 localități rurale: Bătrâna, Fața Roșie, Piatra, Răchițaua.

Municipiul cel mai apropiat de localitatea reședință de comuna Bătrâna, este Deva, situat la 60 km și comuna Dobra situată la o distanță de 30 km, accesul în comună făcându-se pe un drum de piatră nemodernizat.

Comuna Bătrâna este o diviziune administrativă în Județul Hunedoara, România (Europa), având codul de regiune Eastern Europe. Coordonatele sale sunt 45° 47' 0" N și 22° 35' 0" E în format DMS (grade, minute, secunde).

Teritoriul administrativ are o suprafață de 4934 ha (49,33 kmp), ceea ce reprezintă 0,70% din suprafața județului Hunedoara.

Localitatea Bătrâna (reședința) este localitate de **rangul IV**, cu activități economice și dotări publice de interes local, iar celelalte localități componente sunt de **rangul V**, conform Legii nr. 315/2001 privind aprobarea Planului de Amenajare a Teritoriului Național, secțiunea IV – rețeaua de localități.

Foto nr. 1 – Intrare în comuna Bătrâna

Comuna Bătrâna se învecinează cu următoarele unități administrativ-teritoriale:

- la N și N-E: comuna Dobra;
- la N-V: comuna Dobra și comuna Lăpușiu de Jos;
- la E: comuna Vețel și comuna Cerbăl;
- la V: comuna Lăpușiu de Jos și comuna Pietroasa (Județul Timiș);
- la SV: comuna Cerbăl;
- la S: comuna Cerbăl;

Figura nr. 4 – Vedere de ansamblu comuna Bătrâna

Comuna Bătrâna, județul Hunedoara are în componență un număr de 4 localități rurale, care sunt amplasate după cum urmează:

- Satul Bătrâna, reședința comunei Bătrâna;
- Satul Piatra, situat la 3 km de satul reședință de comună;
- Satul Răchițaua, situat la 4 km de satul reședință de comună;
- Satul Fața Roșie, situat la 5,5 km de satul reședință de comună.

Căi de comunicații și transport

- Drum județean 3,2 km;
- Drumuri comunale 13,75 km;
- Drumuri vicinale: 10, 87 km.

2. Scurt istoric

Istoria comunei Bătrâna poate fi urmărită pe baza documentelor, cu 2-3 secole în urmă. Datorită importanței economice și evoluției social-istorice această comună a apărut în documente din secolul XVI.

Așezat în partea de sud-vest a județului Hunedoara, la marginea Ținutului Pădurenilor, satul Bătrâna își trage numele de la muntele aflat pe teritoriul său, care și el provine de la un nume de persoană. Este posibil ca un cioban cu acest nume să fi fost proprietarul unei pășuni de munte sau să fi avut stână peste aceste locuri.

Până în prezent nu există informații despre locuirea teritoriului în atichitate și în primele veacuri ale evului mediu. Probabil că datorită terenului deluros și a pădurilor întinse la început au fost ridicate doar sălașuri pentru păscutul animalelor pe timp de vară și abia ulterior au apărut așezări statornice.

Satele comunei sunt atestate documentar relativ târziu începând cu anul 1673. În urbariul domeniului Deva din anul 1673 sunt menționați trei iobagi din Bătrâna (Șintea Ion, Capotă Mihai și Luca Mihai) care dădeau dijmă a 15-a parte din animale mari și mici, din bucate și din vin.

Sporul demografic specific Transilvaniei în secolul al XVII-lea a dus la creșterea populației și în satul Bătrâna. La recensământul confesional din 1750 apar înregistrate 50 de familii (circa 250 de suflete) și o biserică, iar la următorul recensământ confesional din 1762, notează 28 de familii și o biserică ortodoxă.

Numărul mic de familii nu trebuie pus pe seama populației, ci se explică prin caracterul dispersat al satului care a împiedicat întocmirea unei statistici precise.

Primul recensământ modern de populație, cel întocmit la 1786 din ordinul împăratului Iosif al II-lea, înregistraseră la Bătrâna 44 de case și 45 de familii, cu un total de 277 de persoane. Din aceștia, 58 jeleri (oameni liberi să se mute de pe o moșie pe alta) și 8 aparținând altor categorii. Băieții satului aveau: 51 vârstă între 1 și 12 ani, iar 19 între 13 și 17 ani.

Populația satului va crește considerabil în următoarea jumătate de secol, datorită defrișării pădurilor pentru producerea manganului și obținerea de terenuri pentru agricultură.

La 1857 satul avea 142 de locuințe și 714 suflete. Cei 353 bărbați și 361 femei erau toți români ortodocși.

Numărul locuitorilor va rămâne relativ staționar până în 1880, când înregistrează 717 persoane cu 170 de case. Din totalul populației de 717, 704 persoane sunt ortodocși și 13 cu limba maternă necunoscută (rromi). Doar 37 de locuitori ai satului știau să scrie și să citească.

Spre sfârșitul secolului al XIX – lea și începutul veacului al XX – lea va începe un proces lent dar continuu de creștere demografică. La 1910 numărul total al locuitorilor este de 653, iar la recensământul general al Râmâniei din anul 1930 se înregistraseră la comuna Bătrâna 587 locuitori (289 bărbați, 298 femei), 163 gospodării și 167 clădiri.

Peste trei decenii și jumătate, la recensământul din 15 martie 1966, satul Bătrâna (fără actuala Fața Roșie, Piatra și Răchițaua) număra un total de 547 locuitori, dintre care 466 erau români, 46 maghiari, 8 țigani, 17 ucraineni, 10 sârbi.

Prezența locuitorilor maghiari, ucraineni și sârbi se explică prin aducerea unor muncitori din alte zone ale țării pentru lucru la exploatarea forestieră din zonă.

Statisticile din acel an menționează că din 422 locuitori aparținând populației active, 150 lucrau în industrie, 58 în construcții, 195 în agricultură, 5 în comerț, 3 în învățământ, 11 în alte ramuri. Populația inactivă număra 125 de persoane.

În perioada care au urmat, prin migrarea populației tinere spre orașe în căutarea de locuri de muncă, numărul locuitorilor a scăzut până la nivelul înregistrat astăzi. În evul mediu, teritoriul pe care se află satul era acoperit de păduri, mult mai întinse decât în prezent. Tocmai legat de aceste păduri avem și primele informații mai consistente despre istoria așezării.

La mijlocul secolului XVIII-lea cantitatea de magan necesară fierăriiilor de la Hunedoara nu mai era îndestulătoare și satul caută noi păduri, în zonele învecinate pentru a transforma lemnul în cărbune. În aceste condiții, la 5 septembrie 1769 contele Haller, stăpânul domeniului Deva pe care se află și satul Bătrâna, este de acord să cedeze fără vreo compensație domeniului Hunedoara satele Bătrâna, Muncelul Mare și Arănieș. Satul era de 266 florini și 50 de creițari. La cele 45 de familii, revenea un impozit pe familie de peste 5 florini, adică prețul unui juncan.

Nu sunt informații despre participarea locuitorilor din satul Bătrâna la răscoala lui Horia, dar se cunoaște starea de tensiune care domnea în toamna anului 1784. La 21 supuși din

satul fiscal îl informau pe administratorul domeniului Hunedoara că din partea bănățeană sunt de așteptat răscoale și tâlhării și că în pădurile din apropiere au văzut țărani străini de sat.

La sfârșitul secolului XVIII-lea satul ca și cele învecinate, nu avea școală. Directorul școlilor ortodoxe din Transilvania, Dimitrie Eustatievici, propunea la 1787 să fie înființată la Poienișa Tomii prin contribuția comună a satelor Bătrâna, Ferigi, Poienița Tomii și Muncelul Mare. Proiectul va rămâne nerealizat și o școală în satul Bătrâna va fi înființată abia în a doua jumătate a secolului XIX-lea lângă biserica ortodoxă. Și această școală își va întrerupe activitatea din anul 1913 până în anul 1919, când existau 64 de copii de vârstă școlară, dar școala nu funcționa din lipsa unui învățător și datorită localului foarte degradat.

După Unirea din 1918 vor fi luate măsuri pentru impulsivarea învățământului și școala se redeschide într-un local construit din lemn și aparținând bisericii ortodoxe. În anul 1940 această școală avea o singură sală de clasă, dar din nou nu funcționa deoarece învățătorul era concentrat.

Proporția analfabeților din sat depășea 60%. Campania de alfabetizare din anii 50 a redus puțin aceste procente. Totuși, numărul celor care urmau studii peste nivelul școlii primare era redus. În anul 1966 din 478 de locuitori peste 12 ani doar 5 aveau studii medii, 3 absolviseră școli profesionale, 29 studii generale (de 8 ani), iar ceilalți școala primară.

Ca mai toate satele din Pădurime, Bătrâna este așezată pe un vârf de deal, cu casele resfirate. Până la mijlocul secolului al XX-lea, satul a păstrat un caracter arhaic, cu construcții preponderent din lemn, acoperite cu paie sau șindrilă și având o singură cameră de locuit văruiată în interior.

Edificiul bisericii, ridicat tot din lemn și acoperită cu șindrilă era într-o stare avansată de degradare, dar satul avea un teren expropiat pentru construirea unei biserici noi.

Școala era deasemenea din lemn, acoperită cu țiglă și alcătuită dintr-o sală de clasă și 4 încăperi pentru locuința învățătorului. Singurul loc public era o cârciumă care avea ca anexă o prăvălie mixtă aprovizionată cu zahăr, săpun, petrol și altele.

Satul avea un cimitir uman și unul pentru animale, ambele împrejmuite. Străzile erau pline de buruieni și neîntreținute. După fiecare ploaie mai abundentă drumurile se deteriorau și trebuiau reparate.

Locuitorii practicau agricultura pe suprafețe reduse pe terasele din vecinătatea satului. Pășunea comună, în întindere de 156 iugăre și cea posesorală erau suficiente pentru creșterea animalelor. Asistența medicală era aproape inexistentă, medicul de circumscripție trecând prin sat o dată la câteva săptămâni. Sătenii erau creștini ortodocși, doar unul era baptist și trei aparținând unor culte necunoscute din sat.

Erau relativ frecvente cazurile de concubinaj, în anul 1940 fiind cunoscute 38 de perechi în această situație. În schimb se înregistrau foarte puține încălcări ale legilor și atmosfera din sat era foarte liniștită.

Comuna Bătrâna are un bogat trecut istoric atestat de numeroase vestigii și monumente care relevă existența civilizației umane pe aceste meleaguri din cele mai vechi timpuri și continuând până în epoca modernă și contemporană, dovadă fiind „Toporul neolitic” descoperit în peștera din „Valea Bulinesii”.

Evoluția organizării administrativ teritoriale se regăsește în documente începând cu secolul XIX când se numea „Politică Bătrâna”, în care atestă apartenența satelor existente și astăzi.

După Marea Unire din 1918 comitatul Hunedoarei a devenit județ, la care au fost arondate și satele actualei comune Bătrâna. În cadrul județului satele au fost arondate administrativ unor plase, respective plasa Dobra.

În actuala componență comuna a fost organizată teritorial la reforma administrativă din anul 1968.

3. Suprafața comunei Bătrâna

Suprafața teritoriului administrativ al comunei este de aproximativ **4934 ha**, din care **1623,77 ha teren agricol**, reprezentând aproximativ 32,91 % din totalul suprafeței.

Suprafața totală a intravilanului și extravilanului comunei Bătrâna:

- Intravilan - 85,50 ha;
- Extravilan - 4848,50 ha.

Suprafețele intravilan pe fiecare dintre localitățile componente comunei Bătrâna:

- Sat Bătrâna: 37,00 ha;
- Sat Fața Roșie: 11,00 ha;
- Sat Piatra: 21,00 ha;
- Sat Răchițaua: 16,50 ha.

Tabelul nr. 3 – Categoriile de folosință ale terenurilor agricole în comuna Bătrâna

Categorii de folosință teren agricol	Suprafață [ha]
Arabil	195
Pășuni	203,18

Fânețe	1225,59
Total	1623,77

Tabelul nr. 4 – Categoriile de folosință ale terenurilor neagricole în comuna Bătrâna

Categoriile de folosință teren negricol	Suprafață [ha]
Păduri și altă vegetație forestieră	3225,56
Ape, bălți	6,10
Construcții	57,55
Căi de comunicații	16,39
Terenuri degradate și neproductive	4,30
Total	3309,90

4. Cadrul natural

4.1. Relieful

Munții Poiana Ruscă (sectorul hunedorean) sunt delimitați la nord de culoarul Mureșului iar la vest de depresiunea Hațegului. Din punct de vedere al constituției geologice, acești munții sunt alcătuiți din formațiuni metamorfice (roci cristaline, calcare și dolomite), magmatice (granodiorite, andezite, piroclastite etc.) și sedimentare (calcare, gresii, conglomerate, marne, nisipuri). Structural, masivul are în centru aspectul unui platou înalt, ferestruit adânc de ape, deosebindu-se mai multe trepte de nivelare ale reliefului.

Teritoriul administrativ al comunei Bătrâna este situat în jumătatea estică a masivului muntos care se prezintă sub forma unui platou înalt la altitudini 900-1000 m și ferăstruit adânc în ape. Platoul menționat constituie una dintre particularitățile reliefului din Munții Poiana Ruscă. De pe platou privirea cuprinde zarea, lăsând impresia unei suprafețe plane continue în care nu se bănuiesc abrupturile și denivelările adânci săpate de ape.

Aspectul general seamănă cu acela al unei regiuni de dealuri. Pădurenii, care locuiesc în aceste zone, au contribuit la modelarea suprafețelor, prin nivelarea și terasarea lor, în scopul practicării unei agriculturi restrânse care să acopere nevoile locale.

Terasarea reliefului oferă culmilor locuite, din zona de platou, un aspect particular.

Rețeaua hidrografică radiară a tăiat în aceste suprafețe văi adânci, înguste, umbrite și împădurite, care contrastează cu culmile netede, însoțite, adesea neîmpădurite, în mare parte cultivate. Contrastul este și mai accentuat de dispunerea așezărilor omenești, care în majoritatea lor sunt culmi și mai rar în bazinele de eroziune ce s-au creat pe văi.

Teritoriul comunei este străbătut de Valea Bătrâna (Vad, Dobra) și afluenții acesteia și este marcat din toate părțile de culmi muntoase:

- La Est dealurile: Capul Dealului, Peștișele Tomi, Dealul Fântâinii;
- La Sud dealurile: Vârful Muncelului, Dealul Bogdii, Vârful Ardei, Vârful Chicera;
- La Vest dealurile: Cioaca Mutului, Vârful Cornetul, Vârful Piriș;
- La Nord dealurile. Dealul Dobrei, Făgetel, Vârful Plețu.

4.2. Solurile

Comuna Bătrâna posedă variate resurse de sol, distribuite deopotrivă pe cele două forme majore de relief: munte și terase (podis). Solurile au rezultat în anumite condiții geologice, geomorfologice, climatice de vegetație, faună și influențate în evoluția lor de formarea unor soluri de profunzime redusă spre medie (< 1 m grosime), afânate, cu un volum important al scheletului compus din material detritic.

În anumite aflorimente (în cadrul văilor adânci, pe versanți abrupti etc), substratul poate fi observat la suprafață, în aceste areale solurile lipsind total.

În comuna Bătrâna, județul Hunedoara solurile sunt brun-roșcate de pădure; de asemenea tipurile de soluri care se mai regăsesc pe teritoriul comunei sunt:

- Cernisoluri – tipul rendzină litică, în cazul versanților puternic înclinați, modelați în calcare cristaline prezenți în partea nordică a sitului;
- Cambisoluri – pe cele mai mari suprafețe din sit, îndeosebi sub pădure de fag;
- Spodisoluri – tipul prepodzol: au un profil A-BS-C-R, fiind prezente pe interfluviile înalte și mai bine drenate ocupate de păduri de conifere sub care procesele de alterare sunt mai reduse;
- Protisoluri, cu tipurile:
 - aluvisoluri – prezente pe depozitele aluvio-colviale din cadrul văilor;
 - litosoluri rendzinice – pe suprafețele versanților cu substrat din calcare cristaline, cu pante ridicate din partea nordică a sitului.
- și altele.

4.3. Clima

Clima zonei este cea de tip temperat continental, cu variații de temperatură relativ mari, și volum redus al precipitațiilor.

Clima se caracterizează prin veri timpurii călduroase și lungi, deseori cu vânturi uscate și ierni ceva mai blânde decât în restul țării.

Temperatura

Temperatura medie anuală este de 10,6°C, temperatura minimă -27,3°C, iar maximele ajung vara la +37,4°C .

Adâncimea de îngheț conform STAS 10111 – zonarea teritoriului României după adâncimea maximă de îngheț – în comuna Bătrâna, se situează la adâncimea de 0,80 – 1,20 m.

Precipitațiile

Regimul de precipitații este relativ redus, iar repartizarea acestora este neuniformă. Luna în care cad cele mai multe precipitații este luna mai, iar mai deficitare sunt lunile august și septembrie.

Media anuală a precipitațiilor în zonă este de între 600-700 mm/mp. În cursul verii, acestea pot avea un caracter torențial, depășind uneori în 24h cantitatea medie lunară sau chiar anuală.

Vânturile

Vânturile dominante bat pe direcțiile Est – Crivățul și Vest – Austrul, cu o frecvență mijlocie și sud-vest, sensibil modificate, iar viteza medie este de 2,3-3,1 m/sec, la scara Beaufort. Presiunea de referință a vântului: 0,30 kPa.

4.4. Rețeaua hidrografică

Comuna Bătrâna este așezată în bazinul hidrografic al râului Mureș și subbazinul hidrografic al pârâului Bătrâna (Vad, Dobra).

Orografia teritoriului, fragmentarea puternică a terenului, în special la altitudini mici, substratul geologic, precipitațiile au favorizat dezvoltarea unei rețele hidrografice relativ bogate.

Valea Bătrâna afluent de stânga a râului Mureș, colectează de pe cuprinsul teritoriului, următoarele cursuri de apă aflate pe văile: Roșie, Brazi, Bulineasa, Budetului, Turăului, Alunului, lui Stan, Dobrișoara, Cucucilei, Valea Seacă, Valea lui Moise, Muchii Cirmanului, Piscului, Orbului, Tocii, Buduran, Lupas, Sfredelici, Sfredesului, Crivinii, Peșterii.

Cele mai importante cursuri de apă:

- *Valea Dobrișoara, cu o lungime de 11 km pe teritoriul Comunei Bătrâna, județul Hunedoara;*
- *Pârâul Bătrâna, cu o lungime de 58 km pe teritoriul Comunei Bătrâna, județul Hunedoara;*
- *Pârâul Bulineasa;*
- *Valea Roșie.*

Densitatea rețelei hidrografice este de 0,7-0,9 km/kmp. După tipul de alimentare, rețeaua hidrografică a comunei Bătrâna aparține unui sistem pluvial moderat cu scurgere superficială (10-15%) și alimentare subterană moderată (30-45%).

Apele subterane

Apele subterane provin, în cea mai mare parte, din infiltrarea precipitațiilor căzute în zonă, freaticul fiind de regulă sărac și condiționat direct de nivelul de precipitații.

Apa freatică se întânește la adâncimi diferite, dar în general se află situată la mari adâncimi.

Structura geologică variată a reliefului, determină condiții variate de zăcământ acvifer – de la straturi acvifere în cristalîn la straturi acvifere sub sedimentar. În perimetrul cercetat apele subterane sunt reprezentate sub diferite forme de acumulare:

- Izvoare (în zonele cu altitudini mari);
- Pânze de apă freatică cu nivel liber (în zonele de luncă și de terasă);
- Pânze captive de apă în depozite deluviale (există posibilitatea unor pânze captive de apă).

4.5. Vegetația și fauna

Condițiile geologice, geomorfologice, climatice și pedologice au ca rezultat încadrarea vegetației în etajul montan al amestecurilor de molid, brad și fag și etajului premontan de fâgete.

Flora Comunei Bătrâna, județul Hunedoara este reprezentată, în principal, de următoarele specii de plante:

- etajul montan: păduri de fag, brad și molid; larița, paltinul de munte, frasin, carpen, mesteacăn.
- pajiști subalpine primare și secundare: păiuș roșu, iarba vântului.
- fructe de pădure: fragi, afin, coacăzele, merișoare, mure, măceșe, coarne, porumbele.
- plante medicinale: tei, salcâm, păducel, soc, zmeur, sunătoare, coada șoricelului, cimbrisor, ienupăr, pedicuța, menta.
- ciuperci comestibile: gălbiori, pitoance, crăițe, iutari, bureți de prun, ghebe, ciupercă de gunoi, râscovii, ciuciuleți, laba ursului.

Suprafața teritoriului administrativ al comunei Bătrâna este ocupată, cu mici excepții, de ecosistemul forestier. Din punct de vedere al importanței sale, ecosistemul forestier îndeplinește funcții de bază ale mediului, cum este reglarea circuitului apei în natură, protecția solurilor contra eroziunilor de versant, asigurarea unui mediu de viață pentru speciile de animale etc. Pentru îndeplinirea acestor funcții, ecosistemul trebuie să se afle într-o stare cât mai favorabilă de conservare.

Fauna care trăiește pe teritoriul Comunei Bătrâna, județul Hunedoara este reprezentată, în principal, de următoarele specii:

- mamifere: ursul brun, cerbul carpatin, căprioară, mistreț, viezure, dihor, lup, nevăstuică, cârțița, arici, liliac, râs, vulpe, iepure, veverița.
- reptile: șopârla de munte, salamandră, șerpi.
- păsări: vrăbii, ciori, corbi, coțofene, huhurezi, ciocănitori, privighetori, mierle, grauri, pițigoii, sticleți, fazani, rândunele, codobatura, ciocârlii, cucul.

5. Factori și probleme de mediu

5.1. Factorii de mediu

5.1.1. Calitatea aerului

Calitatea aerului se încadrează în limitele legale, emisiile de noxe la nivelul teritoriului comunei Bătrâna nu depășesc limitele admise la niciun indicator.

Depășirile nivelelor admisibile de noxe pot apărea punctiform (ca localizare și durată), în urma arderii vegetației ierboase, a tufișurilor, foioaselor, păioaselor, deșeurilor menajere.

5.1.2. Calitatea apei

Rețeaua de ape de suprafață este monitorizată de către direcțiile teritoriale ale Administrației Naționale „Apele Române”. Pentru caracterizarea și încadrarea în categorii de calitate a râurilor se utilizează indicatori de tipul regimul de oxigen, nutrienți, salinitate, poluanți toxici specifici de origine naturală, indicatori chimici relevanți.

Poluarea freaticului este un fenomen aproape ireversibil și, ca atare, depoluarea acestui tip de apă este extrem de anevoioasă, cu consecințe grave asupra folosirii la alimentarea cu apă în scopuri potabile.

În funcție de factorii care produc poluarea apei subterane, se constată mai multe categorii de poluare:

- poluarea cu azotați și fosfați, a creat o poluare difuză a acviferelor freatice și care se simte diferențiat, existând zone unde acviferul este intens poluat (zonele de luncă ale râurilor);
- poluarea chimică și bacteriologică produsă de numeroasele depozite menajere atât din mediul rural, cât și cel din mediul urban.

O problemă importantă de gospodărire a apelor este poluarea cu nutrienți, în special cu azot și fosfor. Nutrienții în exces conduc la eutrofizarea apelor, ceea ce determină schimbarea compoziției și scăderea biodiversității speciilor, precum și reducerea posibilității de utilizare a resurselor de apă în scop potabil, recreațional, etc. Ca și în cazul substanțelor organice, emisiile de nutrienți provin atât din surse punctiforme (ape uzate urbane, industriale și agricole neepurate sau insuficient epurate), cât și din surse difuze (în special, cele agricole: creșterea animalelor, utilizarea fertilizanților, etc).

Directiva Consiliului 91/676/EEC privind Protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole este principalul instrument comunitar care reglementează poluarea cu nitrați provenită din agricultură. Principalele obiective ale acestei directive sunt reducerea poluării produsă sau indusă de nitrați din surse agricole, raționalizarea și optimizarea utilizării

îngrășămintelor chimice și organice ce conțin compuși ai azotului și prevenirea poluării apelor cu nitrați. Aceste obiective sunt cuprinse în planuri de acțiune.

Conform planului de acțiune și articolelor 4 și 5 ale Directivei 91/676/EEC au fost elaborate și aplicate Coduri de bune practici agricole, cât și Programe de Acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole. Acestea s-au aplicat la început doar în zonele vulnerabile la poluarea cu nitrați din surse agricole, desemnate în România încă din anul 2005. La prima desemnare zonele vulnerabile la nitrați (ZVN) din surse agricole ocupau 6,94% din teritoriul României. În anul 2008 ZVN au fost revizuite, extinzându-se suprafața la 58% din teritoriul României. În anul 2013, în urma consultărilor cu Comisia Europeană s-a agreat ca România să nu mai desemneze zone vulnerabile la nitrați, ci să aplice prevederile Codului de Bune Practici Agricole și măsurile din Programele de Acțiune pe întreg teritoriul țării, conform prevederilor articolului 3(5) al Directivei. Noul Program de Acțiune a fost îmbunătățit și aprobat prin Decizia nr. 221983/GC/12.06.2013, având, în principal, în vedere aplicarea principiului de prevenire a poluării.

Implementarea Directivei 91/676/EEC este pusă în practică în România de Planul de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 964/2000 privind aprobarea Planului de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole, cu modificările și completările ulterioare, survenite în urma deciziei de aplicare a Programului de Acțiune pe întreg teritoriul României.

Prevederile programului de acțiune sunt obligatorii pentru toți fermierii care dețin sau administrează exploatații agricole și pentru autoritățile administrației publice locale ale comunelor, orașelor și municipiilor pe teritoriul cărora există exploatații agricole.

În vederea reducerii și prevenirii poluării cu nitrați din surse agricole, s-a prevăzut ca măsură generală de bază, pe întreg teritoriul României, aplicarea programelor de acțiune și respectarea Codului de Bune Practici Agricole pe întreg teritoriul României.

De asemenea, implementarea măsurilor conform cerințelor Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane, modificată și completată prin Directiva 98/15/CE, contribuie la reducerea emisiilor de nutrienți.

La nivelul bazinelor/spațiilor hidrografice sunt necesare măsuri suplimentare pentru reducerea poluării generate de activitățile agricole (ferme zootehnice - poluare punctiformă, măsuri pentru reducerea poluării adresate poluării difuze generate de ferme zootehnice, vegetale și asupra terenurilor agricole), în vederea atingerii obiectivelor corpurilor de apă. Măsurile propuse sunt altele decât măsurile de bază pentru punerea în aplicare a Directivelor europene, în principal Directiva Consiliului 91/676/EEC privind Protecția apelor împotriva poluării cu

nitrați din surse agricole. Măsurile suplimentare pentru activitățile agricole se referă la: reducerea eroziunii solului, aplicarea codului de bune condiții agricole și de mediu și a altor coduri de bună practică în ferme, etc., consultanță/ instruire pentru fermieri, conversia terenurilor arabile în pășuni, realizarea și menținerea zonelor tampon de-a lungul apelor la o distanță mai mare decât cea prevăzută în Codul de Bune Practici Agricole, aplicarea agriculturii organice, precum și aplicarea oricăror măsuri specifice diferite de cele de bază pentru protejarea suplimentară a corpurilor de apă.

5.1.3. Calitatea solului

Calitatea solurilor reprezintă un indicator relevant în operația de apreciere a resurselor. Pentru a evalua potențialul natural al terenurilor agricole în vederea folosirii lor raționale, solurile au fost împărțite în clase, tipuri și subtipuri, în funcție de diferite criterii cum sunt: troficitatea, cantitatea de microorganisme, oferta ecologică, capacitatea bioproductivă și capacitatea de protecție, de fertilitate sau productivitate etc.

Calitatea terenurilor agricole cuprinde atât fertilitatea solului, cât și modul de manifestare a celorlalți factori de mediu față de plante. Din acest punct de vedere, terenurile agricole se grupează în 5 clase de calitate, diferențiate după Notă de bonitare medie, pe țară (clasa I – 81-100 puncte – clasa a V-a – 1-20 puncte). Clasele de calitate ale terenurilor dau preabilitatea acestora pentru folosințele agricole.

În ceea ce privește îngrășămintele de orice tip, aplicate în mod rațional, acestea constituie premisa menținerii și sporirii fertilității solurilor, în scopul creșterii producției agricole.

Cercetările efectuate au demonstrat că îngrășămintele pot provoca dereglarea echilibrului ecologic, în cazul în care sunt folosite fără a lua în considerare natura solurilor, condițiile meteorologice concrete și necesitățile plantelor.

Starea de calitate a solului este marcată de intervențiile defavorabile și practicile agricole neadaptate la condițiile de mediu, prin folosirea lui ca suport de depozitare a unei game foarte mari de deșeuri, cât și prin acumularea de produse toxice care provin din activitățile industriale sau urbane.

Cu privire la poluarea solului cu fertilizanți s-a constatat că utilizarea nerațională a acestora poate determina apariția unui exces de azotați și fosfați în sol, cu un efect toxic asupra microflorei din sol, iar prin levigare poluează apele freatice. De asemenea, excesul de pesticide prezent în sol poate afecta sănătatea umană prin intermediul contaminării solului, apei și aerului. O consecință gravă o reprezintă acumularea continuă în plante și animale a anumitor pesticide și implicit contaminarea alimentelor, cu efecte negative asupra sănătății oamenilor.

5.1.4. Nivelul de zgomot și vibrații

Alături de poluarea atmosferică și managementul deșeurilor, poluarea sonoră este una dintre marile probleme cu care se confruntă omenirea la ora actuală. Din acest motiv, monitorizarea și evaluarea zgomotului constituie un obiectiv prioritar, urmate de adoptarea măsurilor care se impun în scopul prevenirii și reducerii efectelor dăunătoare ale zgomotului asupra populației, acolo unde valorile nivelului de zgomot depășesc maximele admise. Principalele surse de zgomot sunt:

- *traficul auto;*
- *obiectivele economice;*
- *comportamentul inadecvat al oamenilor.*

La nivelul comunei Bătrâna nu există surse de zgomot care să pună în pericol sau disconfort viața oamenilor.

5.1.5. Gestionarea deșeurilor

Protejarea mediului în care trăim reprezintă o preocupare majoră a omenirii, deoarece are efecte importante asupra vieții. Resursele naturale sunt limitate și nu se regenerează foarte repede, în timp ce cantitatea de deșeuri crește, ajungând să ocupe suprafețe mari de teren.

Agricultura, anumite tipuri de industrie și activitățile gospodărești reprezintă cele mai importante surse de generare a deșeurilor.

În mediul rural, depozitarea deșeurilor se face în locuri improprii, în special pe marginea cursurilor de apă, constituind ca și depozitele urbane o permanentă sursă de poluare a capitalului natural. Aceste perimetre nu sunt respectate în totalitate, existând cazuri de depozitare necontrolată de deșeuri, în special pe malul apelor.

Serviciile de salubritate sunt asigurate la nivelul comunei Bătrâna de S.C. SUPERCOM S.R.L., prestator de servicii de salubritate stradală, colectare selectivă și transport deșeuri.

Tratarea deșeurilor municipale

Principalele operații de tratare /valorificare a deșeurilor municipale sunt:

- *sortarea deșeurilor;*
- *valorificarea deșeurilor municipale;*
- *tratarea biologică a biodeșeurilor colectate separat;*
- *tratarea mecanico-biologică.*

5.2. Arii protejate

Pe teritoriul administrativ al comunei Bătrâna se situează o parte din Rezervația „Codrii Seculari”. Rezervația are o suprafață de aproximativ 139,30 ha, conține arboret natural cu structuri pluriene, cvasivirgine, de dimensiune mare și vârstă de peste 200 de ani. Această rezervație este situată pe Valea Dobrișoarei la o distanță de 4 km față de centrul comună.

În cadrul limitelor sitului Natura 2000 *Ținutul Pădurenilor* se află o singură rezervație naturală respectiv RO 04 – Codrii seculari din Valea Dobrișoarei și Prisloapei (cod Național 2525), aceasta fiind declarată în baza legii nr.5 din 6 martie 2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a III-a – zone protejate, rezervații și monumente ale naturii.

Codrii seculari de pe Valea Dobrișoarei și Prisloapei alcătuiesc o arie protejată de interes național ce corespunde categoriei a IV-a IUCN (rezervație naturală, tip forestier), situată în județul Hunedoara, în comunele Bătrâna, Bunila, Cerbăl.

5.3. Factorii de risc

Cutremurele

Comuna Bătrâna nu face parte dintre localitățile afectate de cutremure.

Caracteristici geofizice ale terenului studiat, în conformitate cu normativ P 100-1/2013 sunt: Zona seismică: F, Zonarea valorilor de vârf ale accelerației terenului pentru proiectare ag cu IMR = 225 ani și 20% probabilitate de depășire în 50 de ani este: 0,10g; Perioada de colt $T_c=0,7$.

Incendiile

Suprafața totală a fondului forestier din comuna Bătrâna este de circa 3225,56 ha, compoziția pădurilor fiind de esențe tari și diverse esențe moi.

Zonele împădurite prezintă risc de producere a incendiilor, din următoarele motive:

- densitate ridicată de material combustibil solid (arbori, arbuști);
- posibilitate ridicată de izbucnire a incendiilor datorită activității umane înregistrată în aceste zone;
- acces dificil al forțelor și mijloacelor destinate intervenției datorită terenului accidentat.

Pentru prevenirea declanșării incendiilor de pădure se vor respecta următoarele măsuri de apărare împotriva incendiilor:

- la intrarea în pădure și pe traseele forestiere se vor amplasa panouri și indicatoare cu texte adecvate privind prevenirea și stingerea incendiilor de pădure;
- se vor stabili și marca drumurile permise circulației autovehiculelor proprietate personală;
- pe drumurile interzise circulației autoturismelor se montează bariere și indicatoare corespunzătoare;
- pe marginea drumurilor, șoselelor ce trec prin păduri, se vor amenaja benzi izolatoare în zonele care prezintă pericol de incendiu, prin îndepărtarea litierii și a resturilor combustibile pe o lățime de 5-10 m;
- în pădure se va asigura o stare corespunzătoare de igienă prin extragerea arborilor uscați, rupți sau doborâți de vânt, care pot favoriza extinderea incendiilor;
- este interzis în pădure fumatul, focul deschis, aruncarea la întâmplare a țigărilor și chibriturilor aprinse, precum și amplasarea corturilor, autoturismelor și a suprafețelor de picnic în afara locurilor amenajate în acest scop;
- personalul din exploatarea forestieră va fi instruit periodic asupra sarcinilor și măsurilor de apărare împotriva incendiilor ce trebuie respectate;
- cantoanele, ocoalele, brigăzile silvice sau alte structuri vor avea asigurate lopeți, furci, cazmale, topoare, târnăcoape, recipiente cu apă, în scopul stingerii incendiilor de pădure;
- pentru prevenirea unor situații de urgență se vor organiza patrule pe perimetrele supuse pericolului de incendiu, în scopul depistării oricărui eveniment negativ;
- în cazul unor incendii de pădure care pun în pericol populația, animalele și bunurile materiale, se va efectua evacuarea acestora în zone sigure și realizarea intervenției pentru stingere de către forțele specializate. Totodată se impune cu necesitate informarea și educarea copiilor (de către părinți, cadre didactice) privind modul de comportare și de respectare a măsurilor de prevenire a incendiilor la păduri.

Inundațiile

Comuna Bătrâna nu face parte dintre localitățile afectate de inundații.

Având în vedere consecințele inundațiilor și multitudinea de factori care le influențează, Strategia națională de gestionare pe termen mediu și lung a riscului la inundații are ca scop definirea cadrului pentru orientarea coordonată, intersectorială a tuturor acțiunilor, în vederea prevenirii și reducerii consecințelor inundațiilor asupra activităților socio-economice, vieții și sănătății oamenilor și asupra mediului. Aceasta vizează o gestionare integrată a apei și a

resurselor adiacente: amenajarea teritoriului și dezvoltarea urbană, protecția naturii, dezvoltarea agricolă și silvică, protecția infrastructurii de transport, a construcțiilor și a zonelor turistice, protecția individuală ș.a.

Pentru gestionarea riscului la inundații strategia stabilește aplicarea unor politici, proceduri și practici având ca obiective identificarea, analiza și evaluarea, tratarea, monitorizarea și reevaluarea riscurilor în vederea reducerii acestora, astfel încât comunitățile umane, toți cetățenii, să poată trăi, munci și să-și satisfacă nevoile și aspirațiile într-un mediu fizic și social durabil.

Se estimează că încălzirea globală va intensifica ciclul hidrologic și va crește frecvența acestor evenimente în multe zone ale Europei.

Măsuri care trebuie întreprinse pentru managementul riscului la inundații:

- alegerea unor lucrări de protecție împotriva inundațiilor la nivel local destinate unor localități și structuri socio-economice în locul lucrărilor de protecție împotriva inundațiilor ample, de mari dimensiuni;
- alegerea unor soluții tehnice care să conducă la încetinirea și diminuarea inundațiilor pe măsură ce se produc, în locul supraînălțării digurilor existente sau construirii de noi diguri;
- folosirea celor mai noi metode și tehnologii pentru reabilitarea/construirea digurilor și efectuarea lucrărilor de protecție în corelare cu planurile teritoriale de amenajare urbanistică;
- elementele planurilor de management al riscului la inundații trebuie revizuite periodic și, dacă este cazul, trebuie actualizate, luând în considerare efectele posibile ale schimbărilor climatice asupra apariției inundațiilor;
- creșterea gradului de conștientizare privind riscul de inundații în rândul populației expuse, măsuri adecvate înainte și după producerea acestora, încheierea de contracte de asigurare și altele asemenea;
- îmbunătățirea capacității de răspuns a autorităților administrației publice locale cu atribuții în managementul situațiilor de urgență generate de inundații, accidente la construcții hidrotehnice și poluări accidentale.

Alunecările de teren

Conform Legii nr. 575/2001, comuna Bătrâna nu face parte dintre localitățile afectate de hazarduri naturale din categoria alunecărilor de teren.

Seceta

Termenul de secetă în accepția actuală aparține perioadelor uscate, durabile cum ar fi, de exemplu, un interval de 21 de zile în care cad mai puțin de 30% din cantitatea obișnuită de precipitații.

Un deficit de umezeală, definit ca secetă într-o regiune, poate să nu fie considerat astfel în altă regiune și, de asemenea, poate fi mai puțin grav pentru un anumit sezon decât pentru altul. Perioadele sensibile și critice ale plantelor determinate de secetă:

a) Perioada sensibilă reprezintă perioada din viața unei plante în care un fenomen climatic nefavorabil și, în special, seceta acționează asupra creșterii organelor vegetative (frunze, tulpini, rădăcini) sau reproductive (fructe, semințe) având urmări asupra greutateii finale, strâns legată de intensitatea acestui fenomen. În cazul secetei, analiza mai amănunțită a plantelor în condiții de evoluție continuă a mediului hidric, arată că în primele faze de uscăciune, transpirația este mai redusă decât fotosinteza, în timp ce efectele sunt inverse, atunci când seceta se prelungește. Există un punct de verificare variabil pentru speciile vegetale și anume curbele de evoluție ale transpirației și fotosintezei, în raport de deficitul hidric care le afectează în același mod.

b) Perioada critică este, în general, o perioadă scurtă din viața plantei în care ea este foarte sensibilă la un eveniment climatic nefavorabil, mai ales la un deficit de alimentație în apă care determină un efect deosebit de dăunător asupra recoltei, fructelor și grânelor. Fenomenul de secetă pe suprafața județului Olt depinde, pe lângă cantitatea redusă de precipitații, și de lipsa arealelor împădurite. De altfel, verile se caracterizează prin timp senin, uscat și călduros în care perioadele de secetă sunt destul de numeroase, cu temperaturi ce depășesc 40 de grade Celsius, ca urmare directă a valorilor ridicate ale bilanțului radiativ, a influenței maselor de aer continental uscat-fierbinte din est și a maselor de aer tropical din sud. Acest fenomen meteo extrem poate afecta în cursul unui an agricol fie numai o cultură, respectiv grâul, fie numai pe cea a porumbului.

Măsurile care trebuie întreprinse pentru a combate seceta / deficitul de apă se vor lua în funcție de fazele de apariție a acesteia/acesteia:

- servicii de monitorizare și avertizare privind scăderea debitelor/secetă la nivel național;
- diminuarea scurgerilor în rețelele de distribuție a apei;
- măsuri de economisire și folosire eficientă a apei: irigații, industrie;
- cooperarea cu alte țări vizând schimbul de experiență în combaterea secetei;

- planuri de aprovizionare prioritară cu apă a populației și animalelor/ierarhizarea restricțiilor de folosire a apei în perioade deficitare;
- stabilirea de metodologii pentru pragurile de secetă și cartografierea secetei;
- mărirea capacității de depozitare a apei;
- asigurarea calității apei pe timp de secetă.

Utilizarea și gestionarea eficientă a resurselor de apă implică implementarea unor schimbări de comportament atât al producătorilor de bunuri și servicii de gospodărire a apelor, cât și al utilizatorilor, al populației față de resursele de apă și față de mediu.

În Bătrâna s-au înregistrat deseori episoade de ploi torențiale, intensificări ale vântului, căderi de grindină, furtună cu caracter de tornadă.

6. Infrastructura de transport

Infrastructura de drumuri nu este dezvoltată în comună, străzile principale din satul Bătrâna, drumul județean DJ 688 Dobra-Roșcani-Bătrâna cu lungimea de 9,6 km pe teritoriul Comunei Bătrâna, județul Hunedoara sunt în stare bună.

Este necesară asfaltarea drumurilor secundare din comună, a drumurilor vicinale, mai ales în localitățile așezate la o distanță mai mare de drumul județean. Pentru siguranța pietonilor este necesară construirea și/sau reabilitarea trotuarelor.

Drum pentru bicicliști nu există încă în comună.

În comună nu se asigură transport pentru cetățeni.

Principalele drumuri din comuna Bătrâna sunt:

Drumuri județene

- *Drumul județean DJ 688 Dobra-Roșcani-Bătrâna, cu o lungime de 9,6 de km pe teritoriul Comunei Bătrâna, județul Hunedoara.*

Drumuri comunale

- *Drumul comunal DC121A Răchițaua-Fața Roșie, cu o lungime de 13 km pe teritoriul Comunei Bătrâna, județul Hunedoara;*
- *Drumul comunal DC121B Piatra, cu o lungime de 1,29 km pe teritoriul Comunei Bătrâna, județul Hunedoara;*
- *Drumul comunal DC121C, cu o lungime de 0,7 km pe teritoriul Comunei Bătrâna, județul Hunedoara.*

Drumuri vicinale/exploatare

Pe teritoriul comunei Bătrâna se regăsesc un număr de 13 drumuri vicinale, însumând lungimea totală de 30,8 km, după cum urmează:

- Drum vicinal Capul Bătrâni;
- Drum vicinal Brandis;
- Drum vicinal Dâmbul cu Teii;
- Drum vicinal Măcuini;
- Drum vicinal Bugele;
- Drum vicinal Grohot;
- Drum vicinal Fața lui Totorcea;
- Drum vicinal Fața lui Marganu;
- Drum vicinal Râturi;
- Drum vicinal Doage;
- Drum vicinal Malea;
- Drum vicinal Sfredelite;
- Drum vicinal Păscuț.

Străzi

- *În cele trei sate ale comunei Bătrâna se regăsesc următoarele străzi:*
 - *Strada Principală;*
 - *Strada Nucului;*
 - *Strada Bistrieni;*
 - *Strada Șchipu;*

- Strada Bănceru;
- Strada Berț;
- Strada Râpcea;

➤ Lungimea totală a străzilor din intravilanul comunei este de 3 km.

Căi ferate

Comuna Bătrâna, nu are acces direct la rețeaua de căi ferate, cea mai apropiată haltă se află la aproximativ 36 km în comuna Dobra, județul Hunedoara.

7. Infrastructura tehnico-edilitară

7.1. Alimentarea cu apă

În comuna Bătrâna nu există o rețea de apă potabilă, care să deservească cetățenii din teritoriul comunei. Pe viitor se încearcă găsirea unor surse de finanțare pentru investiție.

7.2. Canalizarea menajeră

În comună nu există rețea de canalizare. În perioada următoare se caută oportunități de accesare a unor fonduri în vederea realizării rețelei de canalizare, în toate localitățile aparținătoare comunei Bătrâna.

7.3. Alimentarea cu energie electrică

Comuna Bătrâna beneficiază integral de rețea de energie electrică și rețea de iluminat public stradal pentru circa 80%. Furnizorul de energie electrică este S.C. ENEL ELECTRICA S.A. Vechimea rețelei este de peste 20 ani, fapt pentru care se dorește reînnoirea acestuia.

Pentru viitor se recomandă modernizarea iluminatului public stradal în comuna Bătrâna.

Dintre soluțiile tehnice recomandate menționăm:

Tehnologia LED

Cele mai eficiente sisteme de iluminat sunt la ora actuală cele cu tehnologie LED.

Principalele avantaje ale iluminării cu LED sunt:

- Consum de până la 10 ori mai mic (economii mai mult decât substanțiale la factura electrică);
- Nu emite ultraviolete (nu afectează vederea pe termen lung, nu atrage insecte);
- Nu se încălzește;
- Durata de viață foarte mare > 40.000 ore;

- Rata de defectare 0 => costuri de înlocuire și mentenanță zero;
- Lumină de o calitate mult mai bună;
- Prețuri din ce în ce mai accesibile;
- Surse nepoluante de lumină (nu conțin substanțe care afectează mediul, așa cum se întâmplă în cazul surselor clasice de iluminat).

Surse alternative de producere a energiei („fotovoltaic”)

Lămpile solare au capacitatea de a produce curent electric cu ajutorul soarelui, funcționând perfect și în zilele fără soare datorită potențialului de înmagazinare a energiei pentru zile neînsorite. Investiția în acest tip de lămpi este mai mult decât profitabilă, deoarece se amortizează rapid și se fac în continuare economii de energie. Alte avantaje:

- Elimină dependența față de costurile (în continuă creștere), ale utilizării energiei electrice;
- Elimină costurile complexe date de lucrările de branșare (execuție șanțuri, cablare, instalarea de transformatoare, etc.) și costurile de întreținere a rețelei clasice de iluminat stradal;
- Crește siguranța în trafic pentru intersecțiile periculoase (din afara localității), la trecerile la nivel peste calea ferată, stații de autobuz, etc.

7.4. Telefonie, televiziune, internet

Cetățenii comunei Bătrâna sunt racordați la serviciile moderne de telefonie, televiziune și internet, principalii operatori fiind RDS, DIGI, ORANGE, VODAFONE etc.

Conexiunea la internet a fost demarată rapid și este folosită atât de mediul public, consumatori casnici, cât și de mediul de afaceri și este asigurată atât de operatorii de telefonie fixă cât și de cei de telefonie mobilă în special pentru abonații serviciilor de telefonie mobilă.

Pe teritoriul localității se recepționează programele Televiziunii Naționale precum și posturile de televiziune private cum sunt Antena 1, Pro TV, Prima TV, etc.

Serviciile poștale sunt asigurate de furnizorul național Poșta Română. Complementar, există firme de servicii poștale și de curierat private, care în baza unei comenzi asigură servicii pe raza comunei.

7.5. Alimentarea cu energie termică

Comuna Bătrâna nu beneficiază de un sistem funcțional de livrare a energiei termice în sistem centralizat, încălzirea locuințelor și a clădirilor de utilitate publică făcându-se individual. În prezent, majoritatea populației comunei folosește sobe pe lemne/centrale etc, ca mijloc de încălzire.

7.6. Alimentarea cu gaze naturale

La acest moment, nu există rețea de furnizare gaze naturale în comuna Bătrâna.

7.7. Gospodărie comunală și salubritate

Sistemul de management integrat al deșeurilor (SMID) în județul Hunedoara a fost proiectat astfel încât să asigure atingerea obiectivelor și ținutelor legislative, astfel cum sunt prevăzute în Tratatul de aderare a României la Uniunea Europeană. În cadrul SMID vor fi gestionate acele categorii de deșeuri care sunt în responsabilitatea autorităților administrațiilor publice locale.

Principalul operator de salubritate la nivelul comunei Bătrâna este S.C. SUPERCOM S.R.L, care deține licență ca operator de salubritate pentru colectarea și transportul deșeurilor.

Operatorul ridică deșeurile de la persoanele fizice și juridice.

Cu privire la gospodăria locală, măturatul stradal, întreținerea zonelor verzi (toaletare arbori, tuns iarba, tuns garduri vii, etc), a trotuarelor și arterelor de circulație auto, (reparații, deszăpezire) se fac de către primărie.

În perspectiva înființării Serviciului Patrimonial Local se dorește achiziționarea unor utilaje noi, performante, cu consum redus de combustibil și mai puțin poluante.

8. Structura demografică

8.1. Populația comunei Bătrâna

Conform datelor furnizate de INSSE², în anul 2021, populația după domiciliu a comunei Bătrâna era de **127** locuitori, din care **61** de sex masculin și **66** de sex feminin.

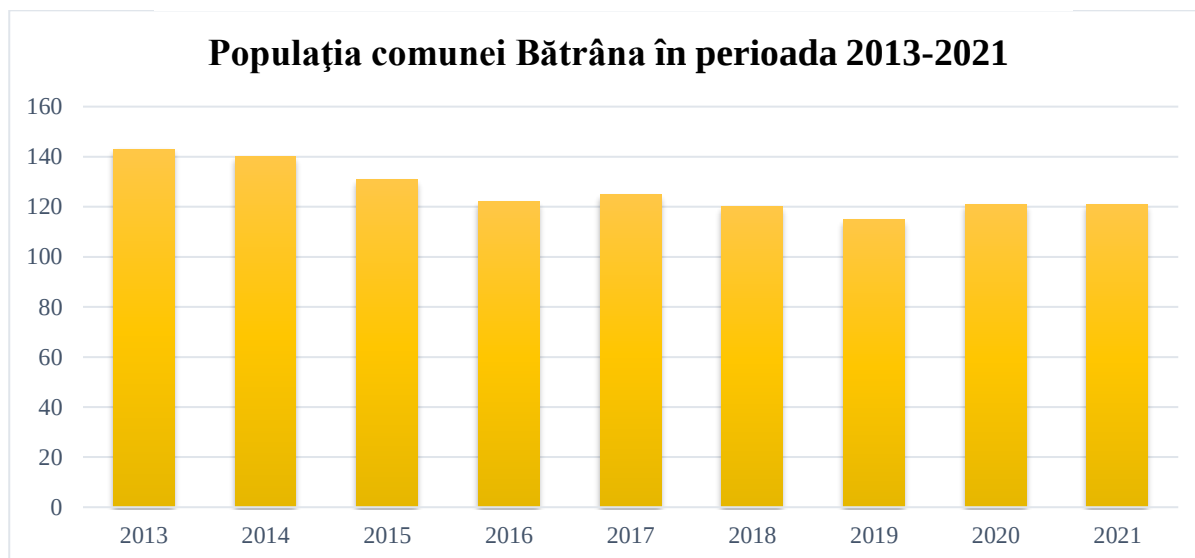
Analizând evoluția populației în perioada 2013 – 2021, constatăm o scădere a numărului de locuitori ai comunei.

Tabelul nr. 5 – Populația comunei Bătrâna în perioada 2013-2021

An	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Populație	143	140	131	122	125	120	115	121	121

² Sursa: <http://statistici.insse.ro/>

Graficul nr. 1 – Populația comunei Bătrâna în perioada 2013-2021

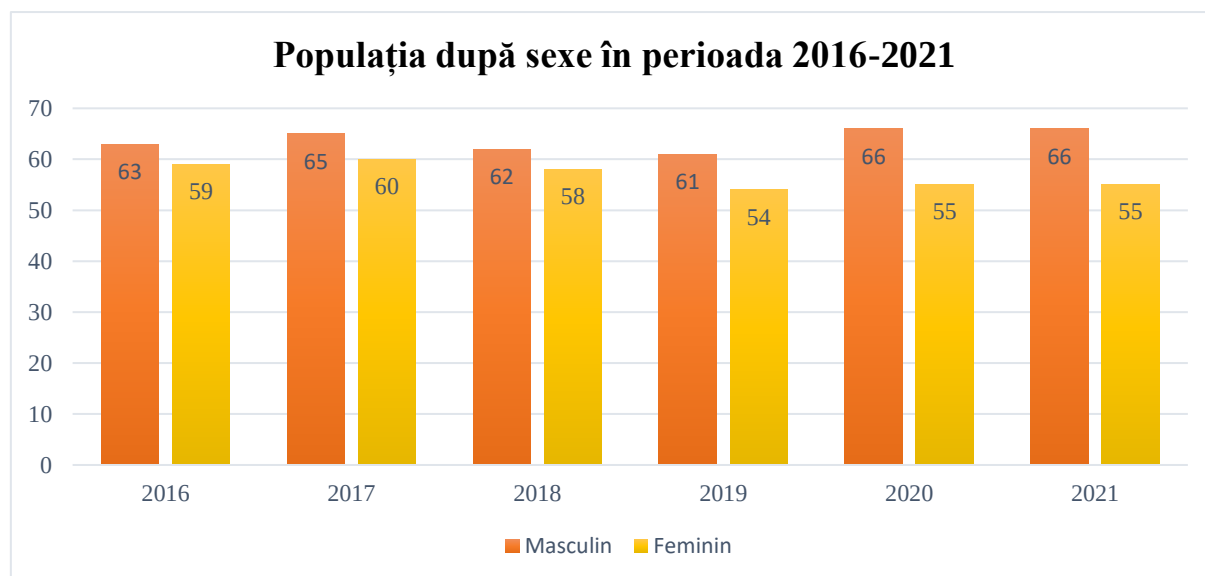
Comparând datele privind repartitia pe sexe a populației la nivelul comunei Bătrâna în perioada 2016-2021, observăm un procent mai mare pentru populația de sex feminin.

Tabelul nr. 6 – Repartizarea pe sexe a populației comunei în perioada 2016 - 2021

An	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Masculin	63	65	62	61	66	66
Feminin	59	60	58	54	55	55

În ceea ce privește structura populației pe grupe de vârstă și sexe la nivelul comunei Bătrâna, conform Institutului Național de Statistică, datele aferente anilor 2016-2021 înregistrate până în acest moment indică următoarea situație:

Graficul nr. 2 – Reprezentarea grafică a populației, pe sexe – perioada 2016 – 2021

Tabelul nr. 7 – Structura populației pe grupe de vârstă și sexe

POPULAȚIA DUPĂ DOMICILIU la 1 iulie 2021 pe grupe de vârstă și sexe	Număr persoane
Grupe de vârstă - 0- 4 ani	5
Grupe de vârstă - 5- 9 ani	4
Grupe de vârstă - 10-14 ani	4
Grupe de vârstă - 15-19 ani	1
Grupe de vârstă - 20-24 ani	-
Grupe de vârstă - 25-29 ani	3
Grupe de vârstă - 30-34 ani	9
Grupe de vârstă - 35-39 ani	4
Grupe de vârstă - 40-44 ani	10
Grupe de vârstă - 45-49 ani	5
Grupe de vârstă - 50-54 ani	9
Grupe de vârstă - 55-59 ani	6
Grupe de vârstă - 60-64 ani	9
Grupe de vârstă - 65-69 ani	15
Grupe de vârstă - 70-74 ani	13
Grupe de vârstă - 75-79 ani	7
Grupe de vârstă - 80-84 ani	7
Grupe de vârstă - 85 ani și peste	9

Se poate ușor observa că, populația cu vârste cuprinse între 65 de ani și 74 de ani este majoritară.

Durata medie a vieții în mediul rural, pe sexe, în perioada 2017-2021, la nivel județean, se prezintă după cum urmează³:

Tabelul nr. 8 – Durata medie a vieții pe sexe în perioada 2017-2021

An	2017	2018	2019	2020	2021
Ambele sexe	74,75	74,75	75,16	75,82	74,59
Masculin	71,07	71,11	71,73	72,38	70,94
Feminin	78,77	78,75	78,92	79,60	78,57

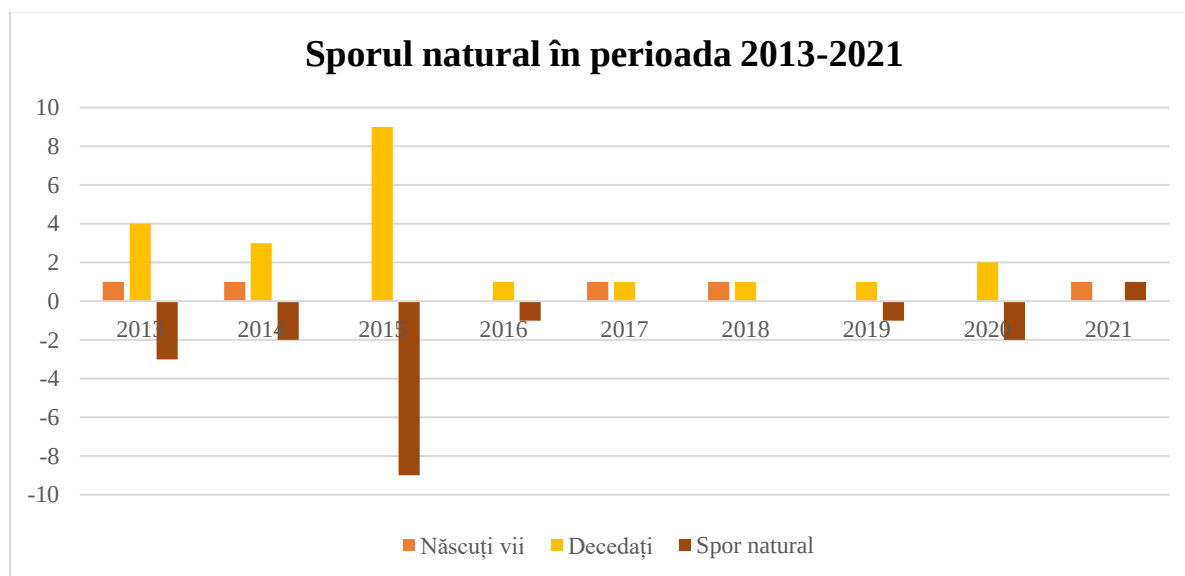
Se constată că în ultimii ani durata medie de viață a crescut în mediul rural, fiind mai mare pentru persoanele de sex feminin în raport cu cele de sex masculin.

În continuare prezentăm situația privind mișcarea naturală a populației comunei Bătrâna în perioada 2013-2021.

Tabelul nr. 9 – Mișcarea naturală a populației comunei Bătrâna în perioada 2013-2021

An	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Născuți vii	1	1	0	0	1	1	0	0	1
Decedați	4	3	9	1	1	1	1	2	0
Spor natural	-3	-2	-9	-1	0	0	-1	-2	1

Graficul nr. 3 - Mișcarea naturală a populației comunei Bătrâna în perioada 2013-2021

³ Sursă informații: <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

În situația prezentată s-a evidențiat **sporul natural**, un indicator demografic dependent de natalitate și mortalitate, care se calculează pe baza diferenței dintre rata de natalitate și rata de mortalitate generală într-o anumită perioadă de timp, sau diferența dintre numărul născuților vii și cel al deceselor în rândul unei populații determinate într-o perioadă de timp.

După cum se poate observa, la nivelul comunei Bătrâna sporul natural este negativ.

Din punct de vedere **etnic**⁴, majoritatea locuitorilor este reprezentată de români (96,85%). Pentru circa 3,15% din populație, apartenența etnică nu este cunoscută.

Tabelul nr. 10 – Structura populației în funcție de etnie

Etnie	Număr locuitori
Români	123
Necunoscută	4

Conform datelor oficiale preluate de pe Institutul Național de Statistică⁵ populația comunei este de religie ortodoxă în marea ei majoritate, existând minorități de alte confesiuni într-un procent foarte mic.

Din punct de vedere **confesional**, majoritatea locuitorilor sunt ortodocși, existând și alte confesiuni precum: penticostali, baptiști. Pentru 1,74% din populație, nu este cunoscută apartenența confesională.

Tabelul nr. 11 – Structura populației în funcție de confesiunea religioasă

Confesiunea religioasă	Număr locuitori
Ortodoxă	106
Penticostali	14
Baptiști	13
Necunoscută	4

⁴ Sursă: <https://insse.ro/>

⁵ Sursă: <https://insse.ro/>

Evoluția populației comunei

Conform recensământului efectuat în 2011, populația comunei Bătrâna se ridică la 127 de locuitori, în scădere față de recensământul anterior din 2002, când se înregistraseră 170 de locuitori.

Situația locuințelor existente și suprafața utilă se prezintă astfel:

Tabelul nr. 12 – Situația locuințelor existente și suprafața locuibilă

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Locuințe existente	105	105	105	105	105	105
Suprafața locuibilă – m²	4563	4563	4563	4563	4563	4563

Conform datelor furnizate de Institutul Național de Statistică⁶, numărul plecărilor cu domiciliul din comuna Bătrâna este mai mare decât numărul stabiliri cu domiciliul.

O imagine a procesului de migrare în perioada 2017-2021 la nivelul comunei Bătrâna o putem desprinde urmărind datele prezentate în tabelul de mai jos:

Tabelul nr. 13 – Mișcarea migratorie a populației comunei Bătrâna în anii 2017-2021

Nr. crt.	Categorie	2017	2018	2019	2020	2021
1.	Stabiliri de reședință	1	1	15	29	4
2.	Plecări cu reședința	2	1	1	1	-
3.	Stabiliri cu domiciliul	-	-	7	5	0
4.	Plecări cu domiciliul	5	5	-	3	3

⁶ Sursă: <https://insse.ro/>

9. Capital uman, educație, sănătate și servicii sociale

9.1. Forța de muncă și șomajul

Populația activă din punct de vedere economic cuprinde toate persoanele care furnizează forța de muncă disponibilă pentru producția de bunuri și servicii în timpul perioadei de referință, incluzând populația ocupată și șomerii. Încadrarea populației pe categorii, după participarea la activitatea economică, se face conform principiului priorității ocupării față de șomaj și a șomajului față de inactivitate.

Prezentăm mai jos numărul mediu de salariați din comuna Bătrâna în perioada 2017-2021.

Tabelul nr. 14 – Numărul mediu de salariați din comuna Bătrâna în perioada 2017-2021

An	2017	2018	2019	2020	2021
Număr mediu salariați	8	8	8	8	7

Rata șomajului reprezintă ponderea șomerilor în populația activă. La nivelul județului Hunedoara, în luna februarie 2022, rata șomajului era de 4,2%, cu 0,8% mai mare față de luna februarie a anului 2021 când se înregistraseră un procent de 3,4%.

În cele de mai jos prezentăm ponderea șomerilor din comuna Bătrâna în perioada februarie – noiembrie 2022⁷.

Observăm că spre sfârșitul anului 2022 ponderea șomerilor din comuna Bătrâna a crescut semnificativ, ceea ce rezultă o creștere mai mare a ratei șomajului pentru anul în curs.

Tabelul nr. 15 – Ponderea șomerilor din comuna Bătrâna în perioada 02 – 11.2022

Lună	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11
Total	3,9	3,9	0	0	3,9	2	2	2	7,8	7,8
Masculin	3,4	3,4	0	0	3,4	3,4	3,4	3,4	10,3	10,3
Feminin	4,5	4,5	0	0	4,5	0	0	0	4,5	4,5

9.2. Educația

Sistemul de învățământ public reprezintă principala componentă a sistemului de educație. Structura sistemului de învățământ din România cuprinde învățământul preșcolar,

⁷ Sursa: <http://statistici.INSSE.ro>

primar, secundar inferior, general obligatoriu, secundar superior, școlile de arte și meserii, școlile de ucenici, învățământul post-liceal și învățământul superior.

În anul 2004, aproximativ 4.4 milioane din populația României era înscrisă la școală. Dintre aceștia, 650.000 în grădinițe, 3.11 milioane (14.0% din populație) în învățământul primar și secundar și 650.000 (3.0% din populație) la nivel terțiar (universități). Populația școlară a României a înregistrat o scădere cu 13.6% în anul 2014 față de anul 2008. De asemenea, în anul 2014, numărul cadrelor din sistemul de învățământ românesc a scăzut cu 11.2% comparativ cu anul 2008 când au fost înregistrate 275.426 cadre didactice la nivel național.

La nivelul comunei Bătrâna există două școli generale, însă acestea sunt nefuncționale datorită lipsei de elevi.

9.3. Sănătate și servicii sociale

Comuna Bătrâna nu dispune de servicii medicale profilactice și curative și nici de asistență medicală de urgență.

În comuna Bătrâna nu există dispensar uman.

Serviciile veterinare sunt asigurate de către un medic veterinar și un tehnician veterinar.

În cadrul aparatului de specialitate al Primarului comunei sunt asigurate serviciile de asistență socială la nivelul comunei.

10. Activitatea economică

Potențialul economic al comunei Bătrâna este dat de localizare, de condițiile naturale specifice, ca și de profilul economic al comunei – în speță creșterea animalelor (bovine, ovine); cultivarea pământului, exploatarea lemnului și cultivarea cartofilor.

Majoritatea terenurilor agricole reprezintă exploatații agricole individuale, cultivate în special pentru consum propriu.

Zootehnia și sectorul serviciilor agricole sunt subdezvoltate.

10.1. Agricultură

Principala activitate economică a comunei Bătrâna este reprezentată de agricultură. Din totalul suprafeței teritoriului administrativ al comunei de **4934** de ha, o mare parte o reprezintă pădurile.

Categoriile de terenuri agricole conform ultimilor date oficiale⁸ din anul 2015, la nivelul comunei Bătrâna sunt următoarele:

⁸ Sursă informații: Memoriu General, Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara, 2015

Tabelul nr. 16 – Categoriile de terenuri agricole în comuna Bătrâna

Categoriile de folosință teren	Suprafață (ha)
Terenuri agricole, dintre care:	1623,77
Arabilă	195
Pășuni	203,18
Fânețe	1225,59
Terenuri neagricole, dintre care:	3309,90
Ape	6,10
Construcții	57,55
Păduri	3225,56
Drumuri	16,39
Terenuri neproductive	4,30
Total	4934

Constatăm o pondere mai mare a pădurilor, în detrimentul pășunilor.

Din datele furnizate de către autoritățile locale în Raportul Primarului Comunei Bătrâna, privind starea economico-socială la sfârșitul anului 2021 rezultă următoarea situație privind efectivele de animale la nivelul comunei Bătrâna:

Tabelul nr. 17 – Situația efectivelor de animale

Animale	Număr
Bovine	92
Ovine	315
Porcine	29
Păsări	340
Cai	6
Familii de albine	110

Agricultura comunei Bătrâna este una de subzistență sau semi-subzistență. În agricultura la scară mică, tehnologia modernă nu a pătruns decât în mică măsură, ceea ce o face slab performantă și îi închide calea către piață.

Agricultorii de subzistență sau semi-subzistență au un potențial mare de dezvoltare, însă se confruntă cu lipsa tehnologiei adecvate, lipsa cunoștințelor de specialitate în agricultură și lipsa cunoștințelor antreprenoriale. Agricultura practică de către această categorie are un randament scăzut, iar atitudinea față de asociere este una negativă. În absența asocierii, nivelul competitivității este scăzut, contactul cu consumatorii este unul foarte costisitor. Producătorii se descurcă individual și își creează propriul lanț de distribuție, dar nu explorează soluții care s-au dovedit a fi de succes în alte zone ale țării, ca de exemplu asocierea în anumite faze ale producției, promovării și distribuției. Producțiile certificate ecologic sunt încă în faza incipientă și cu mare potențial de dezvoltare, având în vedere cererea tot mai crescută din mediul urban.

Există posibilitatea dezvoltării fermelor individuale, ca structuri de bază ale agriculturii tradiționale și ca suport pentru dezvoltarea sistemului agricol competitiv al zonei. Pentru perioada următoare este necesară încurajarea tendinței de grupare a micilor proprietari de teren în asociații agricole, justificată de lipsa resurselor financiare a producătorilor individuali și de posibilitățile eficiente pe care le oferă exploatarea unui teren mai mare. În acest fel s-ar rezolva și problema valorificării produselor, la acest moment nefiind asigurată o piață sigură de desfacere, fiecare producător fiind nevoit să-și caute posibilitatea de valorificare.

10.2. Industria

Cea mai mare pondere a populației ocupate vizează sectorul agriculturii, domeniu în care își desfășoară activitatea o câțiva de agenți economici.

10.3. Turismul

Sectorul terțiar al serviciilor s-ar putea dezvolta prin ridicarea potențialului turistic al comunei ținând cont de așezarea comunei și peisajele deosebite. Datorită așezării și a potențialului natural existent, zona este propice dezvoltării agroturismului. Arhitectura caselor și complexelor gospodărești, plină de armonie, bine cunoscuta ospitalitate reprezintă doar o parte dintre atracțiile turistice ale zonei.

Datorită condițiilor favorabile de care dispune, a frumuseții locurilor, purității aerului, apelor, zona deține un potențial turistic ridicat.

Potențiale obiective turistice în comună ar fi:

- *Moara lui Stănilă de pe pâraul Alunului la vărsarea lui în Valea Dobrișoarei;*
- *Peștera Huda Roșie din satul Piatra;*
- *Peștera lui Bindea de pe Valea Bulinesii.*

În comuna Bătrâna nu există structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare.

10.4. Servicii publice

Activitățile de servire, dependente din ce în ce mai mult de traficul de informații, se pot clasifica în trei categorii:

- Servicii administrative:
 - *Sediu Primărie;*
 - *prelucrarea informațiilor;*
 - *elaborarea și aplicarea politicilor publice.*

- Unități de învățământ:
 - *Școala generală din satul Bătrâna – nefuncțională;*
 - *Școala generală din satul Fața-Roșie – nefuncțională.*

- Servicii de sănătate:
 - *1 cabinet veterinar cu 1 medic veterinar și 1 tehnician veterinar.*

- Servicii dedicate culturii:
 - *Cămin cultural;*
 - *Biblioteca comunală.*

10.5. Operatorii economici de pe raza comunei

Din ultimele bilanțuri existente, la nivelul comunei Bătrâna sunt aproximativ 6 agenți economici.

Dintre operatorii economici cu cifră de afaceri semnificativă din comuna Bătrâna în anul 2021 menționăm, pe domenii de activitate:

Tabelul nr. 18 – Principali operatori economici după cifra de afaceri a anului 2021

Operatori economici	Domeniul de activitate	Cifra de afaceri [Lei]
VASIU CRINEL FLAVIUS PFA	Agricultură	392.744
ALPIN BIO FARM	Agricultură	0
COSTA T GHEORGHE IF	Agricultură	0
BIBI BUSINESS GROUP SRL	Agricultură	67.916
CORCIUC RADU CRISTIAN	Agricultură	0
HIDROGEST ENERGIA SRL	Energie electrică	-

11. Potențialul cultural și turistic

11.1. Patrimoniul arhitectural

Comuna Bătrâna reprezintă un areal de conservare, protejare și promovare a tradițiilor, obiceiurilor, meșteșugurilor și a altor elemente care definesc patrimoniul imaterial. În comuna Bătrâna se poate pune un accent deosebit pe conservarea manifestărilor de viață culturală tradițională a comunității locale.

În acest sens, în incinta Căminului Cultural se pot organiza evenimente culturale, serbări pastorale și folclorice, expoziții de obiecte tradiționale etc.

Totodată, se pot organiza acțiuni de promovare și informare cu privire la frumoasele meșteșuguri populare din arealul comunei Bătrâna, obiceiuri care contribuie la conservarea moștenirii culturale a zonei omogene vizate, având un rol determinant în menținerea vie a tradițiilor și obiceiurilor care îi definesc identitatea.

Pe teritoriul comunei Bătrâna funcționează un cămin cultural.

Pe teritoriul comunei se organizează Nedeea Tradițională din satul Bătrâna.

11.2. Lăcașuri de cult din comuna Bătrâna

- *Biserica de lemn Cuvioasa Paraschiva din satul Bătrâna, anul 1780;*
- *Biserica penticostală din satul Bătrâna.*

11.3. Obiective culturale din comuna Bătrâna

- *Căminul Cultural Bătrâna;*
- *Biblioteca comunală, cu un volum de aproximativ 2600 de cărți.*

Foto nr. 2 – Căminul Cultural din satul Bătrâna

11.4. Turismul

Satul Bătrâna, prin poziționarea sa, are potențial să devină unul dintre cele mai frumoase sate din România.

Turismul și agroturismul sunt alte domenii favorabile afacerilor. Pot fi amenajate centre de odihnă, de agrement, tabere pentru copii sau baze sportive de vară.

Foto nr. 3 și 4 – Străzi din satul Bătrâna

În comuna Bătrâna o familie de localnici și-a restaurat locuința sa din dorința de a păstra tradiția locului vie, numită ”Casa Muzeu”. Această casă deține o colecție de obiecte tradiționale vechi, costume populare specifice zonei și este accesibilă vizitatorilor.

Foto nr.5 – ”Casa Muzeu” din satul Bătrâna

Foto nr. 6 și 7 – Costume populare expuse în "Casa Muzeu"

Foto nr. 8 și 9 – Obiecte tradiționale expuse în "Casa Muzeu"

12. Administrația publică locală

12.1. Structura administrației publice locale

Administrația publică locală se organizează și funcționează în temeiul principiilor generale ale administrației publice prevăzute la partea I titlul III și al principiilor generale prevăzute în Legea nr. 199/1997 pentru ratificarea Cartei europene a autonomiei locale,

adoptată la Strasbourg la 15 octombrie 1985, precum și a următoarelor principii specifice din cadrul Codului Administrativ:

- *principiul descentralizării;*
- *principiul autonomiei locale;*
- *principiul consultării cetățenilor în soluționarea problemelor de interes local deosebit;*
- *principiul eligibilității autorităților administrației publice locale;*
- *principiul cooperării;*
- *principiul responsabilității;*
- *principiul constrângerii bugetare.*

Autonomia locală se exercită de către autoritățile administrației publice locale de la nivelul comunei. Acestea sunt consiliile locale, ca autorități deliberative, și primarii, ca autorități executive.

Comuna Bătrâna este administrată de un primar și un consiliu local compus din 9 consilieri. Primarul, Herciu Radu, de la Partidul Național Liberal, este în funcție din anul 2000.

Începând cu alegerile locale din 2020, consiliul local are următoarea componență pe partide politice:

Tabelul nr. 19 – Componența Consiliului local al comunei Bătrâna

	Partid	Consilieri	Componența Consiliului		
	Partidul Național Liberal	3			
	Uniunea Salvați România	3			
	Partidul Social Democrat	1			
	Uniunea Democrată Maghiară din România	1			
	Partidul PRO România	1			

Primăria este structură funcțională fără personalitate juridică și fără capacitate procesuală, cu activitate permanentă, care duce la îndeplinire hotărârile autorității deliberative și dispozițiile autorității executive, soluționând problemele curente ale colectivității locale, constituită din: primar, viceprimar, consilierii primarului sau persoanele încadrate la cabinetul primarului și aparatul de specialitate al primarului.

În aparatul de specialitate al Primarului comunei Bătrâna nu sunt prevăzute posturi de asistenți personali ai persoanelor cu handicap grav.

La nivelul UAT Bătrâna nu există structură SVSU, există o persoană angajată pe funcția (Șef serviciu SVSU).

Foto nr. 10 – Consiliului local al comunei Bătrâna

12.2. Cooperare intercomunitară

Comuna Bătrâna face parte din:

- *Asociația de Dezvoltare Intercomunitară -"Sistemul integrat de gestionare a deșeurilor Hunedoara";*
- *Asociația Tinuțul Pădurenilor;*
- *Asociația SALVITAL Hunedoara;*
- *Asociația Serviciul Județean pentru Ocrotirea Animalelor fără Stăpân.*
- *Grupul Local de Acțiune „Țara Hațegului”;*
- *Asociația comunelor din România.*

CAPITOLUL III: ANALIZA SWOT

Se apreciază că eficiența unui sistem este influențată în mare măsură de capacitatea acestuia de a înțelege și de a se adapta la mediul ambiant, iar eficiența managementului presupune planificare, organizare, control, proceduri de lucru și o legislație adecvată.

Henri Fayol considera că planificarea strategică este cea mai importantă funcție managerială.

Analiza SWOT a fost gândită ca un instrument managerial ce colectează și organizează informația permițând managerilor să acționeze, să apere și să promoveze obiectivele organizației cu succese mai bune și constituie cea mai importantă tehnică managerială pentru înțelegerea poziției strategice a unei organizații. Toate acestea sunt perfect valabile și în cazul unei comunități locale.

Analiza SWOT are ca obiectiv de a recomanda strategiile care asigură cea mai bună aliniere între mediul intern și extern: alegerea strategiei corecte, încât să fie adaptate punctele tari la oportunități, să reducă la minimum riscurile și să elimine punctele slabe.

Prin intermediul analizei SWOT vom scoate astfel în evidență punctele tari și punctele slabe din organizarea și funcționarea comunității.

Vom prezenta succint în cele ce urmează semnificația acronimului SWOT:

- ✚ **S - Strength / punctele tari** ale organizației – definesc valorile pozitive și condiționările interne care pot constitui surse pentru succesul organizației în atingerea obiectivului managerial;
- ✚ **W - Weaknesses / punctele slabe** sau zonele de vulnerabilitate - elemente ce pot împiedica atingerea obiectivelor;
- ✚ **O - Opportunities / oportunitățile** sau căile prin care pot fi influențate interesele organizației. De asemenea, oportunitățile sunt tendințe generale prezente în mediul extern, un fel de proiecție a „binelui viitor”;
- ✚ **T - Threats – amenințările** la adresa creșterii organizației respective, aspecte negative ce apar din supraexploatarea resurselor organizației, ori limitările care sunt impuse organizației din partea unui mediu extern aflat în schimbare. Pot fi riscuri tranzitorii sau permanente, poate fi o proiecție a riscului în viitor.

Analiza SWOT ajută la planificarea strategică în modul următor:

- este o sursă de informații pentru planificarea strategică;
- construiește punctele tari;
- corectează slăbiciunile;
- maximizează răspunsul la oportunități;

- *ajută la depășirea amenințărilor la care este supusă organizația;*
- *ajută la identificarea competențelor de bază;*
- *ajută la stabilirea obiectivelor pentru planificarea strategică;*
- *ajută la cunoașterea trecutului și prezentului, dar și la anticiparea viitorului, astfel încât planurile pe care le faci să fie realizabile;*
- *oferă informații care ajută la sincronizarea resurselor și capacităților organizației cu mediul competitiv în care aceasta operează.*

Alegerea strategiei corecte, fundamentată pe analiza SWOT, va fi în mod cert în avantajul comunității.

Pe baza analizei situației existente, a fost realizată o analiză SWOT, care subliniază punctele tari, punctele slabe, oportunitățile de dezvoltare, dar și amenințările pentru comuna Bătrâna.

Analiza a fost realizată pe câteva domenii considerate de referință în contextul elaborării strategiei de dezvoltare locală a comunei:

- Infrastructură și dotări tehnico-edilitare
- Economie și dezvoltare rurală
- Educație
- Sănătate și protecție socială
- Mediu
- Cultură și turism
- Capacitate administrativă

ANALIZA SWOT A COMUNEI BĂTRÂNA

INFRASTRUCTURĂ ȘI DOTĂRI TEHNICO-EDILITARE	PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
	• Poziționarea comunei Bătrâna aproximativ 30 față de comuna vecină Dobra; • Accesarea de către autoritățile publice a unor proiectelor destinate investițiilor în dezvoltarea infrastructurii de transport și a celei tehnico-edilitare; • Gradul ridicat de racordare a populației la rețeaua de alimentare cu energie electrică; • Existența rețelei de apă în comună; • Implicarea administrației publice locale în realizarea unor proiecte pentru dezvoltarea și modernizarea infrastructurii; • Iluminat public stradal modernizat în proporție de 80%; • Comuna dispune de supraveghere video în satul Bătrâna.	• Inexistența unui sistem de alimentare cu gaze naturale; • Inexistența unui sistem centralizat de alimentare cu energie termică; • Necesitatea de dezvoltare a infrastructurii de sănătate și educație; • Rețeaua de drumuri comunale necesită reabilitare/modernizare. • Rețeaua de drumuri de exploatare din comună necesită reabilitare/modernizare; • Lipsa energiei electrice spre satele aparținătoare (Piatra, Răchițaua, și Fața Roșie); • Inexistența serviciilor de utilitate publică (canalizare); • Acces rutier îngreunat înspre și dispre comună datorită drumului de acces care este nemodernizat; • Nesemnălizarea corespunzătoare a căilor de acces în comună și în satele aparținătoare; • Străzile din comuna Bătrâna necesită reabilitare, inclusiv cu trotuare și rigole; • Distanța până la municipiul Deva este de aproximativ 60 km.
	OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
	• Potențial energetic amenajabil; • Lansarea și derularea programelor naționale sau europene de finanțare nerambursabilă din domeniul dezvoltării infrastructurii de mediu, transport, turistice, educaționale etc;	• Insuficiența fondurilor financiare locale pentru susținerea (din punct de vedere al cofinanțării în cazul unor programe de granturi) a unor proiecte de anvergură în domeniul dezvoltării infrastructurii de transport, apă,

• Existența unor planuri naționale de modernizare a rețelei rutiere; • Modernizarea infrastructurii rutiere și edilitare conform strategiei de dezvoltare a județului; • Atragerea de noi societăți de transport public în comun care să ofere servicii de calitate cetățenilor și care să favorizeze competitivitatea în acest domeniu.	- canalizare, turistică, de sănătate și educație; • Capacitatea scăzută a populației din localitate de a prelua și suporta costuri specifice de utilizare și întreținere a unei infrastructuri modernizate de transport, apă, canalizare, turistică, de sănătate și educație; • Insuficiența facilităților de cercetare care împiedică progresul către operații industriale cu valoare adăugată ridicată.
--	---

ECONOMIE ȘI DEZVOLTARE RURALĂ	PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
	• Ponderea considerabilă a terenurilor agricole din totalul suprafeței comunei; • Condiții climatice favorabile cultivării plantelor și a cartofilor; • Prezența solurilor de tip cernoziom, bogate în substanțe nutritive, cu fertilitate sporită; • Disponibilitate de terenuri fertile, de bună calitate pentru pomicultură. • Calitatea bună a factorilor de mediu (apă, aer, sol);	• Comuna nu beneficiază de accesul la toate utilitățile (gaze naturale și canalizare), fapt care ar putea atrage potențiali investitori; • Nu există personal calificat corespunzător (pentru învățământ, sănătate, cultură, servicii sociale); • Lipsa resurselor financiare proprii pentru punerea în execuție a proiectelor de investiții; • Competitivitate și eficiență scăzută a agriculturii; • Lipsa asociațiilor de producție; • Capacitate scăzută de atragere a investițiilor străine directe, rețea de sprijinire a afacerilor slab dezvoltată în zonă; • Slaba valorificare a disponibilului de teren agricol din localitatea Bătrâna, Județul Hunedoara; • Potențialul economic și structurile economice pentru valorificarea acestuia sunt modeste, aproape monofuncționale, dominant agricole; • Gradul redus de competitivitate economică și cooperare a IMM-urilor din zonă; • Existența unor exploatații agricole pe loturi reduse, ceea ce determină un grad scăzut de valorificare a produselor; • Slaba productivitate a populației ocupate în agricultură; • Inexistența fermelor agricole;

ECONOMIE ȘI DEZVOLTARE RURALĂ		• Slaba cooperare a operatorilor industriali și agricoli în crearea unor asociații, parcuri industriale, agricole; • Lipsa unor ONG-uri pe teritoriul comunei.
	OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
	• Liberalizarea piețelor și modernizarea modelelor de afaceri; • Efectivul mare de animale și suprafețe de teren care favorizează posibilitatea înființării de microferme; • Lansarea și derularea programelor de finanțare nerambursabilă din domeniul stimulării IMM-urilor și dezvoltării rurale, a creării parcurilor industriale și incubatoarelor de afaceri; • Simplificarea procedurilor administrative și încurajarea parteneriatelor și investițiilor străine.	• Migrația forței de muncă calificate către alte zone sau state; • Mediul legislativ fiscal instabil; • Lipsa de coeziune a măsurilor de dezvoltare economică și socială pe fondul accentuării lipsei de încredere a populației în redresarea economică; • Acces redus la granturi nerambursabile datorat nepreluării în termen a informațiilor; • Acces redus la credite pentru dezvoltare agricolă; • Neutilizarea corespunzătoare a forței de muncă prin programe de integrare pe piața muncii; • Slaba integrare în societatea informațională datorită posibilității reduse de procurare a computerelor, accesului scăzut la Internet etc. • Declinul volumului de activități locale în ramurile de bază ce influențează resursele de muncă, calitatea vieții populației și asigurarea resurselor financiare necesare realizării unor programe de modernizare a localității.

EDUCAȚIE	PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
	• Existența unui nivel foarte scăzut al mortalității infantile; • Omogenitatea populației în ceea ce privește componența etnică; • Durata medie de viață mai ridicată față de media națională.	• Fenomenul de scădere demografică, evoluția descendentă a valorilor indicatorilor de densitate a populației în perioada 2013-2021; • Lipsa elevilor în comună; • Lipsa forței de muncă; • Slaba educație și cultura antreprenorială la nivelul populației; • Inserție cu grad redus a populației tinere pe piața muncii; • Grad scăzut de integrare pe piața muncii a persoanelor dezavantajate; • Situația precară a sistemului de asistență medicală și sănătate din comuna Bătrâna; • Inexistența centrelor medicale de recuperare sau a unor centre familiale ori de asistență socială în localitate; • Ofertă redusă de agrement și petrecere a timpului liber; • Insuficienta implicare a societății civile în viața culturală a localității; • Nu există un muzeu al comunei.
EDUCAȚIE	OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
	• Îmbunătățirea sistemului legislativ din domeniul protecției sociale; • Lansarea și derularea programelor de finanțare nerambursabilă din domeniul asistenței sociale, dezvoltării învățământului și promovării culturale; • Existența unor programe guvernamentale și europene de implicare a ONG-urilor în viața culturală și socială; • Alocări suplimentare prin Fondul Social European (FSE), ce conferă cetățenilor europeni oportunități mai mari de angajare, promovează o educație mai bună și îmbunătățește situația persoanelor celor mai vulnerabile care se confruntă cu riscul de sărăcie.	• Accentuarea fenomenelor de mobilitate a populației și descreștere demografică; • Migrația externă a persoanelor cu nivel educațional ridicat; • Fenomenul de migrație a adolescenților către localitățile în care își desfășoară activitatea instituții de învățământ postliceal; • Prezența fenomenului de migrațiune al cadrelor didactice către alte domenii de activitate; • Insuficiența fondurilor financiare locale pentru reabilitarea clădirilor centre culturale și instituțiilor de învățământ din localitate.

SĂNĂTATE ȘI PROTECȚIE SOCIALĂ

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Existența unui compartiment de asistență socială la nivelul aparatului de specialitate al primarului comunei; • Asigurarea de servicii sociale pentru persoanele cu handicap grav, prin acordarea de beneficii sociale în cadrul aparatului de specialitate al primarului; • Buna organizare a serviciilor de consiliere și informare în cadrul aparatului de specialitate al Primarului.	• Inexistența unui dispensar uman în comună; • Lipsa unei farmacii umane în comună; • Sistemul de ajutor social nu încurajează reintegrarea activă; • Neefectuarea de studii profesionale pentru monitorizarea și analiza nevoilor reale ale comunității; • Numărul insuficient de specialiști în vederea înființării/furnizării de servicii sociale; • Lipsa parteneriatelor public-privat viabile și durabile. • Fonduri bugetare reduse pentru dezvoltarea sistemului de servicii sociale din comună.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Accesarea programelor cu finanțare europeană și/sau națională destinate reabilitării și extinderii clădirilor, respectiv dotării cu echipamente a unităților medicale; • Existența programelor și fondurilor naționale și europene accesibile pentru grupuri dezavantajate: programe sociale, programe de incluziune, programe educative, programe de mică infrastructură; • Implementarea Programului operațional pentru ajutorarea persoanelor defavorizate; • Existența la nivelul județului de modele de bună practică în furnizarea de servicii sociale; • Promovarea voluntariatului.	• Concentrarea specialiștilor, ca număr și timp de lucru, în unitățile medicale din mediul urban și dezechilibrarea sistemului public de sănătate; • Epuizarea din ce în ce mai rapidă a bugetelor unităților sanitare și CJAS, în urma multiplicării numărului bolnavilor ce necesită investigații și tratamente costisitoare; • Nivelul de trai redus poate duce la creșterea morbidității în mediul rural; • Deciziile cu privire la dezvoltarea serviciilor sociale aparțin factorilor politici; • Insuficiența fondurilor pentru susținerea serviciilor sociale specializate; • Scăderea solidarității sociale.

MEDIU	PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
	• Lipsa unor factori poluanți majori – comuna se află într-o zonă neafectată de dezvoltarea industrială excesivă; • Lipsa traficului auto intens, care să aibă un impact negativ asupra factorilor de mediu; • Comuna face parte din Asociația de Dezvoltare Intercomunitară - "Sistemul integrat de gestionare a deșeurilor Hunedoara"; • Operatorul de salubritate este Societatea S.C. SUPERCOM S.R.L.; • Lipsa poluării fonice.	• Lipsa monitorizării mediului înconjurător la nivelul comunei; • Lipsa de educație și de responsabilitate a populației în raport cu mediul; • Lipsa rețelei de canalizare poate genera poluarea apelor și a solului; • Administrația publică locală a comunei nu implementează sistemul de colectare selectivă a deșeurilor de la populație.
	OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
	• Existența fondurilor de investiții direcționate către proiecte în domeniul salubrității, canalizării, apelor uzate și protecției mediului în general; • Introducerea surselor regenerabile de energie (panouri fotovoltaice, etc.); • Existența unor finanțări guvernamentale pentru proiecte de mediu (lucrări de regularizare a scurgerilor pe versanți, îndiguiri, apărări și consolidări de maluri și albi, decolmatări, etc.); • Existența programelor de finanțare susținute din Fondul pentru Mediu, precum: programul Rabla, programul de îmbunătățire a calității mediului prin împădurirea terenurilor agricole degradate, programul național de îmbunătățire a calității mediului prin realizarea de spații verzi în localități.	• Schimbările climatice generate de încălzirea globală; • Condițiile meteorologice extreme care conduc la riscuri de genul inundațiilor și a secetei tind să devină mai frecvente și intensitatea lor să sporească; • Degradarea cadrului natural în cazul dezvoltării urbanistice necontrolate; • Poluarea aerului, apei și solului de către operatorii economici din zonă.

CULTURĂ ȘI TURISM	PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
	• Existența unui cămin cultural în comună; • Lăcașurile de cult de pe teritoriul comunei: biserica ortodoxă; • Cadrul natural deosebit; • Aer curat, absența poluării; • Arhitectura caselor vechi din lemn; • Existența în comună a unei "Case Muzeu"; • Se organizează Nedeea Tradițională din satul Bătrâna.	• Absența unui centru de informare turistică la nivelul comunei; • Practicarea agroturismului; • Promovare insuficientă a localității; • Infrastructura sportivă și de agrement insuficient dezvoltată; • Posibilități de agrement limitate la acest moment; • Lipsa unor agropensiuni sau case de vacanță. • Lipsa modernizării Căminului Cultural.
	OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
	• Dezvoltarea de parteneriate între administrația publică locală, producătorii locali, unități de turism și agrement și ONG-uri locale în scopul dezvoltării infrastructurii turistice și de agrement; • Posibilitatea atragerii resurselor financiare pentru dezvoltarea infrastructurii culturale, sportive și de agrement, precum și pentru organizarea de evenimente cultural-artistice, de promovare a folclorului și tradițiilor locale.	• Schimbările climatice au efecte negative asupra activităților economice, inclusiv a celor de turism și agrement; • Calamități naturale (inundații, cutremure etc.) sau situații excepționale (epidemii, pandemii, etc); • Intensificarea traficului și creșterea poluării mediului; • Lipsa de interes a generației tinere pentru conservarea tradiției; • Îmbătrânirea populației și migrația tinerilor.

CAPACITATE ADMINISTRATIVĂ	PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
	• Funcționari publici cu studii și experiență în administrația publică locală; • Răspuns prompt către cetățean; • Preocuparea pentru implementarea de proiecte de investiții care să determine dezvoltarea comunității sub aspect economic, social, cultural etc; • Existența site-ului web al instituției și posibilitatea accesării lui de pe dispozitive mobile (telefon, tabletă); • Comuna face parte din mai multe Asociații de Dezvoltare Intercomunitare.	• Lipsa resurselor financiare proprii pentru realizarea de investiții în vederea dezvoltării capacității administrative; • Absența la nivel național a unui sistem de monitorizare și evaluare a modului de furnizare a serviciilor publice; • Personal insuficient în administrație; • Complexitatea formalităților/procedurilor administrative care trebuie îndeplinite în relația administrație – cetățean; • Implicarea redusă a societății civile în stabilirea strategiilor locale pe termen mediu și lung; • Management neperformant al Primăriei; • Lipsa dotării cu tehnică modernă; • Lipsa unui sistem informatic integrat în administrația publică; • Lipsa modernizării clădirii unde funcționează Primăria.
	OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI

• Existența cadrului legal privind autonomia financiară și administrativă la nivelul autorității administrației publice locale; • Existența unei surse alternative generatoare de venituri proprii, prin proiectele finanțate din fonduri nerambursabile; • Existența mecanismelor de cooperare/ colaborare/ parteneriat, cum ar fi: asociații de dezvoltare intercomunitară, grupuri de acțiune locală, parteneriate public-public, public-privat, etc.; • Punerea la dispoziția autorității administrației publice locale de instrumente de management eficiente pentru desfășurarea activității în condiții de eficiență, economicitate și eficacitate.	• Legislație neclară, generată de întârzierea adoptării normelor de aplicare a unor acte normative, contradicții între prevederile legale și suprapuneri de acte normative; • Regulile de finanțare, atât regulile specifice ale finanțatorului, cât și legislația națională aplicabilă, nu sunt corelate și armonizate astfel încât să permită o aplicare facilă, unitară, previzibilă și sustenabilă, de natură să contribuie la dezvoltarea capacității beneficiarilor și la eficientizarea activităților acestora; • Influența și presiunile factorului politic.
---	--

CAPITOLUL IV: STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ

1. Misiunea

Misiunea administrației publice locale este de a asigura dezvoltarea durabilă a comunității, prin prestarea de servicii publice de calitate, crearea condițiilor pentru atragerea de noi investiții, înființarea de locuri de muncă și ridicarea nivelului de trai al locuitorilor.

2. Viziunea

Comuna Bătrâna 2027 - o comunitate rurală modernă, orientată spre dezvoltare durabilă, cu o infrastructură adaptată noilor tehnologii, în scopul creșterii calității vieții cetățenilor săi.

Viziunea de dezvoltare a comunei Bătrâna ne oferă o imagine în legătură cu ceea ce se intenționează a fi Bătrâna în următorii ani, bazându-se pe următoarele direcții generale:

- modernizarea și dezvoltarea economică durabilă a comunei;
- modernizarea infrastructurii;
- introducerea tehnologiilor avansate în toate domeniile;
- creșterea calității vieții locuitorilor comunei;
- consolidarea capacității administrației publice locale.

3. Obiectiv general

Dezvoltarea durabilă a comunei Bătrâna, prin creșterea competitivității economiei locale și ridicarea nivelului de viață tuturor locuitorilor săi.

4. Obiective strategice, obiective prioritare și măsuri aferente

La nivelul comunei Bătrâna au fost identificate 7 domenii de intervenție, cărora le corespund următoarele obiective strategice:

Obiectiv strategic 1**Modernizarea infrastructurii locale de transport și a dotărilor tehnico-edilitare**

În prezent, infrastructura rutieră a comunei prezintă anumite vulnerabilități cum ar fi:

- reabilitarea și modernizarea infrastructurii de transport;
- drumuri comunale nemodernizate;
- lipsa pistelor și a parcărilor de biciclete în punctele de interes ale comunei;
- infrastructura pietonală insuficient dezvoltată;
- șanțurile pentru scurgerea apelor pluviale nu sunt amenajate;

Din punct de vedere al utilităților publice:

- există rețea de apă, dar nu acoperă suprafața totală a comunei (racorduri);
- nu există sistem de distribuție gaze naturale în comună;
- este necesară extinderea rețelei de energie electrică;
- se recomandă utilizarea surselor regenerabile de energie.

La sfârșitul perioadei 2023-2027, comuna Bătrâna va beneficia de o rețea de drumuri de acces și străzi modernizate, de piste de biciclete, de nomenclator stradal și GIS integrat. Comuna Bătrâna va fi un loc în care cetățenii vor beneficia, de iluminat public modern, inclusiv din energii regenerabile, ca bază a apropierei condițiilor de viață de standardele europene, de infrastructură modernizată.

Obiective prioritare și măsuri aferente

Obiective prioritare	Măsuri aferente
1.1 Îmbunătățirea mobilității locuitorilor și mărfurilor prin dezvoltarea și modernizarea rețelei de infrastructură rutieră	1.1.1.Modernizare DC 121 A Răchițaua-Fața Roșie, KM 0+000-km 8+380, Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara
	1.1.2.Reabilitare și modernizare drumuri comunale DC 121 A Răchițaua-Fața Roșie și DC 121 B Piatra, Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara
	1.1.3.Modernizare străzi comunale în Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara
	1.1.4.Pietruire drumuri agricole, vicinale în Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara
	1.1.5.Realizare șanțuri și podețe betonate în Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara
	1.1.6.Modernizare drumuri de interes local în Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara
	1.1.7.Achiziționarea de biciclete și punerea lor la dispoziția cetățenilor și turiștilor

1.2 Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare	1.2.1.Actualizarea PUG--ului
	1.2.2.Cadastrare și întabulare imobile
	1.2.3.Reglementarea situației judice a imobilelor
	1.2.4.Elaborare nomenclator stradal în Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara
	1.2.5.Elaborare GIS în Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara
	1.2.6.Extindere rețea de canalizare și stație de epurare în comuna Bătrâna
	1.2.7.Extindere capacitate captare apă potabilă în Comuna Bătrâna
	1.2.8.Extindere rețea electrică în satele Piatra, Răchițaua, Fața Roșie
	1.2.9.Modernizare sistem de iluminat public stradal în Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara
	1.2.10.Înființare case mortuare/capele

Obiectiv strategic 2

Dezvoltarea economiei locale și creșterea competitivității acesteia

Dezvoltarea mediului de afaceri local prin sprijinirea întreprinzătorilor privați existenți și atragerea de noi investitori va avea efecte benefice pentru întreaga comunitate locală. Vor fi astfel obținute:

- venituri mai mari la bugetul local;
- crearea de noi locuri de muncă;
- specializarea forței de muncă;
- reducerea/eliminarea șomajului;
- promovarea valorilor comunei;
- creșterea producției vegetale;
- creșterea vitelor și a oilor;
- valorificarea produselor de origine animală și vegetală din zonă.

Aceasta implică inclusiv dezvoltarea infrastructurii rutiere de transport, precum și dotări tehnico-edilitare la standarde moderne.

Obiective prioritare și măsuri aferente

Obiective prioritare	Măsuri aferente
2.1 Creșterea competitivității producătorilor locali	2.1.1.Creșterea producției vegetale în zonă și valorificarea în industria alimentară
	2.1.2.Încurajarea creșterii oilor și a produselor ecologice din lapte de oaie
	2.1.3.Dezvoltarea unor centre moderne de colectare și depozitare a produselor locale și a fructelor de pădure, inclusiv prelucrarea locală (dulceață, compot, siropuri, esențe, produse medicinale, etc.)
	2.1.4.Sprijinirea înființării asociațiilor pentru creșterea animalelor și valorificarea laptelui în produse alimentare
	2.1.5.Creșterea vitelor pentru carne și dezvoltarea unor mici abatoare și unități de procesare a cărnii
	2.1.6.Colectarea cătinei și a fructelor de pădure și valorificarea acestora în industria alimentară și farmaceutică
	2.1.7.Înființare supermarket/magazin universal/minimarket
2.2 Dezvoltarea serviciilor de consultanță și expertiză în afaceri competitive	2.2.1.Consultanță proiecte de investiții cu finanțare națională sau europeană

Obiectiv strategic 3**Servicii de educație moderne și performante**

Nu se poate vorbi de dezvoltarea durabilă a unei comunități fără asigurarea de servicii de educație moderne și performante. Constituie priorități pentru administrația publică locală:

- reabilitarea școlilor din comună;
- amenajare bibliotecă comunală;
- îmbunătățirea accesului la procesul de învățare pentru copiii din comună;
- atragerea în comună de noi familii cu copii și/sau revenirea familiilor băștinașe acasă.

Obiective prioritare și măsuri aferente

Obiective prioritare	Măsuri aferente
3.1 Asigurarea accesului tuturor cetățenilor la servicii de educație	3.1.1.Reabilitarea, modernizarea clădirilor și spațiilor unităților de învățământ primar din comuna Bătrâna
	3.1.2.Amenajare și modernizare bibliotecă comunală
	3.1.3.Reabilitare imobil cămin cultural
	3.1.4.Construire/Reabilitare și modernizare grupuri sanitare la școlile din comuna Bătrâna

Obiectiv strategic 4**Servicii de sănătate și sociale de calitate**

Creșterea calității vieții cetățenilor comunei este întemeiată și pe servicii de sănătate și de protecție socială furnizate la cele mai înalte standarde în domeniu.

Pe teritoriul comunei Bătrâna nu există un dispensar uman. Administrația publică locală intenționează înființarea unui dispensar medical cu echipament medical performant.

Aceasta va determina creșterea calității actului medical pentru locuitorii comunei.

Obiective prioritare și măsuri aferente

Obiective prioritare	Măsuri asociate
4.1 Îmbunătățirea infrastructurii unităților medicale și a celor de protecție socială	4.1.1.Amenajare dispensar medical, sat Bătrâna, Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara
	4.1.2.Dotare cu echipamente medicale performante a dispensarului medical
	4.1.3.Dotarea cu echipamente performante pentru acordarea ajutorului medical de urgență și achiziționarea unei mașini (salvare) pentru deplasarea la cel mai apropiat spital la nevoie
4.2 Îmbunătățirea calității serviciilor medicale și facilitarea accesului la servicii medicale de calitate	4.2.1.Campanii de analize și investigații medicale gratuite
	4.2.2.Constituirea unei structuri de asistență medicală comunitară la nivelul UAT
	4.3.1.Formarea continuă a personalului din cadrul structurii de asistență socială

4.3 Dezvoltarea serviciilor sociale locale	4.3.2.Elaborare și implementare strategie de dezvoltare a serviciilor sociale pe termen mediu și lung
---	---

Obiectiv strategic 5

Conservarea patrimoniului cultural și dezvoltarea infrastructurii sportive și de agrement

La sfârșitul perioadei 2023-2027, comuna Bătrâna va avea o ofertă diversificată, bazată pe o infrastructură modernă, care va cuprinde monumente istorice și culturale reabilite, case vechi restaurate.

Un alt obiectiv îl reprezintă posibilitățile multiple de recreere și petrecere a timpului liber, prin crearea unor trasee turistice către peșterile din zonă și către rezervația Codrii Seculari.

Se impune de asemenea sprijinirea locuitorilor pentru a-i ajuta la conservarea și restaurarea caselor vechi din lemn pentru ca acestea să poată intra într-un circuit turistic care ar putea ajuta la creșterea numărului de turiști și la promovarea comunei atât pe plan național cât și internațional.

Se va pune accent deosebit pe consolidarea bisericii și realizarea unei broșuri publicitare.

Obiective prioritare și măsuri aferente

Obiective prioritare	Măsuri aferente
5.1 Dezvoltarea și valorificarea patrimoniului cultural identitar	5.1.1.Integrarea într-o rețea națională cu circuit închis a caselor vechi din pământ și lemn și valorificarea caselor tradiționale cu scop turistic într-o rețea la nivelul județului Hunedoara
	5.1.2.Integrarea în circuite turistice a unor monumente istorice, biserici, muzee din Comuna Bătrâna
	5.1.3.Organizare școală de vară și/sau ateliere multianuale pentru artiști și cercetători
	5.1.4.Organizare de trasee tematice de tip „Drumul Codrilor Seculari”
	5.1.5.Organizare de circuite turistice cu includerea peșterilor din zonă și a rezervațiilor naturale
	5.1.6.Realizare broșură și alte materiale publicitare de promovare turistică a Comunei Bătrâna, Județul Hunedoara
	5.1.7.Actualizare website și rețele sociale de promovare turistică a Comunei Bătrâna, Județul Hunedoara
	5.1.8.Reabilitare și modernizare căi de acces la biserică din satul Bătrâna, Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara
	5.1.9.Reabilitare/Restaurare biserică din Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara

5.2 Promovarea și valorificarea patrimoniului natural	5.2.1.Program de adoptare a monumentelor naturii
	5.2.2.Program de curățare a tuturor zonelor naturale (în special de deșeuri de plastic) și organizarea de programe de educare a populației, precum și înăsprirea penalităților
	5.2.3.Cartarea obiectivelor turistice naturale
	5.2.4.Amenajare bază turistică pădure
	5.2.5.Amenajare parc aventură
	5.2.6.Amenajare spațiu verde pentru picnic

Obiectiv strategic 6**Protejarea și conservarea mediului natural**

Un mediu natural sănătos generează:

- calitate a vieții crescută pentru locuitorii comunei;
- atractivitate turistică și culturală a zonei;
- noi investiții;
- evitarea efectelor negative ale dezastrelor naturale.

Preocuparea administrației publice locale pentru protecția și conservarea mediului natural este o prioritate.

Obiective prioritare și măsuri aferente

Obiective prioritare	Măsuri aferente
6.1 Îmbunătățirea calității aerului (reducerea gazelor cu efect de seră), apei și solului	6.1.1.Achiziționarea de biciclete și punerea lor la dispoziția turiștilor și a cetățenilor
	6.1.2.Amenajare stații de încărcare a autovehiculelor
	6.1.3.Construire parc fotovoltaic cu panouri solare
	5.1.4.Utilizarea complementară a surselor regenerabile de energie în instituțiile publice
	6.1.5.Reabilitarea termică a clădirilor unităților de învățământ din comuna Bătrâna, Județul Hunedoara
	6.1.6.Reabilitarea termică a clădiri sediului Primăriei din Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara
	6.1.7.Campanii de conștientizare privind beneficiile unui mediu curat și sănătos și combaterea poluării
6.2 Implementarea managementului integrat al deșeurilor	6.2.1.Campanii de educare a cetățenilor privind responsabilitatea lor în ceea ce privește colectarea selectivă a deșeurilor

	6.2.2.Instalarea de pubele pentru colectarea selectivă a deșeurilor
	6.2.3.Dotarea gospodăriilor cu pubele pentru colectarea selectivă a deșeurilor
6.3 Protecția și conservarea habitatelor naturale și a ariilor naturale protejate	6.3.1.Decolmatare râuri
	6.3.2. Regularizare curs de apă
	6.3.3.Reabilitare diguri de protecție și poduri de trecere pe Valea Dobrișoarei
	6.3.4.Acțiuni de curățare a tuturor zonelor naturale (în special de deșeuri din plastic) și organizarea de programe sistematice de educare a populației pentru combaterea fenomenului poluării

Obiectiv strategic 7

Dezvoltarea capacității administrative

O administrație publică modernă trebuie să câștige încrederea cetățenilor și a altor tipuri de beneficiari, oferindu-le servicii prompte și asigurând constanță în calitatea prestării serviciilor.

În acest scop, administrația publică locală:

- își va recruta personalul pe criterii profesionale și transparente;
- se va preocupa de crearea de condiții optime de muncă, prin dotarea cu tehnologie de ultimă generație și achiziția de softuri performante;
- se va concentra pe implementarea de e-servicii, care să faciliteze contactul cu cetățenii și reducerea timpilor de soluționare a cererilor acestora.

În conceperea și furnizarea serviciilor, ca și în luarea altor tipuri de decizii, administrația publică se va sprijini pe participarea cetățenilor, implicarea experților și a actorilor cheie din societate, prin mecanisme stabile de consultare.

Obiective prioritare și măsuri aferente

Obiective prioritare	Măsuri aferente
7.1 Dezvoltarea capacității administrației publice locale	7.1.1.Actualizare și dezvoltare Sistem de Control Intern Managerial
	7.1.2.Achiziție și punere în funcțiune de echipamente performante de tehnică de calcul (calculatoare, imprimante multifuncționale etc.)

	7.1.3.Achiziția și utilizarea de softuri performante pentru furnizarea de servicii de calitate către cetățeni și reducerea timpului de soluționare a solicitărilor acestora
	7.1.4.Utilizarea sistemelor online de lucru implementate la nivel național
	7.1.5.Programe de instruire și perfecționare profesională anuală
	7.1.6.Organizare de schimburi de experiență cu alte autorități și instituții publice la nivel județean, național și european
	7.1.7.Dezvoltare website și publicare informații conform legislației în vigoare a standardelor aprobate
	7.1.8.Reabilitare și modernizare sediu primărie Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara
	7.1.9.Reabilitare Clădire Administrativă, sediul primăriei Bătrâna
	7.1.10.Reabilitare termică a clădirii sediului Primăriei din Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara
	7.1.11.Utilizarea complementară a surselor regenerabile de energie în primărie
	7.1.12.Dotarea cu mașini, utilaje și echipamente performante pentru intervenția în situațiile de urgență (incendii, inundații, deszăpezire etc.)
	7.1.13.Extindere sistem de monitorizare video la sediul primăriei și în Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara
7.2 Digitalizarea și tehnologizarea administrației publice locale	7.2.1.Acces gratuit la Wi-Fi a tuturor cetățenilor
	7.2.2.Racordarea la rețeaua de internet în bandă largă
	7.2.3.Utilizarea sistemelor online de lucru implementate la nivel național
	7.2.4.Crearea arhivei digitale a Primăriei
	7.2.5.Programe de formare și perfecționare profesională în tehnologii digitale

5. Planul local de acțiune

Planul local de acțiune constituie o planificare reală pe termen mediu și lung pentru realizarea obiectivelor stabilite în strategia de dezvoltare locală. Toate măsurile se concretizează în planul local de acțiune prin programe și proiecte.

Termenul de realizare a Planului local de acțiune trebuie să corespundă termenului de 4 ani, fixat pentru realizarea Strategiei de dezvoltare locală a comunei.

Periodic, Planul local de acțiune trebuie revizuit astfel încât obiectivele fixate să țină cont de evoluția macroeconomică la nivel național, starea economiei la nivel regional și local, precum și de opiniile comunității locale cu privire la implementarea lui.

Planul local de acțiune a fost dimensionat pe următoarele domenii principale:

Economie și mediu de afaceri (incluzând ramura agricultură și dezvoltare rurală)

Infrastructură

Mediu

Educație

Cultură, sport, turism

Sănătate și incluziune socială

Administrație publică

PLANUL LOCAL DE ACȚIUNE PENTRU PERIOADA 2023-2027

DOMENIU: INFRASTRUCTURĂ ȘI UTILITĂȚI						
Prioritate	Măsuri asociate	Proiecte de investiții	Indicatori de evaluare	Surse posibile de finanțare	Perioadă de implementare	Responsabili
1.1. Îmbunătățirea mobilității locuitorilor și mărfurilor prin dezvoltarea și modernizarea rețelei de infrastructură rutieră	1.1.1. Reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri în vederea îmbunătățirii conexiunii rutiere în comună și între localitățile din județ.	1.Modernizare DC 121 A Răchițaua-Fața Roșie, KM 0+000-km 8+380, Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara	Lungimea drumului comunal modernizat (km)	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar
		2.Reabilitare și modernizare drumuri comunale DC 121 A Răchițaua-Fața Roșie și DC 121 B Piatra, Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara	Lungimea drumurilor comunale reabilite și modernizate (km)	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar
		3.Modernizare străzi comunale în Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara	Lungimea străzilor comunale modernizate (km)	Buget local Buget de stat	2023-2027	Consiliul local Primar

				Fonduri europene Alte surse legal constituite		
		4.Pietruire drumuri agricole, vicinale în Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara	Lungime drumuri pietruite (km)	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar
		5.Realizare șanțuri și podețe betonate în Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara	Lungime șanțuri și podețe betonate realizate (km)	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar
		6.Modernizare drumuri de interes local în Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara	Lungime drumuri modernizate (km) Număr beneficiari	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar

	1.1.2. Amenajarea de piste de biciclete	1.Amenajare pistă pentru biciclete în Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara	Lungime pistă pentru biciclete amenajată (km) Număr beneficiari	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar
		2.Achiziționarea de biciclete și punerea lor la dispoziția cetățenilor și turiștilor	Număr biciclete achiziționate Număr beneficiari	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite		
1.2. Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare	1.2.1.Elaborare/ Actualizare PUG	1.Actualizarea PUG--ului	Grad de implementare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar
	1.2.2. Lucrări de cadastru, întabulări	1.Cadastrare și întabulare imobile	Număr și suprafețe imobile cadastrate și întabulate Număr beneficiari	Buget local Buget de stat		

				Fonduri europene Alte surse legal constituite		
		2.Reglementarea situației judece a imobilelor	Situația imobilelor reglementată Număr beneficiari	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar
		3.Elaborare nomenclator stradal în Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara	Denumirile de drumuri și adrese administrative din comună identificate și evidențiate în Nomenclatorul stradal	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar
		4.Elaborare GIS în Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara	Suprafața vectorizată din intravilan/extravilan comunei (ha)	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar

	1.2.3. Introducerea, extinderea, reabilitarea și modernizarea rețelei de apă și canalizare	1.Extindere rețea de canalizare și stație de epurare în comuna Bătrâna	Lungimea rețelei de canalizare (km) Număr beneficiari	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar
		2.Extindere capacitate captare apă potabilă în Comuna Bătrâna	Capacitate captare apă potabilă (l) Număr beneficiari	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar
	1.2.4. Sprijinirea extinderii și modernizării rețelei de curent electric	1.Extindere rețea electrică în satele Piatra, Răchițaua, Fața Roșie	Lungimea rețelei electrice (km) Număr racordări la rețea Număr beneficiari	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar
	1.2.5. Sprijinirea extinderii și modernizării rețelei de iluminat public	1.Modernizare sistem de iluminat public stradal în Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara	Lungime rețelei electrice (km) Număr puncte de aprindere Număr beneficiari	Buget local Buget de stat Fonduri europene	2023-2027	Consiliul local Primar

				Alte surse legal constituite		
	1.2.6. Asigurare servicii publice pentru cetățeni	1.Înființare case mortuare/capele	Suprafețe case mortuare/capele înființate (mp) Număr beneficiari	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar

DOMENIU: ECONOMIE ȘI MEDIU DE AFACERI

Prioritate	Măsurile asociate	Proiecte de investiții	Indicatori de evaluare	Surse posibile de finanțare	Perioadă de implementare	Responsabili
2.1. Creșterea competitivității producătorilor locali	2.1.1.Valorificarea inteligentă a potențialului agro-zootehnic, viticol, pomicol și silvicol al comunității	1.Creșterea producției vegetale în zonă și valorificarea în industria alimentară	Venituri generate	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Fonduri private Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar Investitori privați
		2.Încurajarea creșterii oilor și a produselor ecologice din lapte de oaie	Efective de animale Unități de producție create	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2023-2027	Consiliul local Primar Producători locali

			Capacitate de producție și desfacere Locuri de muncă nou-create	Fonduri private Alte surse legal constituite		
		3.Dezvoltarea unor centre moderne de colectare și depozitare a produselor locale și a fructelor de pădure, inclusiv prelucrarea locală (dulceață, compot, siropuri, esențe, produse medicinale etc)	Suprafață centru construit și amenajat (mp) Capacitate centru Cantitate produse locale păstrate și valorificate	Buget local Buget de stat Fonduri europene Fonduri private Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar Operatori economici Producători locali
		4.Sprijinirea înființării asociațiilor pentru creșterea animalelor și valorificarea laptelui în produse alimentare	Asociații sprijinite Cantitate produse din lapte valorificată Venituri generate	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Fonduri private Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar Operatori economici Producători locali
		5.Creșterea vitelor pentru carne și dezvoltarea unor mici abatoare și unități de procesare a cărnii	Efective de animale Unități de producție create Capacitate de producție și desfacere	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Fonduri private Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar Operatori economici Producători locali

			Locuri de muncă nou-create			
		6.Colectarea cătinei și a fructelor de pădure și valorificarea acestora în industria alimentară și farmaceutică	Cantitate fructe de pădure colectate și valorificate	Buget local Buget de stat Fonduri europene Fonduri private Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar Investitori privați
		7.Înființare supermarket/magazin universal/minimarket	Plus valoare adusă Număr magazine deschise Număr de locuri de muncă nou create Număr beneficiari	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar Operatori economici
2.2.Dezvoltarea serviciilor de consultanță și expertiză în afaceri competitive	2.2.1.Facilitarea accesului la finanțare, inclusiv a accesului la informațiile cu privire la surse de finanțare	1.Consultanță proiecte de investiții cu finanțare națională sau europeană	Număr sesiuni de consultanță Număr beneficiari	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse	2023-2027	Consiliul local Primar Investitori privați

DOMENIU: EDUCAȚIE						
Prioritate	Măsurile asociate	Proiecte de investiții	Indicatori de evaluare	Surse posibile de finanțare	Perioadă de implementare	Responsabili
3.1. Asigurarea accesului tuturor cetățenilor la servicii de educație	3.1.1. Asigurarea educației de bază pentru toți cetățenii, prin sprijinirea învățământului primar și gimnazial și prevenirea abandonului școlar	1.Reabilitarea, modernizarea clădirilor și spațiilor unităților de învățământ primar din comuna Bătrâna	Suprafețe reabilite, modernizate (mp) Număr beneficiari	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar Conducerea unităților de învățământ
		2.Amenajare și modernizare bibliotecă comunală	Suprafață amenajată și modernizată (mp) Capacitate bibliotecă Volum fond de carte Număr beneficiari	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar
		3.Reabilitare imobil cămin cultural	Suprafață reabilitată (mp) Număr și valoare dotări Capacitate sală de evenimente Număr beneficiari	Buget local Buget de stat Fonduri europene	2023-2027	Consiliul local Primar

				Alte surse legal constituite		
		4.Construire/Reabilitare și modernizare grupuri sanitare la școlile din comuna Bătrâna	Număr grupuri sanitare construite/reabilitate Număr beneficiari	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar Conducerea unităților de învățământ

DOMENIU: SĂNĂTATE ȘI PROTECȚIE SOCIALĂ

Prioritate	Măsuri	Proiecte	Indicatori de evaluare	Surse posibile de finanțare	Perioadă de implementare	Responsabili
4.1.Îmbunătățirea infrastructurii unităților medicale și a celor de protecție socială	4.1.1.Reabilitarea, modernizarea și extinderea/construirea clădirilor și spațiilor unităților medicale și de protecție socială	1.Amenajare dispensar medical, sat Bătrâna, Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara	Suprafață reabilitată/modernizată (mp) Număr și valoare dotări Număr beneficiari	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar
		2.Dotare cu echipamente medicale	Număr și valoare dotări	Buget local	2023-2027	Consiliul local

		performante a dispensarului medical	Număr beneficiari	Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite		Primar
	4.1.2. Dezvoltarea serviciilor medicale de urgență și acordare a primului ajutor.	1.Dotarea cu echipamente performante pentru acordarea ajutorului medical de urgență și achiziționarea unei mașini (salvare) pentru deplasarea la cel mai apropiat spital la nevoie	Număr și valoare dotări Număr și valoare mașină (salvare) achiziționată Număr cadre medicale instruite Număr beneficiari	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar Personalul medical din comună
4.2. Îmbunătățirea calității serviciilor medicale și facilitarea accesului la servicii medicale de calitate	4.2.1.Încurajare acțiunilor ce vizează prevenirea îmbolnăvirii	1.Campanii de analize și investigații medicale gratuite	Număr campanii organizate Număr beneficiari	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar Furnizori de servicii medicale
	4.2.2. Creșterea egalității de șanse privind accesul la servicii în domeniul sănătății	1.Constituirea unei structuri de asistență medicală comunitară la nivelul UAT	Grad de implementare	Buget local Buget de stat Fonduri europene	2023-2027	Consiliul local Primar

				Alte surse legal constituite		
4.3. Dezvoltarea serviciilor sociale locale	4.3.1.Consolidarea managementului sistemului de asistență socială la nivelul administrației publice locale	1.Formarea continuă a personalului din cadrul structurii de asistență socială	Număr programe de formare Număr beneficiari	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar
		2.Elaborare și implementare strategie de dezvoltare a serviciilor sociale pe termen mediu și lung	Proiecte de investiții implementate la nivel social Număr beneficiari	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar

DOMENIU: TURISM, CULTURĂ ȘI SPORT						
Prioritate	Măsuri asociate	Proiecte de investiții	Indicatori de evaluare	Surse posibile de finanțare	Perioadă de implementare	Responsabili
5.1.Dezvoltarea și valorificarea patrimoniului cultural identitar	5.1.1.Elaborarea unei strategii de marketing pentru promovarea patrimoniului cultural și a unei agende de evenimente culturale, în strânsă corelare cu patrimoniul cultural	1.Integrarea într-o rețea națională cu circuit închis a caselor vechi din pământ și lemn și valorificarea caselor tradiționale cu scop turistic într-o rețea la nivelul județului Hunedoara	Număr case restaurate Suprafețe restaurate Număr turiști atrași	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar Operatori de turism ONG-uri
		2.Integrarea în circuite turistice a unor monumente istorice, biserici, muzee din Comuna Bătrâna	Număr de obiective integrate în circuite turistice Număr de circuite turistice realizate într-o unitate de timp (un an) Număr turiști/vizitatori	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar Operatori de turism ONG-uri
		3.Organizare școală de vară și/sau ateliere multianuale pentru artiști și cercetători	Număr programe/ateliere organizate Număr participanți	Buget local Buget de stat Fonduri europene	2023-2027	Consiliul local Primar ONG-uri

				Alte surse legal constituite		
		4.Organizare de trasee tematice de tip „Drumul Codrilor Seculari”	Număr și lungime trasee tematice organizate Număr de turiști/vizitatori atrași	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar ONG-uri
		5.Organizare de circuite turistice cu includerea peșterilor din zonă și a rezervațiilor naturale	Număr circuite turistice organizate Număr turiști/vizitatori atrași Plus valoare adusă	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar ONG-uri
		6.Realizare broșură și alte materiale publicitare de promovare turistică a Comunei Bătrâna, Județul Hunedoara	Număr turiști/vizitatori atrași raportat la valoare investită în promovare Plus valoare adusă	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar ONG-uri
		7.Actualizare website și rețele sociale de promovare turistică a	Website și rețele sociale de promovare realizate	Buget local	2023-2027	Consiliul local Primar

		Comunei Bătrâna, Județul Hunedoara	Valoare investită în promovare Număr utilizatori website Număr vizitatori/turiști Plus valoare adusă	Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite		ONG-uri
	5.1.2.Sprijinirea reabilitării și extinderii infrastructurii culturale: muzee, așezăminte culturale, monumente istorice, case tradiționale etc.	1.Reabilitare și modernizare căi de acces la biserica din satul Bătrâna, Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara	Lungime căi de acces reabilitate și modernizate (km)	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar
		2.Reabilitare/Restaurare biserică din Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara	Clădire restaurată Suprafață restaurată (mp) Plus valoare adusă	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar Biserica ONG-uri
5.2.Promovarea și valorificarea patrimoniului natural	5.1.1.Facilitarea punerii în valoare a potențialului natural al zonei	1.Program de adoptare a monumentelor naturii	Număr monumente	Buget local	2023-2027	Consiliul local Primar ONG-uri
		2.Program de curățare a tuturor zonelor naturale (în special de deșeuri de plastic) și organizarea de	Număr programe de ecologizare Suprafețe ecologizate	Buget local Buget de stat	2023-2027	Consiliul local Primar ONG-uri

		programe de educare a populației, precum și înăsprirea penalităților		Fonduri europene Alte surse legal constituite		
		3.Cartarea obiectivelor turistice naturale	Obiective turistice cartate	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar
	5.2.2. Crearea și dezvoltarea zonelor sportive și de agrement	1.Amenajare bază turistică pădure	Număr turiști atrași Număr locuri de muncă create	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar ONG-uri
		2.Amenajare parc aventură	Suprafață amenajată Investitori privați atrași Servicii/ Facilități puse la dispoziția turiștilor Număr vizitatori/ turiști	Buget local Buget de stat Fonduri europene Fonduri private	2023-2027	Consiliul local Primar Investitori privați

				Alte surse legal constituite		
		3.Amenajare spațiu verde pentru picnic	Suprafață amenajată Facilități puse la dispoziția turiștilor Număr vizitatori/ turiști	Buget local Buget de stat Fonduri europene Fonduri private Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar

DOMENIU: MEDIU

Prioritate	Măsuri asociate	Proiecte de investiții	Indicatori de evaluare	Surse posibile de finanțare	Perioadă de implementare	Responsabili
6.1.Îmbunătățirea calității aerului (reducerea gazelor cu efect de seră), apei și solului	6.1.1.Sprijinirea utilizării mijloacelor de transport mai puțin poluant/poluante	1.Achiziționarea de biciclete și punerea lor la dispoziția turiștilor și a cetățenilor	Biciclete achiziționate Număr beneficiari	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar

		2.Amenajare stații de încărcare a autovehiculelor	Stații instalate – număr stații de încărcare Număr beneficiari	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Suprafață parcare amenajată (mp) Capacitate parcare – număr locuri Stații instalate – număr stații de încărcare Număr beneficiari
	6.1.2. Sprijinirea inițiativelor, programelor și acțiunilor ce vizează utilizarea surselor alternative de energie/energie regenerabilă: eoliană, solară, biomasă, termală, etc.	1.Construire parc fotovoltaic cu panouri solare	Suprafață parc fotovoltaic Număr panouri solare Număr beneficiari deserviți	Buget local Buget de stat Fonduri europene Fonduri private Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar Investitori privați
		2.Utilizarea complementară a surselor regenerabile de energie în instituțiile publice	Număr instituții care utilizează surse alternative de energie	Fondul de Mediu Fonduri europene	2023-2027	Consiliu local Primar Firme de consultanță

	6.1.3. Măsurile de eficientizare energetică și reabilitare termică a clădirilor	1.Reabilitarea termică a clădirilor unităților de învățământ din comuna Bătrâna, Județul Hunedoara	Suprafață clădiri reabilite termic (mp) Număr beneficiari	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar Conducerea unităților de învățământ
		2.Reabilitarea termică a clădiri sediului Primăriei din Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara	Suprafață reabilitată termic (mp) Procent (%) reducere costuri cu energia Număr beneficiari	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar
	6.1.4. Îmbunătățirea gradului de educare, conștientizare, informare, consultare și participare a cetățenilor în luarea deciziilor privind mediul	1.Campanii de conștientizare privind beneficiile unui mediu curat și sănătos și combaterea poluării	Număr campanii Număr beneficiari	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliu local Primar
6.2.Implementarea managementului integrat al deșeurilor	6.2.1.Încurajarea colectării selective a deșeurilor	1.Campanii de educare a cetățenilor privind responsabilitatea lor în ceea ce privește colectarea selectivă a deșeurilor	Număr campanii Număr beneficiari	Buget local Buget de stat	2023-2027	Consiliu local Primar

				Fonduri europene Alte surse legal constituite		
		2.Instalarea de pubele pentru colectarea selectivă a deșeurilor	Număr și valoare pubele achiziționate Număr puncte de instalare Număr beneficiari	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar
		3.Dotarea gospodăriilor cu pubele pentru colectarea selectivă a deșeurilor	Număr gospodării deservite	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar
6.3.Protecția și conservarea habitatelor naturale și a ariilor naturale protejate	6.3.1.Sprijinirea măsurilor de prevenire a dezastrelor naturale	1.Decolmatare râuri	Lungime râuri decolmate (km)	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar

		2.Regularizare curs de apă	Suprafață regularizată	Buget local Buget de stat Fonduri europene	2023-2027	Consiliul local Primar
		3.Reabilitare diguri de protecție și poduri de trecere pe Valea Dobrișoarei	Diguri de protecție reabilitate Număr poduri realizate	Buget local Buget de stat Fonduri europene	2023-2027	Consiliul local Primar
	6.3.2.Sprijinirea conservării biodiversității și a ariilor naturale protejate	1.Acțiuni de curățare a tuturor zonelor naturale (în special de deșeuri din plastic) și organizarea de programe sistematice de educare a populației pentru combaterea fenomenului poluării	Număr de programe de curățare organizate Număr participanți Suprafețe ecologizate	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar ONG-uri

DOMENIU: CAPACITATE ADMINISTRATIVĂ

Prioritate	Măsurile asociate	Proiecte de investiții	Indicatori de evaluare	Surse posibile de finanțare	Perioadă de implementare	Responsabili
7.1.Dezvoltarea capacității	7.1.1.Dezvoltarea capacității	1.Actualizare și dezvoltare Sistem de	Grad de implementare	Buget local	2023-2027	Consiliul local

administrației publice locale	administrative la nivelul localității prin introducerea de instrumente și proceduri moderne de management	Control Intern Managerial		Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite		Primar
	7.1.2.Dotarea cu tehnologie IT modernă și performantă, care să permită implementarea unor soluții software integrate de gestiune ușoară, rapidă și modernă a activității curente a administrației publice	1.Achiziție și punere în funcțiune de echipamente performante de tehnică de calcul (calculatoare, imprimante multifuncționale etc)	Număr și valoare echipamente Număr beneficiari	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar
	7.1.3.Simplificarea procedurilor birocratice și administrative pentru cetățeni și mediul de afaceri, prin încurajarea furnizării și utilizării e-guvernării	1.Achiziția și utilizarea de softuri performante pentru furnizarea de servicii de calitate către cetățeni și reducerea timpului de soluționare a solicitărilor acestora	Număr și valoare softuri Număr cetățeni deserviți Termen de soluționare cereri	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar
		2.Utilizarea sistemelor online de lucru	Număr utilizatori sisteme online	Buget local	2023-2027	Consiliul local Primar

		implementate la nivel național	Număr cereri/ tranzacții soluționate online Termen de soluționare	Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite		
	7.1.4.Dezvoltarea competențelor și cunoștințelor personalului din administrația publică locală (inclusiv decidenții politici)	1.Programe de instruire și perfecționare profesională anuală	Număr programe de instruire Număr beneficiari	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar
		2.Organizare de schimburi de experiență cu alte autorități și instituții publice la nivel județean, național și european	Număr activități organizate Număr participanți	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite		
	7.1.5.Creșterea gradului de transparență la nivelul administrației publice locale	1.Dezvoltare website și publicare informații conform legislației în vigoare a standardelor aprobate	Număr participanți instruiți Valoare investită în actualizare/realizare website Număr utilizatori website	Buget local Buget de stat Fonduri europene	2023-2027	Consiliul local Primar

				Alte surse legal constituite		
	7.1.6.Sediu administrativ și infrastructură	1.Reabilitare și modernizare sediu primărie Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara	Suprafață reabilitată modernizată (mp) Număr și valoare dotări Număr beneficiari	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar
		2.Reabilitare Clădire Administrativă, sediul primăriei Bătrâna	Suprafață reabilitată (mp) Număr beneficiari	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar
		3.Reabilitare termică a clădirii sediului Primăriei din Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara	Suprafață reabilitată termic (mp) Procent (%) reducere costuri cu energia Număr beneficiari	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar
		4.Utilizarea complementară a	Energie din surse regenerabile la primărie	Buget local	2023-2027	Consiliul local Primar

		surselor regenerabile de energie în primărie		Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite		
		1.Dotarea cu mașini, utilaje și echipamente performante pentru intervenția în situațiile de urgență (incendii, inundații, deszăpezire etc.)	Mașini, utilaje și echipamente achiziționate Servicii asigurate Capacitate de intervenție în situațiile de urgență Număr beneficiari	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar
		2.Extindere sistem de monitorizare video la sediul primăriei și în Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara	Gradul de implementare Număr și valoare echipamente Capacitate stocare date Servicii asigurate	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar
7.2.Digitalizarea și tehnologizarea administrației publice locale	7.2.1.Acces gratuit la internet (Wi-Fi)	1.Acces gratuit la Wi-Fi a tuturor cetățenilor	Capacitate rețea de internet Număr beneficiari	Buget local Buget de stat Fonduri europene	2023-2027	Consiliul local Primar

				Alte surse legal constituite		
		2.Racordarea la rețeaua de internet în bandă largă	Număr locuințe deservite Număr beneficiari	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar
	7.2.2.Dezvoltarea serviciilor publice bazate pe tehnologie și creșterea nivelului de securitate cibernetică	1.Utilizarea sistemelor online de lucru implementate la nivel național	Număr utilizatori sisteme online Număr cereri/ tranzacții soluționate online Termen de soluționare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliu local Primar
		2.Crearea arhivei digitale a Primăriei	Arhivă digitală implementată Capacitate prelucrare/gestionare documente arhivate Spațiu de stocare Număr de documente stocate/păstrate/accesate în sistem	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	2023-2027	Consiliul local Primar
	7.2.3.Dezvoltarea competențelor și	1.Programe de formare și perfecționare	Număr programe organizate	Buget local	2023-2027	Consiliul local

	cunoștințelor personalului din administrația publică locală (inclusiv decidenții politici)	profesională în tehnologii digitale	Număr beneficiari	Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite		Primar
--	---	--	-------------------	---	--	--------

FIȘELE PROIECTELOR PRIORITARE 2023-2027

INFRASTRUCTURĂ ȘI UTILITĂȚI

1.	Modernizare DC 121 A Răchițaua-Fața Roșie, KM 0+000-km 8+380, Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> O infrastructură rutieră modernă favorizează progresul economic și social al comunei <u>Obiective:</u> Asigurarea accesului la infrastructura de bază Îmbunătățirea transportului local de persoane și mărfuri Fluidizarea circulației <u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Proceduri achiziție publică Lucrări de reabilitare și modernizare a drumurilor comunale <u>Rezultate așteptate:</u> Infrastructură rutieră modernizată Îmbunătățirea traficului rutier și a siguranței acestuia Atragerea potențialilor investitori <u>Indicatori de evaluare:</u> Lungimea drumului comunal modernizat (km) <u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, vizitatori/turiști, participanți la trafic, instituții publice și operatori economici cu sediul în comună, potențiali investitori
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite

2.	Reabilitare și modernizare drumuri comunale DC 121 A Răchițaua-Fața Roșie și DC 121 B Piatra, Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> O infrastructură rutieră modernă favorizează progresul economic și social al comunei <u>Obiective:</u> Asigurarea accesului la infrastructura de bază Îmbunătățirea transportului local de persoane și mărfuri Fluidizarea circulației <u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Proceduri achiziție publică Lucrări de reabilitare și modernizare a drumurilor comunale <u>Rezultate așteptate:</u> Infrastructură rutieră modernizată Îmbunătățirea traficului rutier și a siguranței acestuia Atragerea potențialilor investitori <u>Indicatori de evaluare:</u> Lungime drumuri comunale reabilitate și modernizate (km) <u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, vizitatori/turiști, participanți la trafic, instituții publice și operatori economici cu sediul în comună, potențiali investitori
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite

3.	Modernizare străzi comunale în Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> O infrastructură rutieră modernă favorizează progresul economic și social al comunei <u>Obiective:</u> Asigurarea accesului la infrastructura de bază Îmbunătățirea transportului rutier local Micșorarea timpilor de deplasare în comună Prevenirea blocării drumurilor datorită unor fenomene meteo extreme <u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Proceduri achiziții publice Lucrări de reabilitare și modernizare a străzilor comunale Atragerea de potențiali investitori <u>Rezultate așteptate:</u> Infrastructură rutieră modernizată Îmbunătățirea traficului rutier și a siguranței acestuia <u>Indicatori de evaluare:</u> Lungimea străzilor comunale modernizate (km) <u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, vizitatori/turiști, participanți la trafic, instituții publice și operatori economici cu sediul în comună, potențiali investitori	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	

4.	Pietruire drumuri agricole, vicinale în Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> O infrastructură rutieră dezvoltată favorizează progresul economic și social al comunei <u>Obiective:</u> Facilitarea accesului la infrastructura rutieră agricolă a comunei Îmbunătățirea transportului rutier agricol <u>Activități:</u> Elaborare documentație tehnică Obținere avize/autorizații Proceduri achiziție publică Lucrări de modernizare a infrastructurii rutiere agricole existente <u>Rezultate așteptate:</u> Infrastructură rutieră agricolă modernizată Atragerea de potențiali investitori Atragerea de forță de muncă specializată <u>Indicatori de evaluare</u> Lungime drumuri pietruite (km) <u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, operatori economici cu sediul în comună, potențiali investitori
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite

5.	Realizare șanțuri și podețe betonate în Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara
Descrierea proiectului	<u>Justificare</u> Apa în cantități foarte mari poate provoca pagube umane și materiale însemnate, prin urmare se impune luarea măsurilor necesare pentru prevenirea evenimentelor negative cauzate de inundații și viituri. <u>Obiective:</u> Asigurarea stabilității drumurilor și fluidizarea traficului rutier Creșterea siguranței în trafic Facilitarea accesului locuitorilor în curțile proprii pe timpul ploilor Protejarea gospodăriilor de inundații Estetizarea spațiului comunal <u>Activități:</u> Întocmire SF, PT Obținere avize/autorizații Proceduri achiziție publică Lucrări de realizare șanțuri și podețe betonate în comună <u>Rezultate așteptate:</u> Șanțuri și podețe betonate pe tot teritoriul comunei Eliminare depuneri de apă pe carosabil Gospodării protejate de inundații <u>Indicatori de evaluare:</u> Lungime șanțuri și podețe betonate realizate (km) <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite

6.	Modernizare drumuri de interes local în Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> O infrastructură rutieră modernă favorizează progresul economic și social al comunei <u>Obiective:</u> Asigurarea accesului la infrastructura de bază Îmbunătățirea transportului rutier local Micșorarea timpilor de deplasare în comună și între localități Prevenirea blocării drumurilor datorită unor fenomene meteo extreme <u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Proceduri achiziție publică Lucrări de reabilitare și modernizare a drumurilor de interes local Recepție lucrări <u>Rezultate așteptate:</u> Infrastructură rutieră modernizată Îmbunătățirea traficului rutier și a siguranței acestuia <u>Indicatori de evaluare:</u> Lungime drumuri modernizate (km) Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, participanți la trafic, instituții publice și operatori economici cu sediul în comună, potențiali investitori
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite

7.	Amenajare pistă pentru biciclete în Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Accidentele rutiere reprezintă o cauză majoră a deceselor, prin urmare se impune luarea măsurilor necesare pentru reducerea sau chiar eliminarea unor astfel de evenimente negative pe raza comunei <u>Obiective:</u> Creșterea siguranței în trafic în cazul deplasărilor cu bicicleta Facilitarea transportului la și de la locul de muncă. Dezvoltarea cicloturismului în zonă <u>Activități:</u> Identificarea traseelor oportune deplasărilor cu bicicleta Realizare de piste de bicicletă pe traseele identificate <u>Rezultate așteptate:</u> Piste de biciclete amenajate Siguranță în trafic Atragerea de forță de muncă specializată Creșterea numărului de turiști <u>Indicatori de evaluare:</u> Lungime pistă pentru biciclete amenajată (km) Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, turiști/vizitatori
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite

8.	Actualizarea PUG-ului
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Dezvoltarea durabilă a comunității și creșterea calității vieții populației, prin stabilirea direcțiilor, priorităților și reglementărilor de amenajare a teritoriului și dezvoltare urbanistică a localității <u>Obiective:</u> Stabilirea priorităților de dezvoltare teritorială Stabilirea și delimitarea teritoriului intravilan Stabilirea unui model de utilizare rațională și echilibrată a terenurilor <u>Activități:</u> Documentare, studii de fundamentare Elaborare documentație Avize, aprobări <u>Rezultate așteptate:</u> Noi investiții atrase în comună <u>Indicatori de evaluare:</u> Grad de implementare <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite

9.	Elaborare nomenclator stradal în Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Eficientizarea unor procese de lucru existente din sectorul public și privat, reducerea riscului de a face erori, crearea unui mediu mai sustenabil prin sisteme de transport mai eficiente, urmare a unui registru îmbunătățit al adreselor <u>Obiective:</u> Realizarea evidenței primare unitare care servește la identificarea domiciliului/ reședinței persoanei fizice, a sediului persoanei juridice, a fiecărui imobil (teren cu sau fără construcții), precum și a fiecărei clădiri de pe teritoriul unității administrativ-teritoriale <u>Activități:</u> Proceduri achiziții publice Lucrări de realizare a nomenclatorului stradal al comunei Studiul documentelor depuse Realizarea de verificări în teren Identificarea proprietarilor Înscrierea în sistemul informatizat RENNS <u>Rezultate așteptate:</u> Realizare nomenclator stradal <u>Indicatori de evaluare:</u> Denumirile de drumuri și adrese administrative din comună identificate și evidențiate în Nomenclatorul stradal <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, instituții publice, operatori economici
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite

10.	Elaborare GIS în Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Obiectivul acestei investiții este de a eficientiza procesul de autorizare a construcțiilor și de a oferi mai multă stabilitate și transparență investițiilor prin actualizarea în timp real a informațiilor privind mediul construit și de a crește accesul digital la documentele de amenajare a teritoriului și de urbanism <u>Obiective:</u> Elaborarea/actualizarea în format GIS a documentelor de amenajare a teritoriului și de planificare urbană <u>Activități:</u> Proceduri achiziții publice Lucrări de realizare a Ortoplanului Identificarea terenurilor și a locuințelor din intravilanul/extravilanul comunei Studiul documentelor depuse Înscrierea în aplicația QGIS <u>Rezultate așteptate:</u> Date de tip vectorial prin care sunt reprezentate entități spațiale ce sunt reglementate urbanistic, precum limite administrative, limite ale unităților teritoriale de referință, limite ale parcelelor, limite ale unor zone de protecție, zone funcționale, clădiri, drumuri, rețele și altele asemenea Date de tip atribut prin care sunt gestionate informațiile specifice asociate referitoare la fiecare dintre entitățile spațiale reglementate <u>Indicatori de evaluare:</u> Suprafața vectorizată din intravilan/extravilan comunei (ha) <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, instituții publice, operatori economici	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	

11.	Modernizare sistem de iluminat public stradal în Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Extinderea rețelei de energie electrică în comună va determina dezvoltarea economică a comunei, prin facilitarea producției, precum și creșterea calității vieții populației Crearea tuturor condițiilor pentru furnizarea de servicii publice la standarde europene <u>Obiective:</u> Creșterea gradului de accesibilitate al populației la serviciile de bază Dezvoltarea sistemului de alimentare cu energie electrică <u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Proceduri achiziție publică Lucrări de extindere a rețelei electrice <u>Rezultate așteptate:</u> Lungime rețelei electrice (km) Număr puncte de aprindere Număr beneficiari <u>Indicatori de evaluare:</u> Lungimea rețelei electrice (km) Număr racordări la rețea Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, instituții publice și operatori economici cu sediul în comună, potențiali investitori
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite

ECONOMIE ȘI MEDIU DE AFACERI

1.	Înființare supermarket/magazin universal/minimarket
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Dezvoltarea economiei locale Locuitorii pot achiziționa produse alimentare și nealimentare din comună, fără să mai fie necesară deplasarea în alte localități <u>Obiective:</u> Dezvoltarea economiei locale și a comerțului Creșterea competitivității operatorilor economici locali Ocuparea forței de muncă <u>Activități:</u> Dezvoltarea infrastructurii locale (de transport, utilități, centre de colectare și valorificare a produselor locale etc.) <u>Rezultate așteptate:</u> Înființare supermarket/magazin/minimarket Atragerea de investitori <u>Indicatori de evaluare:</u> Plus valoare adusă Număr magazine deschise Număr de locuri de muncă nou create Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, potențiali investitori
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei Operatori economici
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Fonduri private Alte surse legal constituite

EDUCAȚIE

1.	Reabilitarea, modernizarea și extinderea/construirea clădirilor și spațiilor unităților de învățământ primar din Comuna Bătrâna
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Clădirile în care funcționează unitățile de învățământ necesită reabilitare, modernizare și extindere, precum și dotarea materială la standarde europene a spațiilor interioare destinate procesului educațional <u>Obiective:</u> Crearea climatului optim pentru desfășurarea programelor educaționale (siguranță, igienă, bază materială corespunzătoare) Prevenirea abandonului școlar Reducerea analfabetismului <u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Proceduri achiziție publică Lucrări de reabilitare, modernizare și extindere/construire Dotare materială a spațiilor interioare <u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea calității actului educațional Stabilizarea personalului didactic Performanțele școlare ale elevilor <u>Indicatori de evaluare:</u> Suprafețe reabilite, modernizate (mp) Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> unitățile de învățământ de pe raza comunei, comunitatea locală
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei Conducerea unităților de învățământ
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite

2.	Reabilitare imobil cămin cultural
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Necesitatea creșterii gradului de educație și cultură în mediul rural <u>Obiective:</u> Creșterea nivelului cultural și social al cetățenilor comunei Crearea de condiții adecvate pentru organizarea de evenimente cultural-artistice Stimularea înființării de ansambluri folclorice, muzică și dans Creșterea gradului de socializare a cetățenilor comunei <u>Activități:</u> Elaborare documentație Obținere avize/autorizații Proceduri achiziție publică Lucrări de amenajare și modernizare a clădirii și spațiilor interioare Dotare materială <u>Rezultate așteptate:</u> Evenimente cultural-artistice organizate Înființare de formații de muzică și dans <u>Indicatori de evaluare:</u> Suprafață reabilitată (mp) Număr și valoare dotări Capacitate sală de evenimente Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite

SĂNĂTATE ȘI PROTECȚIE SOCIALĂ

1.	Amenajare dispensar medical, sat Bătrâna, Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Necesitatea unui sistem medical care să corespundă cerințelor UE Garantarea dreptului cetățenilor de a beneficia de servicii medicale la cele mai înalte standarde <u>Obiective:</u> Asigurarea de servicii medicale la standarde europene Creșterea capacității de tratament Evitarea deplasării cetățenilor comunei pentru servicii medicale și farmacii de pe raza altor localități Crearea de noi locuri de muncă <u>Activități:</u> Elaborare documentație Avize/autorizații Lucrări de reabilitare și modernizare dispensar medical Dotarea cu aparatură medicală de ultimă generație <u>Rezultate așteptate:</u> Cabinete medicale dotate la standarde înalte Creșterea calității actului medical Intervenția promptă în cazuri medicale de urgență <u>Indicatori de evaluare:</u> Suprafață reabilitată/modernizată (mp) Număr și valoare dotări Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, cabinetele medicale, farmaciile
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

2.	Dotare cu echipamente medicale performante a dispensarului medical
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Necesitatea unui sistem medical care să corespundă cerințelor UE Garantarea dreptului cetățenilor de a beneficia de servicii medicale la cele mai înalte standarde <u>Obiective:</u> Asigurarea de servicii medicale la standarde europene Creșterea capacității de tratament Evitarea deplasării cetățenilor comunei pentru servicii medicale și farmacii de pe raza altor localități Crearea de noi locuri de muncă <u>Activități:</u> Elaborare documentație Avize/autorizații Proceduri achiziție publică Dotarea cu aparatură medicală de ultimă generație <u>Rezultate așteptate:</u> Cabinete medicale dotate la standarde înalte Creșterea calității actului medical Intervenția promptă în cazuri medicale de urgență <u>Indicatori de evaluare:</u> Număr și valoare dotări Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, cabinetele medicale, farmaciile
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei Personalul medical
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite

TURISM, CULTURĂ ȘI SPORT

1.	Integrarea într-o rețea națională cu circuit închis a caselor vechi din pământ și lemn și valorificarea caselor tradiționale cu scop turistic într-o rețea la nivelul județului Hunedoara
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Conservarea patrimoniului cultural identitar Dezvoltarea durabilă a turismului în comună <u>Obiective:</u> Reabilitarea și restaurarea obiectivelor de patrimoniu cultural – case vechi tradiționale Integrarea caselor vechi restaurate în circuite turistice Promovarea caselor vechi ca obiective turistice <u>Activități:</u> Elaborare documentație tehnică Avize/autorizații Proceduri achiziție publică Lucrări de reabilitare și restaurare a caselor vechi Activități de promovare a caselor vechi <u>Rezultate așteptate:</u> Obiective de patrimoniu cultural (case vechi) restaurate Număr de turiști/vizitatori ai comunei în creștere <u>Indicatori de evaluare:</u> Număr case restaurate Suprafețe restaurate Număr turiști atrași <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, turiști/vizitatori
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite

2.	Integrarea în circuite turistice a unor monumente istorice, biserici, muzee din Comuna Bătrâna
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Dezvoltarea durabilă a turismului în zonă Conștientizarea importanței și valorii obiectivelor culturale, religioase și a monumentelor istorice de pe raza comunei și includerea acestora în circuite turistice <u>Obiective:</u> Dezvoltarea turistică a comunei prin includerea în circuite turistice a obiectivelor cultural-religioase și a monumentelor istorice de pe teritoriul comunei <u>Activități:</u> Cartarea obiectivelor turistice Promovarea obiectivelor culturale, religioase și a monumentelor istorice Sprijinirea organizării de circuite turistice în zonă <u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea numărului de turiști/vizitatori <u>Indicatori de evaluare:</u> Număr de obiective integrate în circuite turistice Număr de circuite turistice realizate într-o unitate de timp (un an) Număr turiști/vizitatori <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, operatori de turism, turiști/vizitatori
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei ONG-uri Operatori turism
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite

3.	Organizare de circuite turistice cu includerea peșterilor din zonă și a rezervațiilor naturale
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Dezvoltarea durabilă a turismului în zonă Conștientizarea importanței și valorii rezervațiilor naturale, de pe raza localităților aparținătoare. <u>Obiective:</u> Dezvoltarea turistică a comunei prin organizarea de circuite turistice Promovarea peșterilor din zonă și a rezervațiilor naturale de pe raza comunei <u>Activități:</u> Modernizarea infrastructurii rutiere ce deservește obiectivele turistice Promovarea peșterilor din zonă și a rezervațiilor naturale de pe raza comunei Sprijinirea organizării de circuite turistice în zonă <u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea numărului de turiști/vizitatori <u>Indicatori de evaluare:</u> Număr circuite turistice organizate Număr turiști/vizitatori atrași Plus valoare adusă <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, operatori de turism, turiști/vizitatori
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei ONG-uri
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite

4.	Realizare broșură și alte materiale publicitare de promovare turistică a comunei Bătrâna, Județul Hunedoara
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Dezvoltarea durabilă a turismului în zonă <u>Obiective:</u> Promovarea prin mijloace de publicitate specifice Atragerea de vizitatori/turiști în zonă Atragerea de noi investitori în turism <u>Activități:</u> Elaborare materiale publicitare Achiziții servicii de editare și printare a materialelor de promovare Distribuirea materialelor de promovare <u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea numărului de turiști/vizitatori <u>Indicatori de evaluare:</u> Număr turiști/ vizitatori atrași raportat la valoare investită în promovare Plus valoare adusă <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, operatori de turism, turiști/vizitatori
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei ONG-uri
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite

5.	Actualizare website și rețele sociale de promovare turistică a comunei Bătrâna, Județul Hunedoara
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Dezvoltarea durabilă a turismului în zonă <u>Obiective:</u> Promovarea prin mijloace moderne a destinației turistice Atragerea de vizitatori/turiști în zonă Atragerea de noi investitori în turism <u>Activități:</u> Elaborare documentație Achiziții servicii de realizare website Realizare website Instruire personal în vederea actualizării informației pentru promovarea turistică a localităților aparținătoare Popularizare website și aplicație mobilă Monitorizare trafic website și aplicație mobilă <u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea numărului de utilizatori Creșterea numărului de turiști/vizitatori <u>Indicatori de evaluare:</u> Website și rețele sociale de promovare realizate Valoare investită în promovare Număr utilizatori website Număr vizitatori/turiști Plus valoare adusă <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, operatori de turism, turiști/vizitatori
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite

6.	Reabilitare și modernizare căi de acces la biserica din satul Bătrâna, Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> O infrastructură rutieră modernă favorizează progresul economic și social al comunei <u>Obiective:</u> Facilitarea accesului cetățenilor la biserica din comună Îmbunătățirea transportului local de persoane Creșterea siguranței în trafic <u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Proceduri achiziție publică Lucrări de reabilitare și modernizare căi de acces la biserică <u>Rezultate așteptate:</u> Infrastructură rutieră modernă Fluidizarea circulației și creșterea siguranței în trafic Stabilizarea cetățenilor din comună <u>Indicatori de evaluare:</u> Lungime căi de acces reabilite (km) <u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, turiști, comunitatea locală
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite

7.	Reabilitare/Restaurare biserică din Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Conservarea patrimoniului cultural identitar prin restaurarea dovezilor istorice ale zonei Creșterea premiselor dezvoltării turismului ecumenic <u>Obiective:</u> Reabilitarea și restaurarea clădirii bisericii și includerea ei în circuitul turistic <u>Activități:</u> Elaborare documentație tehnică Avize/autorizații Proceduri achiziție publică Lucrări de reabilitare și restaurare biserică <u>Rezultate așteptate:</u> Clădire monument istoric restaurată Număr de turiști/vizitatori ai comunei în creștere <u>Indicatori de evaluare:</u> Clădire restaurată Suprafață restaurată (mp) Plus valoare adusă <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, turiști/vizitatori
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei Biserica ONG-uri
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite

8.	Amenajare bază turistică pădure
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Conservarea patrimoniului cultural identitar prin restaurarea dovezilor istorice ale zonei Creșterea premiselor dezvoltării turismului ecumenic <u>Obiective:</u> Reabilitarea și restaurarea clădirilor bisericilor și includerea lor în circuitul turistic <u>Activități:</u> Elaborare documentație tehnică Avize/autorizații Proceduri achiziție publică Lucrări de reabilitare și restaurare biserici <u>Rezultate așteptate:</u> Clădiri monument istoric restaurate Număr de turiști/vizitatori ai comunei în creștere <u>Indicatori de evaluare:</u> Clădire restaurată Suprafață restaurată Plus valoare adusă <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, turiști/vizitatori
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei Biserica ONG-uri
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite

MEDIU

1.	Achiziționarea de biciclete și punerea lor la dispoziția cetățenilor și turiștilor
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Accidentele rutiere reprezintă o cauză majoră a deceselor, prin urmare se impune luarea măsurilor necesare pentru reducerea sau chiar eliminarea unor astfel de evenimente negative pe raza comunei Mersul pe bicicletă câștigă teren, devenind un factor care contribuie la dezvoltarea turistică și un mijloc de transport preferat pentru persoanele care doresc să exploreze o anumită zonă și să vină în contact direct cu natura <u>Obiective:</u> Creșterea siguranței în trafic în cazul deplasărilor cu bicicleta Facilitarea transportului la și de la locul de muncă Dezvoltarea cicloturismului în zonă Evitarea poluării mediului înconjurător <u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Proceduri achiziții publice <u>Rezultate așteptate:</u> Încurajarea mersului pe bicicletă Încurajarea sportului Siguranță în trafic Creșterea numărului de turiști <u>Indicatori de evaluare:</u> Număr biciclete achiziționate Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, turiști/vizitatori, locuitorii comunelor învecinate
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei

Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite
-----------------------------	--

2.	Construire parc fotovoltaic cu panouri solare
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Implementarea normelor UE cu privire la protecția mediului, utilizarea tehnologiilor curate și care risipesc mai puține resurse <u>Obiective:</u> Valorificarea surselor regenerabile de energie (fotovoltaică) Reducerea cheltuielilor cu utilitățile <u>Activități:</u> Identificarea terenului pentru construire parc fotovoltaic Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Proceduri achiziție publică Instalarea panourilor solare <u>Rezultate așteptate:</u> Panouri fotovoltaice instalate Reducerea cheltuielilor Atragerea de potențiali investitori <u>Indicatori de evaluare:</u> Suprafață parc fotovoltaic Număr panouri solare Număr beneficiari deserviți <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, potențiali investitori
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei Investitori privați
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite

3.	Utilizarea complementară a surselor regenerabile de energie în instituțiile publice
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Implementarea normelor UE cu privire la protecția mediului, utilizarea tehnologiilor curate și care risipesc mai puține resurse <u>Obiective:</u> Valorificarea surselor regenerabile de energie Reducerea cheltuielilor cu utilitățile <u>Activități:</u> Elaborarea de documentații tehnice Obținere avize/autorizații Proceduri achiziții publice Dotarea clădirilor de interes public cu instalații de producere a energiei din surse regenerabile <u>Rezultate așteptate:</u> Instalații implementate Reducerea cheltuielilor <u>Indicatori de evaluare:</u> Număr instituții care utilizează energie regenerabilă Procent reducere cheltuieli <u>Beneficiari:</u> instituții publice
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite

4.	Reabilitarea termică a clădirii sediului Primăriei din Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Necesitatea reabilitării termice a clădirii primăriei pentru a corespunde nevoilor de servire a interesului public în condiții optime <u>Obiective:</u> Consolidarea capacității administrației publice locale de a furniza servicii de calitate pentru cetățenii comunei Creșterea eficienței energetice Crearea climatului optim pentru desfășurarea activităților specifice <u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Proceduri achiziții publice Lucrări de reabilitare termică a sediului primăriei <u>Rezultate așteptate:</u> Condiții mai bune de lucru Timp redus de soluționare a cererilor Creșterea calității serviciilor furnizate <u>Indicatori de evaluare:</u> Suprafață reabilitată termic Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> Primăria Comunei, personalul primăriei, comunitatea locală
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite

5.	Instalarea de pubele pentru colectarea selectivă a deșeurilor
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Colectarea selectivă a deșeurilor aduce beneficii economice comunității locale <u>Obiective:</u> Protejarea mediului înconjurător la nivelul comunei Alinierea la standarde europene cu privire la calitatea și protecția mediului <u>Activități:</u> Achiziționarea de pubele și instalarea acestora pe raza comunei <u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea cantității de gunoi colectat selectiv Eficientizarea reciclării <u>Indicatori de evaluare:</u> Număr și valoare pubele achiziționate Număr puncte de instalare Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite

6.	Dotarea gospodăriilor cu pubele pentru colectarea selectivă a deșeurilor
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Colectarea selectivă a deșeurilor aduce beneficii economice comunității locale <u>Obiective:</u> Protejarea mediului înconjurător la nivelul comunei Alinierea la standarde europene cu privire la calitatea și protecția mediului <u>Activități:</u> Achiziționarea de pubele ecologice și distribuirea acestora către populație <u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea cantității de gunoi colectat selectiv Eficientizarea reciclării <u>Indicatori de evaluare:</u> Număr gospodării deservite <u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite

CAPACITATE ADMINISTRATIVĂ

1.	Achiziția și utilizarea de softuri performante pentru furnizarea de servicii de calitate către cetățeni și reducerea timpului de soluționare a solicitărilor acestora
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Consolidarea capacității administrației publice locale Furnizarea de servicii publice de calitate pentru toți cetățenii comunei <u>Obiective:</u> Creșterea calității serviciilor publice furnizate Îmbunătățirea accesului la serviciile publice <u>Activități:</u> Achiziție echipamente Dotare cu echipamente performante de tehnică de calcul Instruire personal privind utilizarea noilor echipamente <u>Rezultate așteptate:</u> Acces facil la servicii publice prin tehnologie performantă Servicii publice de calitate <u>Indicatori de evaluare:</u> Număr și valoare echipamente Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> administrația publică locală, cetățenii comunei, instituții publice și operatori economici de pe raza comunei
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite

2.	Reabilitare și modernizare sediu primărie Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Necesitatea extinderii, modernizării clădirii și spațiilor de lucru ale primăriei pentru a corespunde nevoilor de servire a interesului public în condiții optime <u>Obiective:</u> Consolidarea capacității administrației publice locale de a furniza servicii de calitate pentru cetățenii comunei Crearea de condiții de lucru rapide și moderne pentru personalul instituției Reducerea timpului de soluționare a cererilor <u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Proceduri achiziții publice Lucrări de extindere, modernizare a sediului primăriei Dotarea materială a spațiilor de lucru <u>Rezultate așteptate:</u> Condiții mai bune de lucru Timp redus de soluționare a cererilor Creșterea calității serviciilor furnizate <u>Indicatori de evaluare:</u> Suprafață extinsă, modernizată (mp) Număr și valoare dotări Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> Primăria Comunei, personalul primăriei, comunitatea locală
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite

3.	Reabilitare Clădire Administrativă, sediul primăriei Bătrâna	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Necesitatea, reabilitării, modernizării și extinderii clădirii și spațiilor de lucru ale primăriei pentru a corespunde nevoilor de servire a interesului public în condiții optime <u>Obiective:</u> Consolidarea capacității administrației publice locale de a furniza servicii de calitate pentru cetățenii comunei Crearea de condiții de lucru rapide și moderne pentru personalul instituției Reducerea timpului de soluționare a cererilor <u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Lucrări de construire, reabilitare, modernizare a sediului primăriei Dotarea materială a spațiilor de lucru <u>Rezultate așteptate:</u> Condiții mai bune de lucru Timp redus de soluționare a cererilor Creșterea calității serviciilor furnizate <u>Indicatori de evaluare:</u> Suprafață reabilitată (mp) Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> Primăria Comunei, personalul primăriei, comunitatea locală	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite	

4.	Reabilitare termică a clădirii sediului Primăriei din Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Necesitatea reabilitării termice a clădirii primăriei pentru a corespunde nevoilor de servire a interesului public în condiții optime <u>Obiective:</u> Consolidarea capacității administrației publice locale de a furniza servicii de calitate pentru cetățenii comunei Creșterea eficienței energetice Crearea climatului optim pentru desfășurarea activităților specifice <u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Proceduri achiziții publice Lucrări de reabilitare termică a sediului primăriei <u>Rezultate așteptate:</u> Condiții mai bune de lucru Timp redus de soluționare a cererilor Creșterea calității serviciilor furnizate <u>Indicatori de evaluare:</u> Suprafață reabilitată termic (mp) Procent (%) reducere costuri cu energia Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> Primăria Comunei, personalul primăriei, comunitatea locală
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite

5.	Dotarea cu mașini, utilaje și echipamente performante pentru intervenția în situațiile de urgență (incendii, inundații, dezăpezire etc)
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Consolidarea capacității administrației publice locale Necesitatea executării de lucrări de intervenție în situații de urgență <u>Obiective:</u> Dotarea serviciului pentru situații de urgență cu utilaje și echipamente de lucru performante Intervenție eficientă și promptă în situațiile de urgență <u>Activități:</u> Derularea procedurilor de achiziție publică Instruirea personalului care va deservi utilajele Darea în folosință <u>Rezultate așteptate:</u> Reducerea cheltuielilor cu execuția lucrărilor Reducerea timpilor de intervenție <u>Indicatori de evaluare:</u> Mașini, utilaje și echipamente achiziționate Servicii asigurate Capacitate de intervenție în situațiile de urgență Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> Primăria comunei, comunitatea locală
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse legal constituite

6.	Extindere sistem de monitorizare video la sediul primăriei și în Comuna Bătrâna, Județul Hunedoara
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Nevoia de punere în siguranță a bunurilor publice și obținerea unui climat optim în desfășurarea procesului păstrării ordinii publice <u>Obiective:</u> Siguranța bunurilor administrației locale Păstrarea ordinii publice <u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Proceduri achiziție publică Lucrări de implementare sistem de supraveghere video în comună și la sediul Primăriei <u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea calității vieții prin creșterea nivelului de siguranță <u>Indicatori de evaluare:</u> Gradul de implementare Număr și valoare echipamente Capacitate stocare date Servicii asigurate <u>Beneficiari:</u> Primăria Comunei, personalul primăriei, comunitatea locală
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

7.	Acces gratuit la Wi-Fi a tuturor cetățenilor
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Creșterea calității vieții și a accesului la informație, prin adoptarea noilor tehnologii Reducerea decalajului digital dintre comunitățile rurale și cele urbane <u>Obiective:</u> Facilitarea accesului public la infrastructura informațională Creșterea performanței digitalizării Dezvoltare economică și socială <u>Activități:</u> Lucrări de racordare la rețeaua de internet în bandă largă Acordare acces gratuit la internet (Wi-Fi) <u>Rezultate așteptate:</u> Dezvoltarea infrastructurii de internet de bandă largă Condiții mai bune de lucru Comunitate locală informată Creșterea calității serviciilor furnizate <u>Indicatori de evaluare:</u> Capacitate rețea de internet Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală, operatori economici locali, potențiali investitori
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

8.	Racordarea la rețeaua de internet în bandă largă
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Existența accesului la servicii de internet determină îmbunătățirea nivelului de trai al populației, precum și consolidarea capacității operatorilor economici de a furniza servicii la standarde europene <u>Obiective:</u> Facilitarea accesului la servicii de internet Wi-Fi în zonele de interes ale localității (primărie, școli, biserici etc.) <u>Activități:</u> Înființare puncte de conectare stradală la Wi-Fi <u>Rezultate așteptate:</u> Facilitarea accesului la internet în zonele de interes ale comunei Creșterea numărului de utilizatori <u>Indicatori de evaluare:</u> Număr locuințe deservite Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

CAPITOLUL V: IMPLEMENTAREA, EVALUAREA ȘI RAPORTAREA

Prezentul document strategic constituie atât un document definitoriu pentru activitatea Primăriei comunei Bătrâna în perioada 2021-2027, cât și un document orientativ pentru ceilalți actori publici și privați din comună, inclusiv pentru a oferi cetățenilor o imagine asupra direcției spre care se orientează comuna.

Punerea în practică a unui astfel de demers strategic implică mobilizarea tuturor actorilor interesați la nivelul comunității locale. De aceea, este recomandabilă o abordare de tip partenerial pentru întregul proces, atât între Primăria comunei Bătrâna și structurile din subordine, cât și între aceasta și alte instituții publice implicate, dar și menținerea unei legături strânse cu societatea civilă și cetățenii din comună, întrucât rezolvarea problemelor necesită participarea mai multor instituții și o serie de măsuri succesive și complementare.

Implementarea și monitorizarea proiectelor din strategie se vor realiza la nivelul aparatului de specialitate al Primarului comunei, implicând o persoană responsabilă, desemnată drept coordonator implementare strategie.

Monitorizarea implementării strategiei se va realiza pe baza indicatorilor de evaluare stabiliți pentru fiecare proiect strategic. Având ca fundament rezultatele anului în curs, corelate cu planul de acțiuni stabilit, se va evalua anual implementarea strategiei și se vor stabili prioritățile pentru anul următor, în baza documentelor și propunerilor inițiate de structurile responsabile.

Activitatea de monitorizare reprezintă o etapă esențială a procesului de planificare strategică întrucât permite compararea intermediară pe bază de date între obiectivele și activitățile implementate și rezultatele intermediare atinse.

Rezultatele procesului de monitorizare se constituie într-un instrument managerial important, permițând conducerii Primăriei să decidă asupra activității instituției pe baza unor dovezi fundamentate. Acesta permite analiza activităților Strategiei, a rezultatelor intermediare ale bugetului alocat, precum și identificarea riscurilor ce pot apărea în etapa de implementare a proiectelor din lista de proiecte a Strategiei de dezvoltare a comunei Bătrâna.

Demersul de planificare strategică trebuie să ia în considerare necesitatea unui proces de evaluare, care trebuie să țină seama de caracteristicile comunității locale și să aibă un caracter permanent (care să includă și monitorizare, nu doar evaluări finale).

Având în vedere perioada de 7 ani de planificare strategică pentru comuna Bătrâna, se impune efectuarea unor analize intermediare, care să indice în ce măsură operațiunile

programului se desfășoară conform programării și la timp, precum revizuirea programului în cazul identificării unor disfuncționalități.

În vederea facilitării procesului de monitorizare, Primăria comunei Bătrâna va forma o echipă compusă din reprezentanți ai compartimentelor Primăriei cu atribuții în domeniu. Echipa va asigura activitatea de analiză primară a tuturor datelor primite, pe obiective strategice, și informarea conducerii Primăriei în legătură cu progresul procesului de implementare a Strategiei, întocmirea unor rapoarte sintetice privind stadiul activităților.

Se vor avea în vedere următoarele:

- *urmărirea realizării activităților și a bugetului, în conformitate cu previziunile proiectului;*
- *analizarea și urmărirea performanțelor proiectului;*
- *replanificarea activităților proiectului conform unui scenariu dinamic, în funcție de necesitățile identificate la un moment dat;*
- *transmiterea obiectivelor proiectului.*

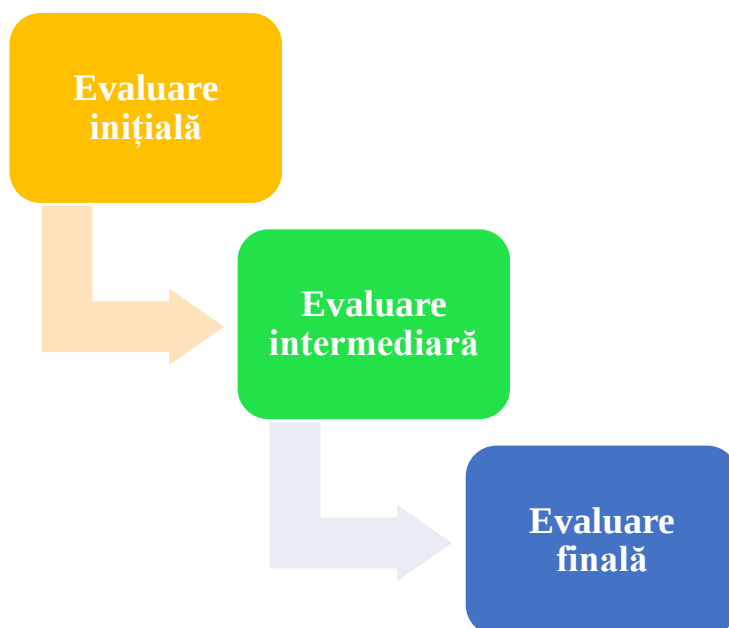
Prin evaluare se apreciază dacă obiectivul inițial a fost atins în perioada de implementare, în intervalul de timp și bugetul alocat.

Vor fi utilizate mai multe metode de evaluare, de la *evaluarea ex-ante* pentru asigurarea resurselor adecvate pentru implementare și un plan de management eficient, la *evaluarea ex-post* pentru facilitarea gradului de realizare a obiectivelor stabilite în faza de planificare strategică, analiza rezultatelor obținute și identificarea impactului implementării proiectelor.

Procedurile de evaluare internă a Strategiei vor urmări gradul de îndeplinire a obiectivelor și rezultatelor proiectului prin analiza îndeplinirii obiectivelor și rezultatelor așteptate pentru fiecare dintre activități.

Evaluarea internă a Strategiei va avea următoarele etape:

- *identificarea obiectivului/obiectivelor generale ale Strategiei (asa cum au fost ele menționate și asumate prin Strategie);*
- *definirea indicatorilor ce cuantifică atingerea obiectivelor;*
- *estimarea datei la care se consideră îndeplinite obiectivele;*
- *stabilirea procentului de realizare a obiectivelor la data monitorizării;*
- *identificarea potențialelor variații față de reperele stabilite inițial (dacă este cazul);*
- *prezentarea justificărilor și a observațiilor (dacă este cazul);*
- *redactarea raportului de monitorizare la data realizării controlului;*
- *trimiterea raportului de monitorizare persoanei responsabile de implementarea Strategiei;*
- *stabilirea strategiilor de acțiune manageriale și de remediere a factorilor perturbatori (dacă este cazul).*

Evaluarea inițială

- *evaluarea relevanței activităților propuse;*
- *evaluarea capacității de alocare a resurselor;*
- *evaluarea nivelului de implicare a factorilor interesați;*
- *evaluarea gradului de cunoaștere și asumare a responsabilităților.*

Evaluarea intermediară

- *examinează rezultatele parțiale ale derulării Strategiei, pe fiecare activitate din perspectiva obiectivului general și a obiectivelor specifice, din perspectiva relevanței pentru grupurile țintă și pentru scopul proiectelor din Planul de proiecte;*
- *se va realiza prin **rapoarte de progres**.*

Evaluarea finală

- *va urmări utilizarea eficientă a resurselor, eficiența activității derulate;*
- *va analiza factorii care au contribuit la succesul Strategiei sau punctele slabe, îndeplinirea obiectivelor, impactul Strategiei asupra grupului țintă, gradul de satisfacere a așteptărilor beneficiarilor direcți și indirecti.*

Managementul operativ al comunei va prezenta Consiliului local:

- **Rapoarte anuale de progres**, care se vor elabora începând cu al doilea an de implementare și vor avea ca scop monitorizarea eficientă a aplicării strategiei de dezvoltare. Rapoartele vor reflecta stadiul implementării strategiei, pe fiecare domeniu strategic și vor evidenția evoluția principalilor indicatori de output și de rezultat;
- **Rapoarte strategice**. Având în vedere faptul că implementarea strategiei de dezvoltare locală se va întinde pe o perioadă de 4 ani, este necesară o evaluare

intermediară a strategiei, pe baza unor rapoarte strategice. Pentru evaluarea impactului aplicării strategiei de dezvoltare se va urmări evoluția principalilor indicatori socioeconomi la nivel local.

În linii mari, raportul strategic va cuprinde:

- *situația și evoluția socioeconomică a comunei Bătrâna;*
- *realizările obținute, cuantificate pe baza indicatorilor și gradul de atingere a obiectivelor stabilite;*
- *problemele întâmpinate în procesul de implementare a strategiei de dezvoltare;*
- *exemplele de bună practică identificate;*
- *propuneri privind revizuirea și ajustarea periodică a strategiei de dezvoltare în raport cu evoluțiile economico-sociale semnificative înregistrate la nivel local în perioada 2023-2027.*

Rapoartele strategice vor fi realizate din 3 în 3 ani, în anii 2023 și 2026, fiind prezentate în cadrul ședințelor Consiliului local al comunei Bătrâna.

În funcție de rezultatele evaluării și monitorizării și în acord cu modificările legislative, strategia de dezvoltare a comunei Bătrâna va putea fi revizuită ori de câte ori va deveni necesar.

~***~